

DEKLARACJA ŚRODOWISKOWA

SPIS TREŚCI

1.	Cel deklaracji	5
2.	Podstawowe informacje o działalności ONDE SA	6
	2.1 Opis przedsiębiorstwa	6
	2.2 Informacje ogólne	8
	2.3 Misja ONDE SA	9
	2.4 Struktura organizacyjna spółki	9
	2.5 Jednostki produkcyjne ONDE SA	11
	2.6 Osiągnięcia i wyróżnienia	12
	2.7 Społeczna odpowiedzialność za środowisko, inicjatywy proekologiczne oraz dialog z otoczeniem	13
3.	Polityka i struktura systemu zarządzania środowiskowego	21
	3.1 Zakres i granice systemu zarządzania środowiskiem, bezpieczeństwem i higieną pracy w ONDE SA	21
	3.2 Polityka zintegrowanego systemu zarządzania	22
	3.3 Charakterystyka systemu zarządzania środowiskowego	23
4.	Aspekty środowiskowe	28
	4.1 Podejście systemowe do określenia ich znaczenia i charakteru wpływu	28
	4.2 Aspekty bezpośrednie	30
	4.3 Aspekty pośrednie	39
5.	Cele i zadania środowiskowe ONDE SA oraz opis ich realizacji w odniesieniu do wpływu na środowisko	41
6.	Środowiskowe efekty działalności w odniesieniu do aspektów znaczących	44
	6.1 Emisje zanieczyszczeń do powietrza	46
	6.1.1 Emisja zanieczyszczeń ze spalania paliw w procesie budowlanym	55
	6.2 Efektywność energetyczna	56
	6.3 Zużycie materiałów	59
	6.4 Odpady	60
	6.5 Bioróżnorodność biologiczna	63
7.	Pośredni pozytywny wpływ działalności ONDE SA na środowisko	69
	7.1 Inwestycje prośrodowiskowe ONDE SA	73
8.	Wymagania prawne i inne dotyczące środowiska w ONDE SA	78
9.	Oświadczenie weryfikatora środowiskowego	80

Piotr Gutowski
Wiceprezes Zarządu

Paweł Średniawa
Prezes Zarządu

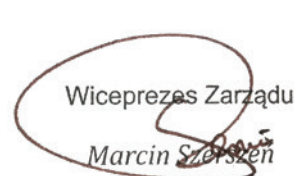
Marcin Szerszeń
Wiceprezes Zarządu

Ambicją ONDE, jako jednego z liderów branży OZE, jest aktywny udział w upowszechnianiu i rozwoju projektów z udziałem odnawialnych źródeł energii. Czujemy odpowiedzialność nie tylko za to co i jak robimy, ale też za otoczenie, w którym funkcjonujemy. Naszą misją jest dążenie do maksymalnego ograniczania negatywnego wpływu na środowisko naturalne.

W ONDE podejmujemy szereg działań, by wdrażać i promować pozytywne rozwiązania w obszarze ochrony środowiska. Niniejsza deklaracja środowiskowa przedstawia kompletny obraz oddziaływań środowiskowych oraz stanowi katalog naszych doświadczeń i wiedzy, którymi chcemy się z Państwem podzielić. Wierzymy, że wspólnie możemy dalej rozwijać świat i być falą czystej, zielonej zmiany. Wytwarzać niezbędną do życia energię w zgodzie i porozumieniu z naturą. Dla nas wszystkich, ale i dla przyszłych pokoleń.

Piotr Gutowski
Wiceprezes Zarządu

Prezes Zarządu
Paweł Średniawa

Wiceprezes Zarządu
Marcin Szerszeń

1 CEL DEKLARACJI

Celem niniejszej deklaracji środowiskowej ONDE SA jest zaprezentowanie społeczeństwu, współpracującym firmom, akcjonariuszom, instytucjom i innym zainteresowanym stronom wyczerpujących informacji dotyczących efektów działalności środowiskowej, osiągania celów w odniesieniu do aspektów środowiskowych, ciągłego doskonalenia oraz zapewnienia zgodności z mającymi zastosowanie wymaganiami prawnymi i innymi dotyczącymi ochrony środowiska.

Deklaracja uwzględnia m.in. podstawowe informacje o działalności ONDE SA, politykę i strukturę systemu zarządzania środowiskowego, aspekty i cele środowiskowe oraz efekty działalności środowiskowej. Zasadniczą część Deklaracji stanowi sprawozdawczość, przedstawiana w sposób jasny i spójny oraz przyjazny dla czytelników. Są to informacje o środowisku stanowiące efekty działalności środowiskowej w odniesieniu do celów i zadań zgodnych z wymaganiami prawnymi, w obszarze znaczących wpływów na środowisko.

2 PODSTAWOWE INFORMACJE O DZIAŁALNOŚCI ONDE SA

2.1 Opis przedsiębiorstwa

ONDE SA jako jeden z liderów w sektorze odnawialnych źródeł energii, generalny wykonawca farm wiatrowych oraz projektów związanych z fotowoltaiką, realizuje pełne spektrum projektowe oraz usługi serwisowe dla przemysłu oraz energetyki w Polsce. Specjalistyczna wiedza, innowacyjne spojrzenie, wysokie standardy bezpieczeństwa oraz ponad 20-letnie doświadczenie w realizacji projektów dla wielu sektorów przemysłu i energetyki, czyni ONDE SA zaufanym i wiarygodnym partnerem w obszarze odnawialnych źródeł energii.

ONDE SA jest częścią grupy kapitałowej ERBUD SA, jednej z największych firm budowlanych w Polsce, która nieprzerwanie od 1990 r., a od 2007 r. jako spółka publiczna, notowana na GPW, podejmuje się projektowania i realizacji najbardziej zaawan-

sowanych technologicznie inwestycji. Kluczowym momentem w procesie ewolucji ONDE SA było połączenie spółek PRD SA oraz Rembet Plus Sp. o.o., co skutkowało zmianą nazwy na Przedsiębiorstwo Budownictwa Drogowo-Inżynieryjnego SA. W 2011 r. firma zrealizowała pierwszy kontrakt na realizację farmy wiatrowej w formule BOP (ang. Balance of Plant) – FW Wartkowo, a w 2017 r. podpisała pierwszy kontrakt na wykonanie farmy fotowoltaicznej w formule EPC (ang. Engineering, Procurement, and Construction) Dobrcz – Mierki.

W roku 2018 PBDI SA zakupiło Wytwórnię Mas Bitumicznych w Koszalinie.

Podpisanie największego w historii Spółki kontraktu na budowę FW Biały Bór (42 elektrownie wiatrowe, moc: 144 MW) ugruntowało naszą pozycję, jako jednego z liderów branży OZE.

ONDE SA działa w sektorze budownictwa elektroenergetycznego, inżynierskiego oraz drogowego na terenie całego kraju. Prawie od samego początku rozwoju OZE w Polsce spółka jest aktywnym uczestnikiem w tym segmencie gospodarki.

Usługi spółki w zakresie energetyki wiatrowej obejmują projektowanie, prace budowlane, a także roboty elektroenergetyczne (w tym projekt i budowę stacji elektroenergetycznych oraz linii kablowych średniego i wysokiego napięcia). Do tej pory spółka z powodzeniem zrealizowała i przekazała do użytkowania Inwestorom kilkadziesiąt realizacji farm wiatrowych w całej Polsce.

ONDE SA specjalizuje się również w kompleksowej realizacji farm fotowoltaicznych. Wśród zrealizowanych dotąd projektów największym jest realizacja zlecenia o łącznej mocy 57,5 MWp w formule Generalnego Wykonawstwa. Zakres usług obejmuje m.in. przygotowanie niezbędnej infrastruktury, dostawę i montaż urządzeń, w tym modułów fotowoltaicznych, inwerterów solarnych oraz konstrukcji wsporczych.

Kolejną część portfela realizowanych projektów ONDE SA stanowią kontrakty drogowy. Większość realizacji drogowych wykonywana jest własnymi siłami i przy użyciu własnego parku maszyn.

W ramach budownictwa inżynierskiego spółka wykonuje również roboty ziemne przy budowach galerii handlowych oraz innych obiektów użyteczności publicznej.

Spółka wykonuje również prace dla rynku agro. W ostatnich latach pozyskała szereg zleceń w zakresie budowy infrastruktury dla rolnictwa, w tym m.in. hal, magazynów czy infrastruktury pod silosy.

ONDE SA oferuje swoim Klientom usługi w zakresie kompleksowej realizacji inwestycji od momentu uzyskania decyzji o warunkach zabudowy, poprzez etap projektowania, fazę wykonawczą obejmującą roboty ziemne, wznoszenie obiektów i ich wykończenie, aż do momentu uzyskania pozwolenia na użytkowanie obiektu. Spółka posiada doświadczoną kadrę pracowniczą, w skład której wchodzi inżynierowie budownictwa, projektanci i wykwalifikowany zespół techniczny.

Ambicją ONDE SA jest rzeczywisty udział w upowszechnianiu i rozwoju projektów z udziałem odnawialnych źródeł energii, na które składa się dotychczasowa realizacja farm wiatrowych oraz instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy ponad 3397 MW. Spółka, jako doświadczony wykonawca inwestycji inżyniersko-budowlanych, przywiązuje szczególną uwagę i podejmuje wszelkie starania

dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa w trakcie realizowanych przez siebie inwestycji, czego najlepszym dowodem jest fakt, iż jest sygnatariuszem lokalnego Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie. W ramach Grupy ERBUD spółka należy do Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie, zrzeszającego największych Generalnych Wykonawców w Polsce.

Spółka oferuje również usługi warsztatowe w zakresie naprawy sprzętu drogowego i budowlanego, samochodów ciężarowych oraz aut dostawczych. Warsztat serwisowy zlokalizowany jest w Toruniu przy ul. Polnej 113.

Spółka na potrzeby własne posiada dwie Wytwórnie Mas Bitumicznych zlokalizowane w Toruniu i Koszalinie.

2.2 Informacje ogólne

ONDE SA

ul. Wapienna 40
87-100 Toruń

tel.: +48 56 612 25 10, +48 56 612 25 11

fax: +48 56 612 25 12

e-mail: sekretariat@onde.pl

NIP 879 207 00 54

Zarząd ONDE SA:

Prezes Zarządu	Paweł Średniawa
Wiceprezes Zarządu	Piotr Gutowski
Wiceprezes Zarządu	Marcin Szerszeń

Więcej informacji dotyczących przedsiębiorstwa oraz dane kontaktowe są dostępne na stronie internetowej pod adresem www.onde.pl

2.3 Misja ONDE SA

Misją ONDE SA jest stanie się partnerem biznesowym pierwszego wyboru w obszarze kompleksowych rozwiązań do budowy farm fotowoltaicznych oraz wiatrowych w Polsce. Ambicją spółki jest rzeczywisty udział w upowszechnianiu i rozwoju projektów z udziałem odnawialnych źródeł energii, na które składa się dotychczasowa realizacja farm wiatrowych o łącznej mocy 2906 MW oraz instalacji fotowoltaicznych o mocy 491 MW.

Tym, co wyróżnia ONDE SA na rynku, jest holistyczne podejście do inwestycji, zakładające dostarczenie, montaż, uruchomienie elektrowni, ale także realizację projektów w zakresie budownictwa drogowego oraz inżynieryjnego. Wszystkie te przedsięwzięcia podejmowane przez ONDE SA prowadzone są przy zachowaniu najwyższych standardów BHP i ochrony środowiska.

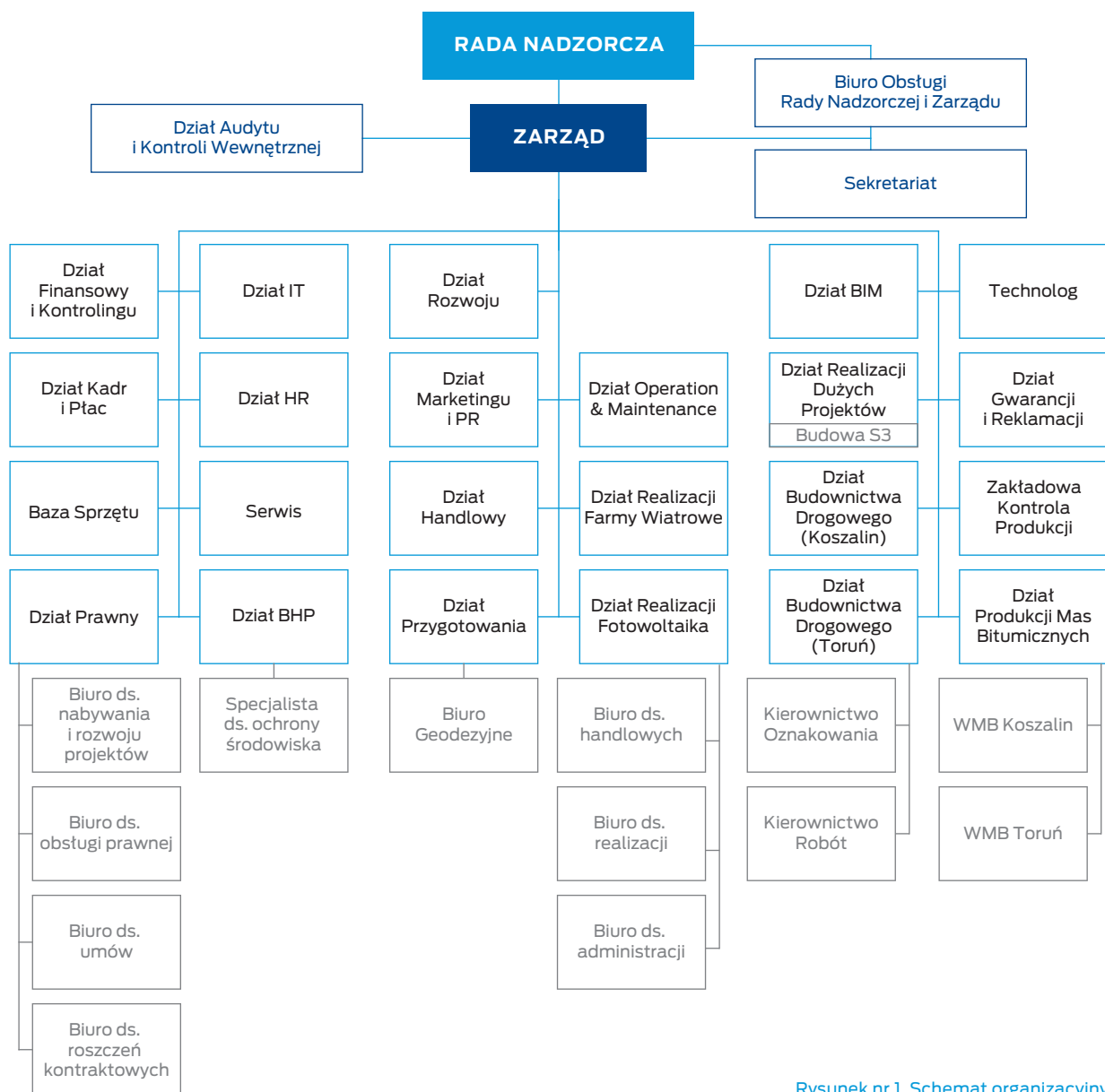
2.4 Struktura organizacyjna

Struktura organizacyjna ONDE SA została przedstawiona w schemacie organizacyjnym (rys. 1). Została ona zatwierdzona Uchwałą Rady Nadzorczej nr 35/2021 z dnia 19 marca 2021 roku.

Odpowiedzialność, uprawnienia i wzajemne zależności personelu zarządzającego, wykonującego i weryfikującego prace mające wpływ na Zintegrowany System Zarządzania są określone i udokumentowane.

Obowiązki te dookreślone są dla każdej jednostki produkcyjnej w obowiązującym na kontrakcie schemacie organizacyjnym.

ONDE SA wychodzi z założenia, że każda osoba kierująca pracownikami współuczestniczy i ponosi odpowiedzialność za sprawy dotyczące realizacji polityki systemu zarządzania środowiskowego. Zapisy te znajdują również odzwierciedlenie w regulaminie pracy.

Rysunek nr 1. Schemat organizacyjny

ONDE SA posiada rozwiniętą strukturę organizacyjną dla systemu zarządzania środowiskowego (rys. 2). Zakresy zadań, odpowiedzialności i uprawnień oraz wzajemnych powiązań jednostek organizacyjnych i produkcyjnych, a także uprawnienia i obowiązki poszczególnych pracowników są zawarte w Procedurze nr 3 „Zarządzanie środowiskowe” i Procedurze nr 1 „Przywództwo”.

Za utrzymanie i doskonalenie wdrożonego i funkcjonującego ZSZ w ramach nadzorowania i prowadzenia dokumentacji w zakresie spełnienia wymagań systemu zarządzania BHP, środowiskowego i EMAS odpowiada Pełnomocnik Zarządu.

Zgodnie z polityką ONDE SA, każda osoba w strukturze organizacyjnej, zgodnie z hierarchią, jest współodpowiedzialna za sprawy środowisko-

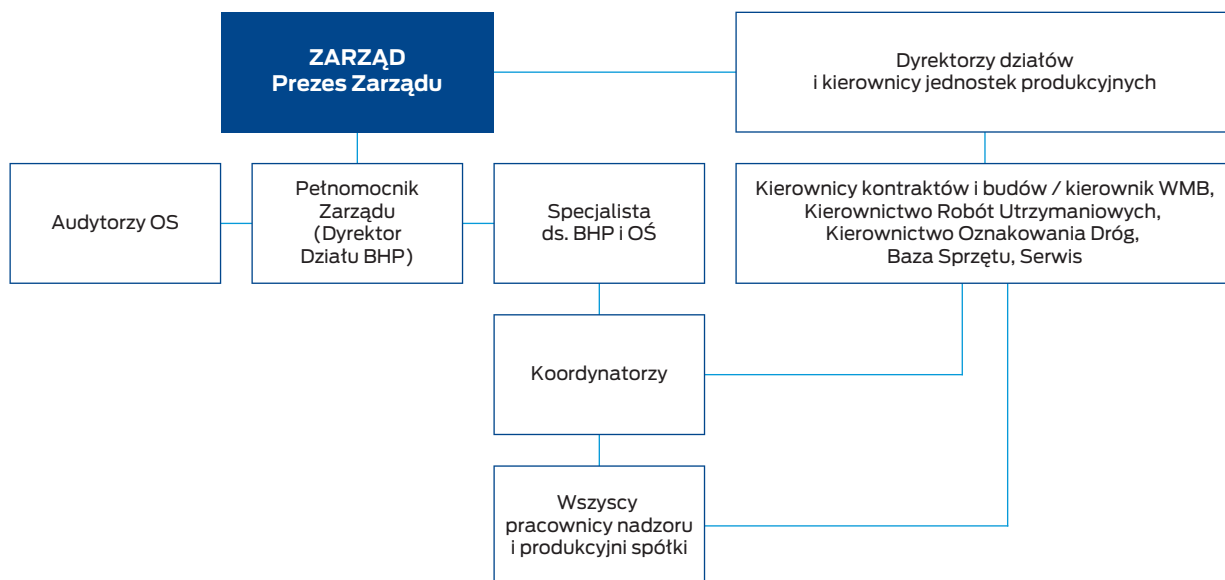
we. Dokładne zakresy odpowiedzialności znajdują się w procedurze „Przywództwa” i schematach organizacyjnych na kontraktach. Mimo to wyłonione zostały osoby, które na bieżąco monitorują i audytują skuteczność wdrożonych systemów i działań środowiskowych na budowach i innych jednostkach produkcyjnych.

Pełnomocnik Zarządu, który jednocześnie pełni funkcję Dyrektora Działu BHP, posiada w swoim dziale zespół doświadczonych wewnętrznych audytorów systemu zarządzania środowiskowego ISO 14001 i EMAS. Audytorzy cyklicznie, zgodnie z opracowanym harmonogramem, przeprowadzają audyt funkcjonowania systemu zarządzania środowiskowego i EMAS w poszczególnych działach i jednostkach produkcyjnych firmy.

Dodatkowo specjaliści ds. BHP na bieżąco monitorują działania operacyjne na budowach, kontrolując i wydając stosowne zalecenia.

Na każdej budowie prowadzonej przez ONDE SA wyznaczony jest koordynator ds. BHP i OŚ, który odpowiedzialny jest za ciągły monitoring działań podejmowanych przez wszystkie podmioty realizujące

prace i usuwanie niezgodności z tym związanych. Odpowiada on również za proces szkoleń informacyjnych na budowie, w czasie których wszyscy pracownicy zapoznają się z zasadami BHP, ale również z zasadami OŚ i aspektami środowiskowymi specyficznymi dla budów. Koordynator jest wyznaczany przez kierowników budów/kontraktów i działa w ich imieniu.

Rysunek nr 2. Schemat systemu zarządzania środowiskowego

2.5 Jednostki produkcyjne ONDE SA

Produkcja mieszanki mineralno-asfaltowej prowadzona jest w następujących jednostkach produkcyjnych:

- Wytwórnia Mas Bitumicznych w Toruniu przy ul. Łukasiewicza 76,
- Wytwórnia Mas Bitumicznych w Koszalinie przy ul. BoWiD 7a.

Mieszanki mineralno-asfaltowe wytwarzane są w nowoczesnych instalacjach/wytwórniach: INTRAME RM-260 oraz MARINI ULTIMAP P2000.

Obie wytwórnie spełniają rygorystyczne warunki z zakresu ochrony środowiska. Stosowane w nich technologie, m.in. instalacja odpylająca, filtry tkaninowe, szczelne pompy, mieszalniki i urządzenia dozujące, gwarantują bezpieczne funkcjonowanie instalacji bez negatywnego wpływu dla środowiska.

Niezbędne dla procesu technologicznego paliwo, tj. olej opałowy lekki, gaz ziemny, pył węglowy, jest składowane w odpowiednich zbiornikach i podłączoną instalacją paliwową doprowadzone do palnika wytwórni.

Wytwórnia Mas Bitumicznych ONDE SA w Toruniu

2.6 Osiągnięcia, wyróżnienia, certyfikaty

Filozofią i celem ONDE SA jest zwiększanie udziału energii odnawialnej w miksie energetycznym i poprawa naszego ekosystemu poprzez doprowadzenie do transformacji w sektorze budownictwa i osiągnięcie minimalnej bądź zerowej emisyjności. Każdy oddany megawat zielonej energii przybliża nas do osiągnięcia tego celu. Wszystkie

osiągnięcia spółki nie byłyby możliwe, gdyby nie współpraca z ekspertami o wizjonerskiej pasji dążenia do doskonałości, z którymi łączą nas podobne wartości, idee i pasje. To dzięki nim ONDE SA jest uznawana za lidera branży OZE, co udowadniają liczne nagrody i wyróżnienia:

- Nagroda w kategorii „INŻYNIERIA/KONSTRUKCJE”, przyznana w trakcie Gali **CEE ENERGY AWARDS** w roku 2015 r.
- **ZŁOTA SETKA POMORZA I KUJAW**, laureat w latach 2015, 2017 (III miejsce w kategorii: Najlepsze średnie firmy pod względem wyników finansowych), w roku 2019 (III miejsce w kategorii: Firmy z Kujaw i Pomorza, według uzyskanego obrotu ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług poniżej 500 mln zł do 200 mln zł)
- **ORŁY WPROST** 2019
- **MECENAS TORUŃSKIEGO SPORTU** w latach 2013-2019
- Laureat **ZŁOTYCH CERTYFIKATÓW RZETELNOŚCI** w latach 2013-2019 (od 2017 do 2019 Diamentowy Certyfikat Rzetelności)
- 5 nagród w konkursie „**BUDUJ BEZPIECZNIE**” przyznawanych przez Państwową Inspekcję Pracy, za budowę drogi w Toruniu i realizacji FW Potęgowo, FW Mycielin, FW Dąbrowice i Rusiec, FW Skurpie, FW Banie oraz FW Szymankowo, zdobytych w latach 2016-2021
- Nagroda „**ZA SUKCESYWNE WDROŻENIA PIONIERSKICH ROZWIĄZAŃ W BRANŻY FOTOWOLTAIICZNEJ W POLSCE**” od Huawei Enterprise otrzymana w roku 2020 r.
- **DIAMENTY** Forbesa 2021
- od 2022 r. jesteśmy członkiem wspierającym Polskie Forum ISO 14000

- Jesteśmy sponsorem **FESTIWALU FILMOWEGO TOFIFEST**
- Wspieramy **KS TORUŃ**
- Wspieramy **MEMORIAŁ HENRYKA PAWŁOWSKIEGO W BRYDŻU SPORTOWYM**
- Wspieramy **KOSZALIŃSKI KLUB PIŁKI NOŻNEJ BAŁTYK**
- Wspieramy **UNISŁAW TEAM**
- Wspieramy akcję „**UŚMIECHNIĘTY DZIEŃ**” organizowaną przez Polska Press
- Wspieramy indywidualnie żużlowców – **P. PRZEDPEŁSKI, A. MIEDZIŃSKI**
- Wspieraliśmy **TORUŃSKI KLUB HOKEJOWY**
- Wspieraliśmy **TORUŃSKI KLUB TRIATLONOWY**
- Prowadzimy akcje sezonowe, takie jak wsparcie dla seniorów, dzieci z domów dziecka
- Wspieramy **POLSKI CZERWONY KRZYŻ**

System Zarządzania Środowiskowego, będący jednym z narzędzi do poprawy efektów działalności środowiskowej przedsiębiorstwa, jest częścią Zintegrowanego Systemu Zarządzania. ZSZ został wdrożony w przedsiębiorstwie w 2019 roku i certyfikowany w zakresie zgodności z wymaganiami norm ISO 14001:2015 i PN-N-45001:2018. Wcześniej w PBDI SA (obecnie ONDE SA) od października 2015 funkcjonował system zarządzania BHP zgodny z BS OHSAS 18001 i PN-N-18001. W 2018 roku spółka certyfikowała system zarzą-

dzania BHP zgodny z ISO 45001:2018, a w roku 2019 – system zarządzania środowiskowego ISO 14001:2015 i od tego momentu funkcjonuje w spółce Zintegrowany System Zarządzania.

Dodatkowo w 2021 r. ONDE, jako pierwsza Firma z branży OZE, otrzymała unijny certyfikat EMAS i zarejestrowana została w europejskim systemie EMAS pod nr PL 2.04-005-90. Ww. potwierdza zgodność posiadanego systemu zarządzania środowiskowego z Normą ISO 14001 oraz spełnianie wszystkich przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska.

- Certyfikaty w ONDE SA:

2.7 Społeczna odpowiedzialność za środowisko, inicjatywy proekologiczne oraz dialog z otoczeniem

Kształtowanie świadomości pracowników i dostawców usług.

W ONDE SA zdajemy sobie sprawę, że każdy system wymaga pełnej świadomości i wiedzy na temat działań związanych z wdrożonymi uregulowaniami. W tym celu dużą wagę przykładamy do procesu uświadamiania pracowników i naszych podwykonawców.

Realizujemy to w następujący sposób:

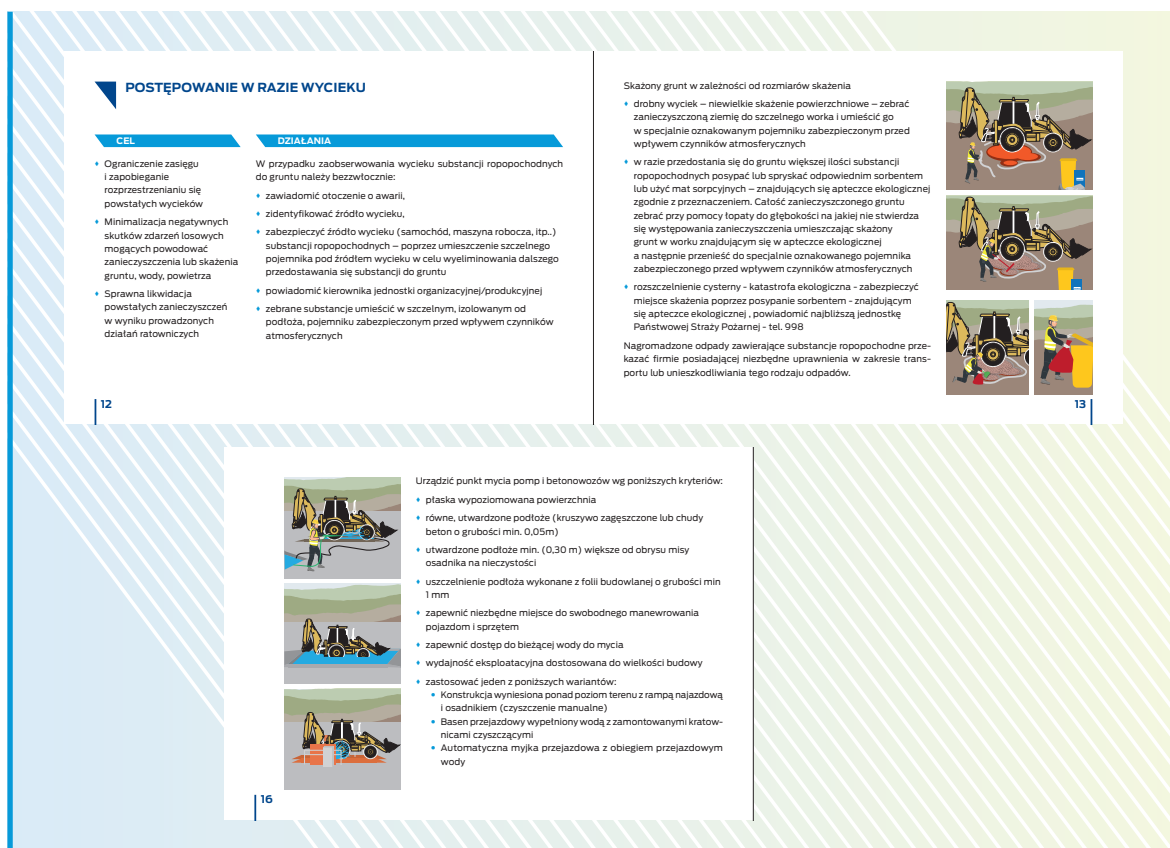
- Włączenie tematyki środowiskowej i działań koniecznych na kontrakcie do procesu negocjacji, w czasie którego przekazujemy nasze wymagania i konieczne działania przez podwykonawców w odniesieniu do konkretnej specyfikacji prac na budowie.
- Ustalenie jasnych zasad dla dostawców usług poprzez zasady środowiskowe stanowiące załącznik do umowy.
- Tematyka środowiskowa stanowi integralną część szkoleń informacyjnych realizowanych na każdej budowie. Szkolenia informacyjne, prowadzone przez koordynatora ONDE SA, przechodzi każda osoba pracująca na budowie. Dzięki temu procesowi uświadamiamy naszych pracowników i podwykonawców o wymaganiach środowiskowych obowiązujących na budowie i zdefiniowanych aspektach środowiskowych. Pracownicy otrzymują również informacje o sposobie postępowania przy incydentach środowiskowych.
- Każda osoba nowo zatrudniona w ONDE SA przechodzi podczas procesu adaptacyjnego w spółce szkolenie z zakresu obowiązującego systemu zarządzania środowiskowego i EMAS.
- Podczas szkoleń okresowych BHP na bieżąco realizujemy tematykę związaną z obowiązującymi w spółce systemami, w tym zarządzania środowiskowego i EMAS.
- Co roku realizujemy Tydzień Bezpieczeństwa, w którym od 3 lat stałym punktem są również aktywności związane z procesem edukacji środowiskowej. W 2022 r. na budowach ONDE odbyło się 54 wydarzeń i pokazów, w których wzięło udział 354 pracowników sił własnych oraz 465 pracowników firm podwykonawczych.

- Na potrzeby rozwoju świadomości naszych pracowników i podwykonawców opracowaliśmy i zrealizowaliśmy film animowany złożony z podstawowych aspektów mających zastosowanie operacyjne na budowie.

- Opracowaliśmy i rozpowszechniliśmy broszurę środowiskową wśród pracowników ONDE SA i naszych podwykonawców.

- Na budowach na bieżąco realizujemy ćwiczenia z postępowania przy incydentach środowiskowych.

ONDE SA, będąc odpowiedzialnym wykonawcą, cechuje się świadomością środowiskową. Dzięki systematycznemu przeprowadzaniu ćwiczeń usuwania awarii środowiskowych, jak np. symulacja wycieku płynów z układu hydraulicznego koparki do gruntu, posiada pełną gotowość do właściwego na nie reagowania.

Pracownicy uczestniczący w procesie budowlanym zostali przeszkoleni w reagowaniu na awarie oraz incydenty środowiskowe. Wykonują takie czynności, jak: neutralizacja płynów pochodzenia rafineryjnego za pomocą sorbentu, usunięcie skażonej gleby, utylizacja, wymiana gruntu.

Na zdjęciach: działania prowadzone przez ONDE SA podczas realizacji farmy wiatrowej. Takie prace należą do typowych, prowadzonych przez spółkę.

- Rozwijamy procesy edukacyjne środowiskowe wśród społeczności lokalnej, w tym młodzieży.

Realizując projekty farm wiatrowych i fotowoltaicznych, ONDE SA wyraża swą troskę o środowisko, przyczynia się do lepszej jakości powietrza, a co za tym idzie lepszej jakości naszego życia. Podczas realizacji tak poważnych przedsięwzięć szczegółowo rozpoznajemy wszelkie potencjalnie negatywne oddziaływania, prowadzimy profilaktykę, zabezpieczamy, szkolimy, informujemy lokalnych mieszkańców. Dlatego priorytetem jest dbałość o naturalne siedliska zwierząt oraz ochrona ekosystemu. Jeśli pojawia się konieczność, wykonywane

są kompensacje środowiskowe, przeciwdziałające dewastacji naturalnego otoczenia.

Spółka jako jeden z liderów branży, podejmuje działania mające na celu kształtowanie świadomości ekologicznej lokalnej społeczności. ONDE SA aktywnie uczestniczy w edukowaniu, prezentując swoje kompetencje w praktycznych działaniach.

Na zdjęciach: w ramach współpracy ze szkołą podstawową w Rąbinie odbyła się wizyta naszych pracowników w placówce dydaktycznej, podczas której dzieci mogły poznać działania prośrodowiskowe stosowane na budowie Farmy wiatrowej Rąbin.

Dialog z zainteresowanymi stronami, w tym ze społecznością lokalną jest niezmiernie ważny w realizacji każdej inwestycji.

W ONDE podejmujemy wiele działań służących ochronie środowiska i zmniejszaniu wpływu realizowanych budów dla całego otoczenia.

Skuteczność naszej polityki w dużej mierze oparta jest na wiedzy i świadomości naszych podwykonawców i dostawców usług.

Z tego powodu, przed rozpoczęciem każdej inwestycji, ONDE podejmuje działania na każdym etapie realizacji inwestycji w celu informowania naszych partnerów biznesowych o wymaganiach środowiskowych i obowiązującej w tym zakresie polityce. Te działania to m.in:

- negocjacje z podwykonawcami i dostawcami skutkujące sporządzeniem protokołem z negocjacji, zawierające uregulowania środowiskowe,
- umowa z podwykonawcami i dostawcami zawierająca uregulowania dotyczące ochrony środowiska zgodnie z Instrukcją 3/2B,
- tematyka środowiskowa stanowi integralną część szkoleń informacyjnych realizowanych na każdej budowie. Szkolenia informacyjne, prowadzone przez koordynatora ONDE SA, przechodzi każda osoba pracująca na budowie. Dzięki temu procesowi uświadamiamy naszych pracowników i podwykonawców o wymaganiach środowiskowych obowiązujących na budowie i zdefiniowanych aspektach środowiskowych. Pracownicy otrzymują również informacje o sposobie postępowania przy incydentach środowiskowych,
- na każdej budowie opracowujemy wykaz aspektów środowiskowych, program środowiskowy oraz plan gospodarki odpadami, który odzwierciedla m.in. obowiązki wynikające z decyzji środowiskowych, oraz zapoznajemy z jej postanowieniami naszych podwykonawców i dostawców,
- nasz nadzór w tym wyznaczony koordynator na budowie codziennie monitoruje stan realizacji polityki środowiskowej.

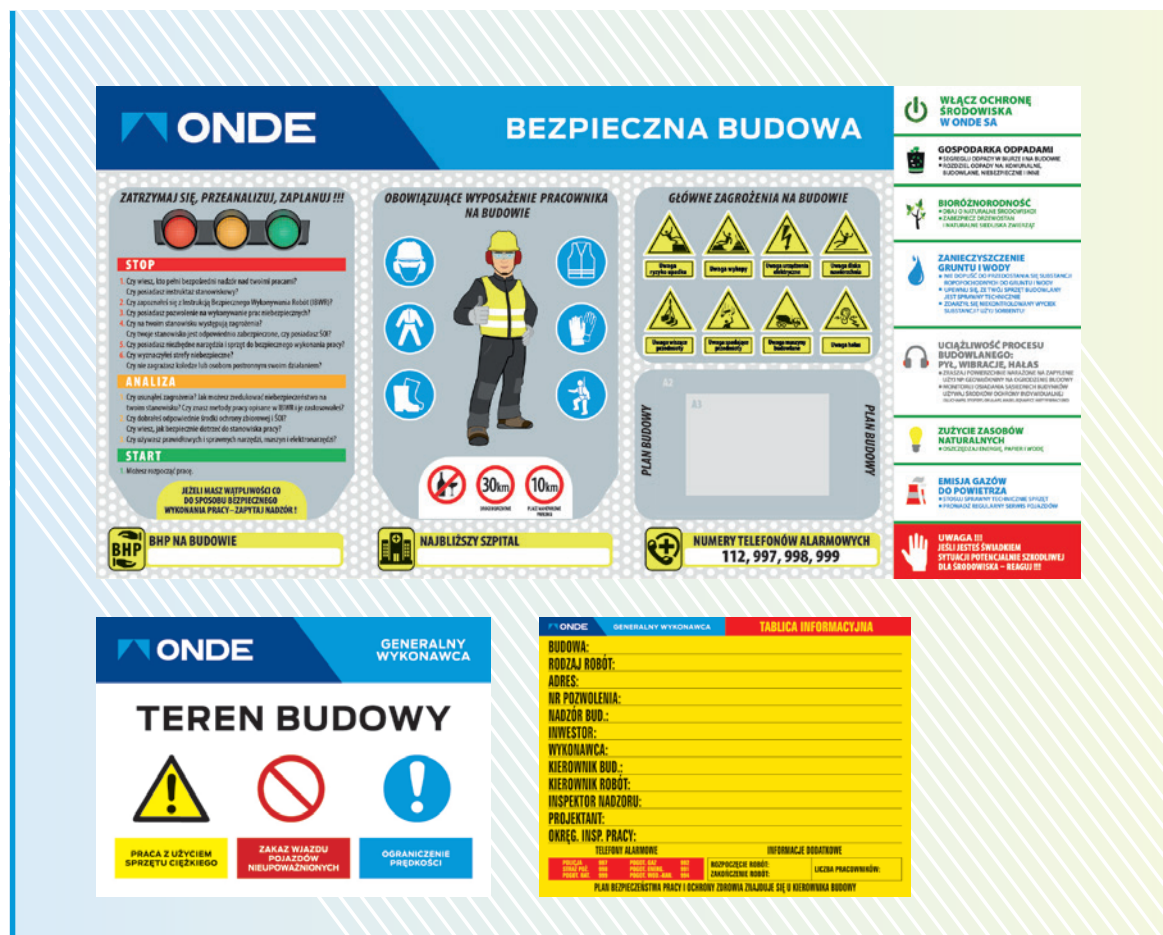
Działania informacyjne i operacyjne w stosunku do społeczności lokalnej:

1. Zawsze staramy się nawiązać kontakt ze społecznością lokalną i miejscowymi władzami w celu zaznajomienia się z potrzebami i problemami związanym z realizacją danej inwestycji.
2. Organizujemy spotkania z władzami i mieszkańcami gminy.
3. Organizujemy punkty informacyjne na budowach, gdzie każdy mieszkaniec może zasięgnąć informacji o lokalizacji turbin, przebiegu dróg, linii kablowych, zasad transportu.
4. Zbieramy skargi i wnioski mieszkańców oraz nimi zarządzamy.
5. Ingerując w grunty i działki rolników dbamy o odtworzenie terenu do stanu pierwotnego lub uzgadniamy ewentualne odszkodowania.
6. Nasza działalność wywołuje wiele korzyści dla mieszkańców poprzez poprawę jakości dróg dojazdów do pól uprawnych, działek mieszkalnych, wykonanie dodatkowych zjazdów, poszerzeń, naprawę okolicznych dróg, wsparcie innych potrzeb lokalnych społeczności.

Na przykładzie Farmy Wiatrowej chcielibyśmy przedstawić typowe działania realizowane operacyjnie w celu zapobiegania negatywnym wpływom na środowisko i społeczność lokalną.

Jak realizujemy budowy w zgodzie ze środowiskiem:

1. Każda nasza inwestycja jest w sposób jednolity oznakowana. Pracownicy i mieszkańcy uzyskują pełne informacje o terenie objętym robotami budowlanymi oraz podstawowe informacje odnośnie ochrony środowiska i komunikacji z nadzorem budowy:

2. Bezpieczeństwo pracowników, mieszkańców oraz ograniczenie emisji pylenia i hałasu:
Dbając o bezpieczeństwo pracowników oraz mieszkańców, ale również z uwagi na uwarunkowania środowiskowe związane z ograniczeniem uciążliwości związanej z hałasem i pyleniem na budowach wprowadzamy ograniczenia prędkości. Na bieżąco utrzymujemy właściwy stan dróg, a przy nadmiernym pyleniu podejmujemy dodatkowe działania związane z ich zraszaniem. Na budowach odbywają się systematyczne kontrole związane z przestrzeganiem obowiązku ograniczenia prędkości. Dostawcy dowożąc materiały sypkie na budowy stosują plandeki, ograniczając w ten sposób pylenie i związane z tym uciążliwości. Zanieczyszczenia dróg gminnych/powiatowych/wojewódzkich spowodowane działalnością budów są na bieżąco usuwane poprzez zmiatarki lub inny sprzęt zmechanizowany.

3. Maszyny i sprzęt wykorzystywany na budowach. Ograniczenie hałasu oraz emisji ze spalania paliw i potencjalnych wycieków do gruntów i wód.

Na każdej budowie wszystkie maszyny i urządzenia wykorzystywane w toku budowy przechodzą systematyczną weryfikację stanu sprawności zgodnie z obowiązującymi w ONDE procedurami:

- Przed wjazdem na teren budowy, sprzęt dostarczany przez ONDE lub podwykonawcę jest weryfikowany na formularzu 2/2 „wykaz maszyn i urządzeń”, a po pozytywnej weryfikacji stanu sprawności sprzętu i jego wyposażenia (sorbent, gaśnica, apteczka, sygnalizatory świetlne) każdy sprzęt uzyskuje przepustkę sprzętową.
- Sprzęt jest obsługiwany jedynie przez uprawniony i przeszkolony personel.
- Codziennie przed rozpoczęciem pracy operator dokonuje kontroli maszyn i sprzętu potwierdzając ten fakt w codziennej liście kontrolnej.
- Nadzór ONDE i koordynatorzy na bieżąco monitorują realizację tego obowiązku przez operatorów.
- Naprawy maszyn i urządzeń odbywają się poza terenem budowy.
- Tankowanie maszyn i urządzeń odbywa się zgodnie z obowiązującą instrukcją tankowania, co ma ograniczyć możliwości potencjalnych incydentów środowiskowych skutkujących przedostaniem się paliw do gruntów lub wód.

4. Mamy ściśle określone procedury związane z postępowaniem z substancjami niebezpiecznymi, ograniczając w ten sposób możliwość przedostania się tych substancji do środowiska gruntowo-wodnego.

Na każdej budowie:

- stosujemy się ściśle do postanowień wynikających z karty charakterystyki substancji niebezpiecznych w zakresie użytkowania, składowania jak i utylizacji odpadów z tym związanych,

- substancje przechowujemy w oryginalnych, szczelnych i opisanych opakowaniach,
- zapewniamy wanny ociekowe lub organizujemy miejsca nieprzepuszczalne np. pod zbiorniki,
- odpady przechowujemy w szczelnych pojemnikach i przekazujemy uprawnionym odbiorcom danego kodu odpadu,
- posiadamy apteczki środowiskowe na wypadek wycieku oraz opracowane instrukcje postępowania z takimi incydentami,

5. Ochrona drzew oraz ptaków, płazów, gadów – bioróżnorodność.

Szczegóły działań związanych z bioróżnorodnością opisano w pkt 6.1.4 deklaracji.

Dbałość o siedliska przyrodnicze jest dla nas absolutnie priorytetowa, dlatego nie uznajemy kompromisów związanych z prowadzoną działalnością w tym zakresie. Jeżeli mamy do czynienia z zagnieżdżeniem się ptaków, np. w skarpach naszych wykopów, wstrzymujemy prace, wzywamy nadzór ornitologiczny i postępujemy zgodnie z wytycznymi.

W sytuacji występowania siedlisk przyrodniczych współpracujemy z zewnętrznym nadzorem przyrodniczym, który na bieżąco dba o ochronę siedlisk zidentyfikowanych na etapie planowania inwestycji.

6. Wykopy pod fundamenty oraz linie kablowe ogradzamy za pomocą paneli lub siatki PCV w celu zapewnienia bezpieczeństwa dla mieszkańców, jak również w celu ograniczenia przedostania się zwierząt do wykopu.

7. Wszystkie lokalizacje prowadzonych prac wyposażamy w bezodpływowe zbiorniki na ścieki socjalno-bytowe w celu eliminowania zanieczyszczeń gruntowo-wodnych w związku z realizowanymi pracami.

8. Wykonując wykopy dbamy o to, by jak największa ilość ziemi była ponownie wykorzystana do rekultywacji terenu po realizacji. Warstwę urodzajną ziemi staramy się w jak największych ilościach przekazywać protokolarnie osobom fizycznym/rolnikom, w celu poprawy jakości gruntów wykorzystywanych pod uprawy rolne.

9. Zarządzanie odpadami budowlanymi oraz odpadami niebezpiecznymi:

Opis odnośnie odpadów znajduje się pkt 6.1.3 deklaracji.

- Na budowach ONDE dążymy do pełnej segregacji odpadów. Każda budowa sporządza plan gospodarki odpadami zgodnie z formularzem 3/3.
- Wybieramy uprawnione podmioty do odbioru segregowanych odpadów budowlanych i niebezpiecznych.
- Zapewniamy wydzielone miejsca do segregacji odpadów budowlanych.
- Zapewniamy wydzielone miejsca, przystosowane do przechowywania odpadów po substancjach niebezpiecznych.

10. Podczas realizacji na bieżąco informujemy społeczność lokalną o zagrożeniach i potencjalnym wpływie aktualnie prowadzonych robót. Wartością ONDE jest realizacja prac w zgodzie ze wszystkimi wymaganiami prawnymi i innymi uregulowaniami dotyczącymi budów. Przy prowadzonych pracach dbamy o to, by były one realizowane w zgodzie z:

- Wymaganiami ogólnie obowiązujących przepisów.
- Wymaganiami decyzji środowiskowych wydanych do realizacji budowy.
- Postanowieniami pozwoleń na budowę.
- Wymaganiami klienta odnośnie ochrony środowiska.
- Decyzjami władz lokalnych.
- Wytycznymi nadzoru przyrodniczego.
- Wytycznymi organów nadzoru powołanymi do kontroli ochrony środowiska.
- Wytycznymi wynikającymi z obowiązujących w spółce systemami zarządzania środowiskowego i ustalonej w tym zakresie polityki.

3

POLITYKA I STRUKTURA SYSTEMU ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO

3.1 Zakres i granice systemu zarządzania środowiskiem, bezpieczeństwem i higieną pracy w ONDE SA zgodnie z wymaganiami norm ISO 14001:2015, ISO 45001:2018 i EMAS.

Zakres i granice systemu zarządzania środowiskiem, bezpieczeństwem i higieną pracy w ONDE SA zgodnie z wymaganiami norm ISO 14001:2015, ISO 45001:2018 i EMAS:

Generalne Wykonawstwo w sektorze budownictwa dla OZE, elektroenergetycznego oraz

inżynieryjno-drogowego. Budowa farm wiatrowych i fotowoltaicznych, obiektów inżynieryjno-technicznych w tym dla energetyki i przemysłu, obiektów kubaturowych wraz infrastrukturą towarzyszącą oraz prace utrzymaniowe i remontowo-modernizacyjne.

System ZSZ obejmuje swym zakresem całą Organizację:

ONDE SA ul. Wapienna 40, 87-100 Toruń	Budowy farm wiatrowych i fotowoltaicznych, obiektów inżynieryjno-technicznych w tym dla energetyki i przemysłu, obiektów kubaturowych wraz infrastrukturą towarzyszącą oraz prace utrzymaniowe i remontowo-modernizacyjne.
Wytwórnia Mas Bitumicznych Toruń ul. Łukasiewicza 76, 87-100 Toruń	Wytwarzanie mas bitumicznych (element procesu realizacji prac utrzymaniowych i remontowo-modernizacyjnych)
Wytwórnia Mas Bitumicznych Koszalin ul. BoWiD 7a, 75-216 Koszalin	
Serwis ONDE SA ul. Polna 113, 87-100 Toruń	Usługi warsztatowe w zakresie naprawy sprzętu drogowego i budowlanego, samochodów ciężarowych oraz aut dostawczych

Granice fizyczne systemu zarządzania środowiskiem oraz bezpieczeństwem i higieną pracy obejmują budowy zlokalizowane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej Wytwórnię Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie oraz bazę remontowo-magazynową w Toruniu (zgodnie z powyższą tabelą).

Granice funkcjonalne systemu zarządzania śro-

dowiskiem, bezpieczeństwem i higieną pracy obejmują wszystkich wykonawców, podwykonawców oraz komórki organizacyjne znajdujące się w granicach fizycznych oraz budowy tymczasowe, Wytwórnię Mas Bitumicznych, bazę remontowo-magazynową i inne procesy i podprocesy pomocnicze, a także użytkowane samochody służbowe.

3.2 Polityka zintegrowanego systemu zarządzania

W ramach obowiązującego w ONDE SA Zintegrowanego Systemu Zarządzania, zgodnie z wymaganiami ISO 45001:2018, ISO 14001:2015 oraz EMAS wg. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1221/2009 ze zmianami, przyjęta została Polityka ZSZ. Zgodnie z jej treścią

Zarząd spółki przyjął jako nadrzędny cel świadczenie konkurencyjnych usług w sektorze budownictwa dla OZE, elektroenergetycznego oraz inżynierijno-drogowego przy pełnym respektowaniu wszelkich wymagań prawnych i innych związanych z BHP i ochroną środowiska.

DOKUMENTACJA ZINTEGROWANEGO SYSTEMU ZARZĄDZANIA GRUPY ERBUD

POLITYKA ZSZ

POLITYKA ZINTEGROWANEGO SYSTEMU ZARZĄDZANIA

Polityka ONDE S.A. realizowana jest zgodnie z wymaganiami: ISO 45001:2018, PN-EN ISO 14001:2015 oraz EMAS wg. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1221/2009 ze zmianami. Zarząd ONDE S.A. przyjmuje jako cel nadrzędny świadczenie konkurencyjnych usług w sektorze budownictwa dla OZE, elektroenergetycznego oraz inżynierijno – drogowego przy pełnym respektowaniu wszelkich wymagań prawnych i innych związanych z BHP i ochroną środowiska. Zarząd ONDE S.A. jest zaangażowany w doskonalenie w zakresie BHP, w celu zapewnienia bezpiecznej organizacji pracy wszystkim swoim pracownikom, pracownikom firm współpracujących oraz innym osobom trzecim przebywającym na terenie firmy, w tym na placach budów realizowanych przez Spółkę.

Podejście w ONDE S.A. do kwestii BHP i OŚ oparte jest na zaangażowaniu w przestrzeganie przepisów i tworzenie wysokiej kultury bezpieczeństwa.

Tak określone podejście realizowane jest poprzez:

- systemowe podejście do zarządzania BHP i środowiskiem,
- utrzymanie wysokiej jakości wyrobu/usługi przy zachowaniu stabilnego poziomu finansowego
- ustanawianie zadań dotyczących poprawy stanu BHP i oddziaływania na środowisko oraz organizowanie okresowych przeglądów oceniających skuteczność systemu zarządzania w osiągnięciu tych celów,
- proces monitorowania przestrzegania przepisów na realizowanych inwestycjach,
- systematyczne szkolenie pracowników, podnoszące ich kwalifikacje i poczucie satysfakcji z pracy,
- spełnianie wymagań prawnych oraz innych przepisów dotyczących działalności Spółki,
- zapewnienie bezpiecznych i zdrowych warunków pracy w celu zapobiegania urazom i złemu stanowi zdrowia,
- eliminowanie zagrożeń i redukcja ryzyk BHP,
- ciągłe doskonalenie działań w zakresie zarządzania środowiskowego i BHP,
- konsultowanie i uczestnictwo pracowników ONDE S.A. w problematyce ZSZ
- wywieranie wśród pracowników własnych oraz podwykonawców poczucia wzajemnej odpowiedzialności za bezpieczeństwo oraz podnoszenie kultury BHP i OŚ
- zarządzanie ryzykiem w obszarze BHP za pomocą hierarchii nadzoru,
- propagowanie Polityki ZSZ wśród podwykonawców oraz klientów ONDE S.A.,
- ciągłe doskonalenie standardów pracy (zabezpieczeń) wpływających na poprawę środowiska pracy,
- ciągłe doskonalenie efektów działalności środowiskowej,
- minimalizowanie niekorzystnych wpływów na środowisko poprzez zapobieganie zanieczyszczeniom

Zarząd ONDE SA zapewnia, że Polityka Zintegrowanego Systemu Zarządzania poprzez wysoką świadomość pracowników jest zrozumiała, wdrożona i realizowana na wszystkich szczeblach przedsiębiorstwa przy zachowaniu zgodności ze strategicznymi celami Spółki oraz publicznie dostępna dla wszystkich Zainteresowanych na naszej stronie internetowej www.onde.pl.

Toruń, dn. 07.04.2021 r.

Prezes Zarządu
Paweł Średniawa

Piotr Gutowski
Wiceprezes Zarządu

Zarząd ONDE S.A.
Wiceprezes Zarządu
Marcin Szerzeń

3.3 Charakterystyka systemu zarządzania środowiskowego

Model systemu zarządzania, w tym zarządzania środowiskowego, opiera się na pętli Deminga (rys. 3).

Spółka stale doskonali system zarządzania środowiskowego (dalej: ZŚ), który uwzględnia najważniejsze etapy cyklu PDCA, tj. Planowanie, Wykonanie, Sprawdzanie i Działanie.

Podstawą właściwego zaplanowania i funkcjonowania zarządzania środowiskowego jest wykonany w spółce Przegląd Środowiskowy.

Na etapie planowania ZŚ w ONDE SA identyfikowane są przede wszystkim aspekty środowiskowe oparte na wymaganiach prawnych. Na etapie

działań operacyjnych przyjęte są m.in. odpowiednie struktury i odpowiedzialności, opracowane instrukcje, dokumentacje na gotowość i reagowanie na awarie, określone kompetencje i organizowane szkolenia. Kolejny etap w tym cyklu doskonalenia to sprawdzanie, które przejawia się m.in. poprzez monitorowanie i pomiary, przeprowadzenie oceny zgodności, audytów wewnętrznych oraz podejmowanie działań korygujących. Ostatni etap to działanie związane z przeprowadzaniem przeglądu zarządzania.

Prawidłowość funkcjonowania systemu została potwierdzona certyfikacją ISO 14001.

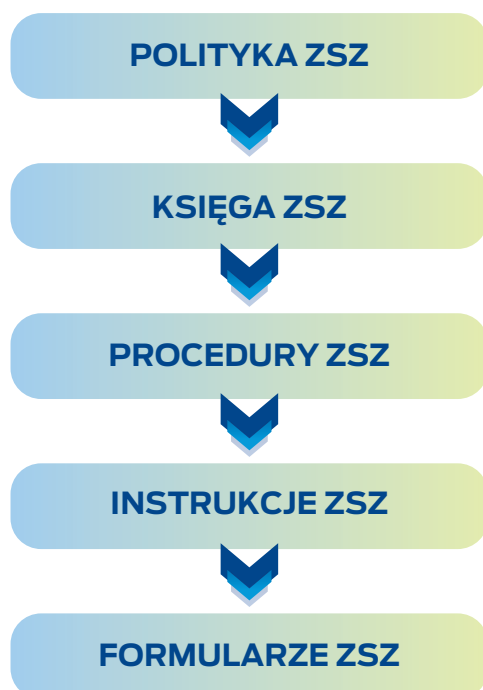
Rysunek nr 3. Model systemu zarządzania w ONDE SA

Zasady funkcjonowania przedsiębiorstwa określone zostały w Księdze Zintegrowanego Systemu Zarządzania składającego się na zintegrowany system zarządzania BHP ISO 45001, system zarządzania środowiskowego ISO 14001, EMAS zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1221/2009 (ze zmianami Rozporządzenie 2017/1505, Rozporządzenie 2018/2026).

Nadzór nad funkcjonowaniem systemów zarządzania pełni Pełnomocnik Zarządu.

Podstawowe elementy systemu ZŚ to: kontekst organizacji, potrzeby i oczekiwania stron zainteresowanych, ryzyka i szanse, ciągłe doskonalenie.

Na dokumentację zintegrowanego systemu zarządzania składają się:

Funkcjonujące w ONDE SA obszary systemu zarządzania środowiskowego zostały opisane w porządku wynikającym ze struktury wymagań Załącznika II do Rozporządzenia EMAS. Uprawnienia do zatwierdzania dokumentów mają Zarząd i Prezes Zarządu.

Działania operacyjne w ONDE SA polegają na zarządzaniu głównymi procesami dotyczącymi zidentyfikowanych i znaczących aspektów środowiskowych. Celem tych działań jest zapewnienie, że negatywny wpływ na środowisko procesów wytwórczych jest nadzorowany i ograniczany.

Po dokonaniu identyfikacji wszystkich aspektów środowiskowych, zostały one sklasyfikowane jako:

- aspekty bezpośrednie wynikające z działalności organizacji,
- aspekty pośrednie, na które organizacja ma pośredni wpływ w ramach współpracy z innymi organizacjami.

Wszyscy pracownicy posiadają odpowiednią wiedzę, kompetencje, umiejętności i doświadczenie oraz uprawnienia do realizacji zadań w zależności od zajmowanego stanowiska. Każdy pracownik aktywnie uczestniczy w działalności na rzecz ochrony środowiska.

Przepływ informacji w ramach organizacji jest koordynowany przez Pełnomocnika Zarządu.

ONDE SA prowadzi otwarty dialog ze wszystkimi zainteresowanymi stronami. Głównym medium informowania wszystkich zainteresowanych jest strona internetowa.

Skuteczność funkcjonowania systemu zarządzania środowiskowego jest oceniana w ramach audytów wewnętrznych. W przypadku stwierdzonych niezgodności, ONDE SA podejmuje stosowne działania korekcyjne i korygujące.

Ponadto w ramach integracji działań systemowych z procesami biznesowymi spółki, sprawy dotyczące obowiązujących w spółce systemów zarządzania mają odzwierciedlenie w innych udokumentowanych informacjach, na które składają się:

ONDE SA uwzględnia sprawy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy oraz zarządzania środowiskowego na każdym szczeblu organizacji, uznając to za podstawowe procesy zarządzania i w związku z tym stosowne zapisy znajdują od-

zwierciedlenie w odpowiednich aktach wewnętrznych (zarządzenia, schematy organizacyjne z przypisaniem obowiązków w zakresie BHP i OŚ, polityka i misja spółki, regulaminy, zapisy kontraktowe).

W ONDE SA udokumentowano zakresy obowiązków określających rolę i zakres odpowiedzialności oraz uprawnienia poszczególnych pracowników w zakresie systemu Zarządzania Środowiskowego. Zgodnie z obowiązującą Procedurą nr 1 „Przywództwo”, obowiązki te dookreślamy do sytuacji i struktury organizacyjnej każdej jednostki produkcyjnej spółki.

System zarządzania obejmuje wszystkie zidentyfikowane w ONDE SA procesy, które mają lub mogą mieć wpływ na środowisko.

Podstawowymi elementami systemu zarządzania są:

- zidentyfikowane i nadzorowane znaczące aspekty środowiskowe, których źródłami są wyszczególnione w firmie procesy. Aspekty środowiskowe oceniane są na każdym etapie realizacji usługi zgodnie z Procedurą nr 3 „Zarządzanie Środowiskowe” i Instrukcją 3/1 „Postępowanie przy identyfikacji aspektów środowiskowych”,
- zidentyfikowane i przestrzegane w przedsiębiorstwie wymagania prawne i inne wymagania, w tym decyzje (pozwolenia na emisje gazów do powietrza, decyzja na przetwarzanie odpadów, decyzje środowiskowe i uwarunkowania wynikające ze specyfiki budów),
- wprowadzone działania sprawdzające i oceniające zgodność prowadzonych procesów z obowiązującymi wymaganiami prawnymi oraz innymi wymaganiami,
- ustalone cele i zadania, których spełnienie gwarantuje poprawę oddziaływania na środowisko i znacząco wpływa na poprawę zaangażowania pracowników w zarządzanie środowiskowe w spółce,
- systematyczne szkolenia pracowników mających wpływ na środowisko i podnoszenie ich świadomości środowiskowej oraz ekologicznej i kompetencji,
- monitorowanie wskaźników ujętych w posiadanych decyzjach,

- zidentyfikowane w przedsiębiorstwie możliwe do wystąpienia potencjalne zagrożenia dla środowiska, opracowane dla tych zagrożeń tryby postępowania i okresowo przeprowadzane działania symulacyjne w celu podjęcia skutecznych działań na wypadek zaistnienia incydentów,
- prawidłowa komunikacja wewnętrzna – przepływ informacji w przedsiębiorstwie i na zewnątrz z klientami, stronami zainteresowanymi, organami administracji publicznej oraz jednostkami kontrolnymi,
- wykonywane corocznie przeglądy zarządzania przez Najwyższe Kierownictwo i opracowane wnioski do doskonalenia systemu, podczas których ocenia się skuteczność funkcjonowania systemu zarządzania środowiskowego.
- skuteczność funkcjonowania systemu zarządzania środowiskowego jest oceniana w ramach audytów wewnętrznych. W przypadku stwierdzonych niezgodności, ONDE SA podejmuje stosowne działania korekcyjne i korygujące.

Zintegrowany System Zarządzania pozwala na uzyskanie m.in. poniższych korzyści:

- spełnienie potrzeb i oczekiwań stron zainteresowanych
- nadzoruje znaczące aspekty środowiskowe,
- optymalizuje procesy, ograniczając wskaźniki energochłonności, strat wody przy równoczesnym spełnianiu wymagań umów i pozwoleń,
- poprawia skuteczność monitorowania procesów oraz zwiększa szybkość reagowania w przypadku zaobserwowania stanów nieprawidłowych,
- zwiększa świadomość i zaangażowanie pracowników w kwestiach środowiskowych,
- zapewnia właściwy sposób postępowania z odpadami i optymalizuje sposób gospodarowania odpadami.

4 ASPEKTY ŚRODOWISKOWE

4.1 Podejście systemowe do określenia ich znaczenia i charakteru wpływu

Zgodnie z wymaganiami zintegrowanego systemu zarządzania funkcjonującego w ONDE SA, zidentyfikowane zostały na poziomie centralnym organizacji wszystkie bezpośrednie oraz pośrednie oddziaływania na środowisko tj. aspekty środowiskowe.

Aspekty sklasyfikowano jako:

- aspekty bezpośrednie wynikające z działalności organizacji,
- aspekty pośrednie, na które organizacja ma pośredni wpływ w ramach współpracy z innymi organizacjami.

Aspekty te zostały ujęte w Formularzu 3/1 Wykaz aspektów środowiskowych.

W ONDE SA wykaz aspektów środowiskowych podlega stałej aktualizacji a okresowy przegląd, analiza i ocena tych aspektów środowiskowych odbywa się raz w roku na przeglądzie zintegrowanego systemu zarządzania zgodnie z Instrukcją 2/9 „Ocena efektów działania”.

W jednostkach produkcyjnych aspekty środowiskowe analizowane są na każdym etapie realizacji usługi.

Aspekty środowiskowe identyfikowane są już na etapie przygotowania oferty oraz projektowania (przy realizacji inwestycji w systemie „zaprojektuj i wybuduj”) w ramach szacowania innych ryzyk i szans. Działania te mają na celu przekazanie wiedzy Nadzorowi Budowy, ułatwiając tym samym planowanie działań związanych z ochroną środowiska na etapie realizacji kontraktu. Zapisy w postaci karty ryzyk i szans przechowywane są przez Kierownika Projektu odpowiedzialnego za projektowanie i dział przygotowania produkcji.

Odpowiedzialności w zakresie definiowania aspektów środowiskowych, wyznaczania celów,

planowania działań zapobiegawczych oraz wyznaczenia osób do ich realizacji podczas trwania budowy zostały powierzone Kierownikowi Budowy.

W pozostałych jednostkach organizacyjnych za realizację celów i zadań związanych z zarządzaniem środowiskowym odpowiadają kierownicy poszczególnych jednostek organizacyjnych lub osoby przez nich wyznaczone, natomiast w siedzibie spółki specjalista ds. ochrony środowiska.

Na podstawie określonych celów i przydzielonych zadań kierownictwo w jednostkach organizacyjnych/produkcyjnych identyfikuje, ocenia i monitoruje aspekty środowiskowe oraz ustanawia i wdraża „Program środowiskowy” – Formularz 3/2 zgodnie z Instrukcją 3/1 „Postępowanie przy identyfikacji aspektów środowiskowych”.

Tworząc program, identyfikuje się ryzyka wraz z określeniem stopnia zagrożenia oraz analizuje szanse wraz z możliwymi do osiągnięcia korzyściami.

Kierownik Budowy w ciągu 30 dni od przejęcia placu budowy zobowiązany jest sporządzić Program środowiskowy. W innych jednostkach produkcyjnych/organizacyjnych Program środowiskowy utrzymywany jest na bieżąco. Program zarządzania środowiskowego uwzględnia:

- cele środowiskowe w oparciu o aspekty środowiskowe,
- definiowanie zadań w celu minimalizacji istotnych ryzyk i wykorzystania szans,
- określenie odpowiedzialności za wykonanie tych zadań,
- monitorowanie aspektów środowiskowych,
- działania zapobiegawcze.

ONDE SA dla każdego z etapów cyklu życia wyrobu identyfikuje aspekty środowiskowe mogące mieć znaczący wpływ na środowisko (Tabela nr 1).

Etap procesu (w ramach cyklu życia wyrobu)	Dokumentacja związana	Odpowiedzialny
Planowanie		
Identyfikacja aspektów środowiskowych		
Przygotowanie Produkcji/Ofertowanie Kierownik działu przygotowania produkcji/ofertowania określa prawdopodobieństwo wystąpienia aspektów środowiskowych mogących mieć znaczący wpływ na środowisko na budowie.	- Instrukcja 3/1 „Postępowanie przy identyfikacji aspektów środowiskowych” - Formularz 2/22 „Karta ryzyk i szans” - Decyzje środowiskowe - Wymagania prawne - Wymagania klienta	Kierownik Projektu/ Dyrektor odpowiedzialny za realizację
Projektowanie Przy realizacji inwestycji w systemie „zaprojektuj i wybuduj” na etapie projektowania identyfikowane są aspekty środowiskowe w ramach szacowania innych ryzyk i szans.	- Instrukcja 3/1 „Postępowanie przy identyfikacji aspektów środowiskowych” - Formularz 2/22 „Karta ryzyk i szans” - Wymagania prawne - Decyzje środowiskowe	Kierownik działu handlowego/ przygotowania produkcji
Proces planowania budowy Na etapie planowania budowy Kierownik Projektu określa istotne aspekty środowiskowe, działania, odpowiedzialności, postępowanie z odpadami na budowie.	- Formularz 2/22 „Karta ryzyk i szans” - Instrukcja 3/1 „Postępowanie przy identyfikacji aspektów środowiskowych” - Wymagania prawne - Decyzje środowiskowe	Kierownik Projektu/ Kierownik budowy
Ponowne wykorzystanie Na etapie planowania inwestycji Kierownik Projektu i Kierownik budowy analizują możliwość ponownego wykorzystania materiałów lub odpadów, które mogą wystąpić w czasie trwania całego procesu budowlanego.	- Instrukcja 3/3 „Postępowanie z odpadami” - Formularz 3/2 „Program środowiskowy” - Wymagania prawne	Kierownik Projektu i Kierownik budowy
Nadzór nad działaniami operacyjnymi		
Zarządzanie aspektami środowiskowymi		
Dział Prawny/Handlowy/Kierownik Kontraktu Na etapie wyboru Podwykonawców i dostawców Dział Handlowy i/lub Kierownik Kontraktu zarządza ryzykami i szansami w obszarze środowiskowym.	- Protokół z negocjacji - Umowa 3/2 B „Wymagania środowiskowe dla podwykonawców – zał. do umowy - Formularz 2/4B – załącznik do umowy dla dostawców/firm transportowych	Dział handlowy/ prawny / Kierownik projektu
Jednostki produkcyjne (Serwis, Baza sprzętu, WMB, budowy) Podczas realizacji procesu Nadzór zarządza ryzykami i szansami w oparciu o znaczące aspekty środowiskowe i wprowadza niezbędne działania zapobiegawcze mające na celu minimalizowanie negatywnego wpływu na środowisko oraz planuje działania w celu wykorzystania szans.	- Instrukcja 3/1 „Postępowanie przy identyfikacji aspektów środowiskowych” - Formularz 3/1 Wykaz aspektów środowiskowych - Instrukcja 3/2 A „Wymagania środowiskowe na budowie” - Formularz 3/2 „Program środowiskowy” - Instrukcja 3/3 „Postępowanie z odpadami” - Formularz 3/4 „Planowanie gospodarki odpadami” - Procedura 3 „Zarządzanie Środowiskowe” pkt. Gotowość i reagowanie na sytuacje awaryjne - Formularz 2/8 Polecenie BHP	Kierownik Serwisu, Bazy Sprzętu, WMB, budowy

Transport i dostawy Realizując transporty i dostawy, Nadzór zarządza ryzykami i szansami w oparciu o znaczące aspekty środowiskowe wprowadza niezbędne działania zapobiegawcze mające na celu minimalizowanie negatywnego wpływu na środowisko oraz planuje działania w celu wykorzystania szans.	- Formularz 2/4B – załącznik do umowy dla dostawców/firm transportowych - Wymagania prawne	Dział handlowy, dział prawny, kierownicy projektów i jednostek produkcyjnych
Ponowne wykorzystanie Jednostki produkcyjne zarządzają ryzykami i szansami w zakresie gospodarki materiałowej i odpadowej stale poszukując możliwości ponownego wykorzystania materiałów i odpadów.	- Wymagania prawne - Instrukcja 3/3 „Postępowanie z odpadami” - Formularz 3/4 „Planowanie gospodarki odpadami” - Formularz 3/6A Protokół przekazania odpadu osobie fizycznej jednostce organizacyjnej/ziemia gruz - Formularz 3/6 Protokół przekazania odpadu osobie fizycznej jednostce organizacyjnej/różne odpady	Kierownicy jednostek produkcyjnych
Zarządzanie środowiskowe w siedzibie Spółki		
W biurze siedziby Spółki na bieżąco zarządza się ryzykami i szansami w oparciu o znaczące aspekty środowiskowe oraz prowadzi się gospodarkę odpadami.	- Instrukcja 3/1 „Postępowanie przy identyfikacji aspektów środowiskowych” - Formularz 3/2 „Program środowiskowy” - Instrukcja 3/3 „Postępowanie z odpadami”	Specjalista ds. OŚ

Tabela nr 1. Identyfikacja aspektów środowiskowych w odniesieniu do cyklu życia wyrobu i usługi

Dokonując oceny znaczenia wpływu na środowisko wynikającego z działań, bierze się pod uwagę normalne warunki działania, warunki istniejące podczas rozruchu i zamykania działalności oraz warunki nadzwyczajne, które można przewidzieć.

Do sytuacji nadzwyczajnych/awaryjnych stosujemy sposób postępowania określony w Instrukcji 3/5 Gotowość i reagowanie na awarie środowiskowe oraz Formularz 3/5 zgłoszenie incydentu środowiskowego.

4.2 Aspekty bezpośrednie

Przy identyfikacji aspektów bezpośrednich wzięto pod uwagę rodzaj i specyfikę prowadzonej działalności ONDE w tym m.in.:

- wykonywanie robót budowlanych przy realizacji farm wiatrowych,
- projektowania i realizacja farm fotowoltaicznych,
- projektowanie i realizacja robót drogowych,
- prowadzenie procesów produkcyjnych na wytwórniach mas bitumicznych w Koszalinie i w Toruniu,
- prowadzenie działalności na terenie bazy remontowo - magazynowej w Toruniu, w tym w zakresie serwisowania sprzętu oraz magazynowanie materiałów na potrzeby budów.

Po analizie wyszczególniono następujące aspekty bezpośrednie:

Lp.	Aspekt środowiskowy	Źródło powstania aspektu	Aspekt znaczący TAK/NIE	Wpływ/Zagrożenie	Działania zapobiegawcze realizowane przez ONDE SA
Aspekty bezpośrednie przy realizacji budów farm wiatrowych, fotowoltaicznych i drogowych					
1.	Zużycie paliw	praca sprzętu budowlanego, samochodów – zużycie paliw	TAK	- zużycie surowców - emisje do powietrza - wzrost zanieczyszczenia powietrza	- kontrola sprzętu wykorzystywanego do robót na budowie – weryfikacja sprawności sprzętu na podstawie formularza 2/2 „wykaz maszyn i urządzeń” oraz systematyczna kontrola sprawności sprzętu na podstawie codziennych list kontrolnych sprzętu stosowanych na terenie realizacji FW, - redukowanie pracy silników maszyn i samochodów, - monitorowanie zużycia paliw na budowach – formularz 3/7A
2.	Bioróżnorodność	- użytkowanie gruntów pod realizację inwestycji - oddziaływanie na roślinność i zwierzęta	TAK	- wykorzystanie zasobów – gruntów - wpływ na gatunki roślin, zwierząt i ich siedlisk	- realizacja prac wykonywanych na budowie zgodnie z postanowieniami decyzji środowiskowych dotyczących realizacji FW, - ochrona siedlisk ptaków, płazów, gadów i drzew objętych postanowieniami decyzji środowiskowych, - wstrzymywanie prac i podejmowanie działań uzgodnionych z nadzorem przyrodniczym w przypadku pojawienia się ptaków, płazów m.in. w okresie lęgowym na budowach, - zabezpieczanie przed uszkodzeniem mechanicznym drzew, znajdujących się w strefie oddziaływania budowy - ograniczenie do minimum wycinki drzew, - przenoszenie roślin w inne miejsca i realizowanie nasadzeń kompensacyjnych, - budowa przepustów, - relokacje (przenoszenie na nowe stanowiska płazów i gadów, żyjących wcześniej w zniszczonych przez budowę siedliskach), - w przypadku naruszenia naturalnego siedliska zwierząt monitorowanie środowiska przez nadzór przyrodniczy, - wykorzystywanie ponowne ziemi na terenie prowadzonej inwestycji w celu rekultywacji terenów/odtworzenie do stanu pierwotnego, - wykorzystywanie w miarę możliwości żyznej gleby w celu użyczenia gruntów rolnych na terenach przyległych do prowadzonej inwestycji – przekazywanie osobom fizycznym, - dokonywanie prac wymagających odtworzenia terenu do stanu pierwotnego

3.	Zanieczyszczenia gruntu spowodowane m.in. przez przedostanie się do gruntu paliw lub innych substancji stosowanych na budowie	▪ niesprawne maszyny i urządzenia na budowie, ▪ prace naprawcze sprzętu, maszyn, ▪ składowanie substancji niebezpiecznych, ▪ przechowywanie paliwa w zbiornikach do maszyn i urządzeń	TAK	▪ przedostanie się substancji ropopochodnych i możliwość zanieczyszczenia wody i ziemi	▪ kontrola sprzętu wykorzystywanego do robót na budowie – weryfikacja sprawności sprzętu na podstawie formularza 2/2 „wykaz maszyn i urządzeń” oraz systematyczna kontrola sprawności sprzętu na podstawie codziennych list kontrolnych sprzętu stosowanych na terenie realizacji FW, ▪ realizowanie prac naprawczych sprzętu poza terenem budowy, ▪ zapewnienie sorbentu na budowie w każdym miejscu realizacji prac przez maszyny i urządzenia, ▪ stosowanie odpowiednio przygotowanego miejsca do przechowywania zbiorników z paliwem, stosowanie zabezpieczeń przed przedostaniem się paliwa do gruntu, ▪ szkolenie pracowników ze sposobu postępowania przy incydentach środowiskowych, ▪ tankowanie maszyn i urządzeń zgodnie z opracowaną instrukcją tankowania pojazdów, ▪ instrukcja postępowania z incydentami środowiskowymi
4.	Emisje niezorganizowane	▪ pylenie spowodowane środkami transportu na budowie, ▪ pylenie spowodowany pracującym sprzętem, ▪ zanieczyszczenia dróg	NIE	▪ uciążliwość wywołana dla społeczności lokalnej	▪ wprowadzenia ograniczenia prędkości na budowach maksymalnie do 30 km/h, ▪ oznakowanie budów, ▪ szkolenie kierowców, ▪ zraszanie placu budowy w celu ograniczenia pylenia, ▪ stosowanie plandek przy transporcie materiałów sypkich, ▪ utrzymanie dróg lokalnych we właściwej czystości – czyszczenie dróg na prowadzonych inwestycjach
5.	Odpady inne niż niebezpieczne	▪ odpady powstające w wyniku prowadzonych prac	TAK	▪ możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód	▪ organizacja miejsc selektywnej segregacji odpadów na budowie i ich odpowiednie przygotowanie, ▪ przygotowanie miejsc składowania odpadów w celu ograniczenia przedostawania się zanieczyszczeń do gleby, ▪ wybór firmy posiadającej odpowiednie uprawnienia do zbierania transportowania i odzysku odpadów, ▪ segregacja, szkolenie pracowników nt. obowiązujących reguł segregacji na budowach, ▪ wtórne wykorzystanie (humus, gruz itp.), ▪ przekazanie odpowiednich odpadów osobom fizycznym

6.	Odpady niebezpieczne	▪ odpady powstające w wyniku prowadzonych prac	TAK	▪ możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód	▪ postępowanie na budowie zgodnie z planem gospodarowania odpadami sporządzonego na podstawie formularza 3/4, ▪ wybór firmy posiadającej odpowiednie uprawnienia do zbierania, transportowania i odzysku odpadów, ▪ szczelne pojemniki odpowiednio oznakowane do przechowywania odpadów po substancjach niebezpiecznych zapobiegające przedostaniu się ich do gruntów lub wód, ▪ zapewnienie odpowiedniego pojemnika (szczelnego, oznakowanego), ▪ segregacja (zakaz mieszania odpadów niebezpiecznych z innymi niż niebezpieczne)
7.	Zużycie energii elektrycznej	▪ zaplecze kontenerowe na budowach	TAK	▪ zmniejszenie zasobów naturalnych	▪ monitorowanie zużycia energii elektrycznej zgodnie z formularzem 3/7A, ▪ raportowanie zużycia energii elektrycznej w cyklach miesięcznych do działu bhp, ▪ gaszenie światła w dostatecznie naświetlonych pomieszczeniach i po zakończonej pracy, ▪ wyłączanie sprzętu ze źródła poza godzinami pracy, ▪ w miarę możliwości, korzystanie z żarówek energooszczędnych, ▪ gaszenie światła w pomieszczeniach w których się nie przebywa, ▪ wyłączanie klimatyzacji w pomieszczeniach w których się nie przebywa
8.	Hłas	▪ praca sprzętu budowlanego, maszyn, instalacji	NIE	▪ uciążliwość dla sąsiadujących z budową mieszkańców	▪ dbanie o sprawność sprzętu budowlanego wykorzystywanego na budowach – zgodnie z formularzem 2/2 wykaz maszyn i urządzeń oraz kontrolami sprawności sprzętu poprzez stosowane listy kontrolne maszyn, ▪ realizowanie prac w godzinach 7:00-22:00, ▪ ograniczenie prędkości na budowach
9.	Wibracje, drgania	▪ praca sprzętu budowlanego	NIE	▪ uciążliwość dla sąsiadujących z budową mieszkańców	▪ realizowanie prac w godzinach 7:00-22:00, ▪ ograniczenie prędkości na budowach, ▪ technologia wykonywanych prac dostosowana do otoczenia – np. technologia wykonywania pali pod fundamenty FW, ▪ monitorowanie osiadań sąsiadujących budynków

10.	Zanieczyszczenia gruntów spowodowane ściekami powstałymi w procesie budowy	- ścieki socjalno-bytowe - mycie kół pojazdów i maszyn budowlanych - mycie betonowozów	NIE	zanieczyszczenie wody, gleby	- organizacja miejsc do mycia betonowozów i kół samochodowych - separowanie wody z tych terenów, - utyliczacja powstałych odpadów przez uprawniony podmiot, - przywrócenie gruntu do stanu poprzedniego, - stosowanie bezodpływowych zbiorników do gromadzenia ścieków sanitarnych oraz ich opróżnianie przez uprawnione podmioty, - wyposażenie stanowisk pracy w zbiorniki bezodpływowe na ścieki bytowe
11.	Stosowanie substancji niebezpiecznych w wyrobach budowlanych	farby, lakiery, uszczelniacze i inne materiały budowlane mogące stanowić zagrożenie dla człowieka i środowiska	NIE	negatywny wpływ na zdrowie człowieka i na środowisko	- stosowanie materiałów i substancji posiadających Karty charakterystyki, aprobaty techniczne, certyfikaty - kontrola dostaw materiałów
12.	Zużycie wody	- zużycie wody w jednostkach stacjonarnych - zużycie wody do celów produkcyjnych - zużycie wody na zapleczach socjalnych	NIE	zmniejszenie zasobów naturalnych	- racjonalne korzystanie z wód - monitorowanie zużycia wody
13.	Zużycie materiałów/surowców	realizowane budowy	TAK	zmniejszenie zasobów naturalnych	- bieżące zamawianie materiałów według harmonogramu robót - właściwe magazynowanie materiałów zapobiegające ich zniszczeniu /uszkodzeniu - stosowanie materiałów posiadających odpowiednie certyfikaty, aprobaty

Tabela nr 2. Wykaz aspektów bezpośrednich przy realizacji robót na terenie FW, robót drogowych i farm fotowoltaicznych

Aspekty bezpośrednie zidentyfikowane przy działalności Wytwórni Mas Bitumicznych w Toruniu, Koszalinie oraz w bazie remontowo-magazynowej w Toruniu:

Lp.	Aspekt środowiskowy	Źródło powstania aspektu	Aspekt znaczący TAK/NIE	Wpływ/Zagrożenie	Działania zapobiegawcze realizowane przez ONDE SA
Aspekty bezpośrednie dla wytwórni mas bitumicznych oraz bazy remontowo-magazynowej					
1.	Zużycie oleju opałowego	proces technologiczny wytwórni mas bitumicznych w Toruniu	NIE	wzrost zanieczyszczenia powietrza/emisja do powietrza	- monitorowanie stanu zużycia oleju opałowego w cyklu miesięcznym oraz analiza czy nie dochodzi do odchyleń od normalnego użytkowania instalacji, - kontrole sprawności całej instalacji, - ściśle przestrzeganie procesu technologicznego i receptur stosowanych na wytwórni, - systematyczne kontrola sprawności technicznej stanu instalacji
2.	Zużycie gazu ziemnego	proces technologiczny wytwórni mas bitumicznych w Koszalinie	NIE	zużycie zasobów	- monitorowanie stanu zużycia gazu w cyklu miesięcznym oraz analiza czy nie dochodzi do odchyleń od normalnego użytkowania instalacji, - kontrole sprawności całej instalacji, - ściśle przestrzeganie procesu technologicznego i receptur stosowanych na wytwórni, - systematyczne kontrola sprawności technicznej stanu instalacji,
3.	Emisje do powietrza spowodowane procesem technologicznym wytwórni mas bitumicznych	Wytwórnie Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie	TAK	wzrost zanieczyszczenia powietrza	- przestrzeganie decyzji na emisje do powietrza wydane dla poszczególnych lokalizacji, - monitorowanie poprzez pomiary (raz w roku) zmian w emisjach powodowanych przez działalność instalacji na wytwórniach, - przestrzeganie DTR urzędów, - przestrzeganie receptur na produkcję mas mineralno-asfaltowych, - systematyczna kontrola całej instalacji zgodnie z zakładową kontrolą produkcji, - stosowanie filtrów workowych oraz ich regularna wymiana zgodnie z zaleceniami producentów
4.	Zużycie materiałów/zasobów	Wytwórnie Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie	TAK	zużycie surowców	- monitorowanie w cyklu miesięcznym zużycia surowców niezbędnych do produkcji mas mineralno-asfaltowych, - przestrzeganie receptur na produkcję mas mineralno-asfaltowych, - systematyczna kontrola całej instalacji zgodnie z zakładową kontrolą produkcji

5.	Zanieczyszczenia gruntu i powietrza spowodowane potencjalnymi awariami środowiskowymi oraz użytkowymi maszynami	▪ Wytwórnie Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie: - wycieki z instalacji, - wyciek asfaltu, - pożar, - wybuch pyłu węglowego, gazu, - wyciek oleju opałowego, - przedostanie się substancji niebezpiecznych do gruntu, - wycieki spowodowane awarią sprzętu pomocniczego, ▪ baza remontowo-magazynowa	NIE	▪ zanieczyszczenie gruntu i powietrza	▪ instrukcja bezpieczeństwa pożarowego opracowana i wdrożona dla wytwórni obejmująca strefę zagrożoną wybuchem, ▪ instrukcja postępowania z awariami środowiskowymi, ▪ szczelne tace wykonane na wypadek wycieku ze zbiorników asfaltu, ▪ sposób przechowywania substancji niebezpiecznych wykorzystywanych w produkcji w przygotowanych i przystosowanych miejscach wraz z tacami wyciekowymi, ▪ oznakowanie substancji niebezpiecznych, ▪ właściwe przygotowanie miejsca zbiornika na olej opałowy, ▪ instrukcja rozładunku pyłu węglowego – monitorowanie realizacji instrukcji, ▪ instrukcja rozładunku asfaltu – monitorowanie realizacji instrukcji, ▪ kontrole sprawności maszyn wykorzystywanych na terenie wytwórni, ▪ zapewnienie apteczki ekologicznej do usuwania potencjalnych awarii środowiskowych
6.	Inne emisje niezorganizowane w tym pylenie oraz odory/zapachy	▪ Wytwórnie Mas Bitumicznych w Toruniu: - środki transportu, - proces technologiczny, - węglowodory	NIE	▪ Uciążliwości dla społeczności/zanieczyszczenie	▪ ograniczenie prędkości, ▪ zraszanie placów i dróg transportowych na terenie wytwórni, ▪ hermetyzacja rozładunku pyłu węglowego, ▪ hermetyzacja procesu produkcji – dbanie o sprawność całej instalacji, przeglądy zgodnie z zakładową kontrolą produkcji i dtr sprzętu, ▪ stosowanie plandek w samochodach ciężarowych dokonujących transportu mieszanek mineralno-asfaltowych,
7.	Odpady inne niż niebezpieczne	▪ odpady powstające w wyniku prowadzonych prac na terenach wytwórni oraz bazy sprzętu/serwisie	TAK	▪ możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód	▪ organizacja miejsc selektywnej segregacji odpadów na wytwórni mas bitumicznych oraz bazy sprzętu i warsztacie i ich odpowiednie przygotowanie, ▪ przygotowanie miejsc składowania odpadów w celu ograniczenia przedostawania się zanieczyszczeń do gleby, ▪ wybór firmy posiadającej odpowiednie uprawnienia do zbierania transportowania i odzysku odpadów ▪ segregacja, szkolenie pracowników nt. obowiązujących reguł segregacji,

8.	Odpady niebezpieczne	▪ odpady powstające w wyniku prowadzonych prac na terenie wytwórni oraz w bazie sprzętu/serwisie	TAK	▪ możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód	▪ postępowanie zgodnie z planem gospodarowania odpadami sporządzonego na podstawie formularza 3/4, ▪ wybór firmy posiadającej odpowiednie uprawnienia do zbierania, transportowania i odzysku odpadów ▪ szczelne pojemniki odpowiednio oznakowane do przechowywania odpadów po substancjach niebezpiecznych zapobiegające przedostaniu się ich do gruntów lub wód, ▪ zapewnienie odpowiedniego pojemnika (szczelnego, oznakowanego) ▪ segregacja (zakaz mieszania odpadów niebezpiecznych z innymi niż niebezpieczne)
9.	Zużycie energii elektrycznej	▪ Wytwórnie mas bitumicznych w Toruniu i Koszalinie oraz baza sprzętu i serwis w Toruniu	TAK	▪ zmniejszenie zasobów naturalnych	▪ monitorowanie zużycia energii elektrycznej zgodnie z formularzem 3/7A, ▪ raportowanie zużycia energii elektrycznej w cyklach miesięcznych do działu bhp, ▪ zamontowanie instalacji fotowoltaicznej na bazie sprzętu i serwisie w Toruniu, ▪ gaszenie światła w dostatecznie naświetlonych pomieszczeniach i po zakończonej pracy, ▪ wyłączenie sprzętu ze źródła poza godzinami pracy, ▪ w miarę możliwości, korzystanie z żarówek energooszczędnych, ▪ gaszenie światła w pomieszczeniach w których się nie przebywa
10.	Hłas	▪ praca instalacji na terenie Wytwórni Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie, ▪ prace serwisowe przy ul. Polnej	NIE	▪ uciążliwość dla sąsiadujących z jednostkami produkcyjnymi mieszkańców/pracowników firm/zakładów	▪ dbanie o sprawność instalacji, ich regularne przeglądy oraz wymianę podzespołów zgodnie z wytycznymi producenta, ▪ monitorowanie skarg od mieszkańców i sąsiadujących zakładów, ▪ praca w godzinach dziennych, ▪ prace serwisowe w miarę możliwości prowadzić w zamkniętych pomieszczeniach warsztatu, ▪ brak konieczności prowadzenia pomiarów hałasu na wytwórni z uwagi na strefę przemysłową,
11.	Wibracje, drgania	▪ praca sprzętu budowlanego, praca instalacji	NIE	▪ uciążliwość dla sąsiadujących z jednostkami produkcyjnymi mieszkańców/pracowników firm/zakładów	▪ realizowanie prac w godzinach 7:00-22:00

12.	Zanieczyszczenia gruntów spowodowane ściekami, wodami opadowymi	- ścieki socjalno-bytowe na terenie wytwórni, bazy sprzętu i warsztatu - mycie kół pojazdów i maszyn budowlanych - wody opadowe na terenie bazy sprzętu, - wody opadowe na terenie wytwórni	NIE	zanieczyszczenie wody, gleby	- na terenie wytwórni w Koszalinie zapewniono kanalizację deszczową – należy dbać o jej sprawność i drożność, - umowa z odbiorcą na kanalizację deszczową, - zapewnić prawidłowy spływ wód powierzchniowych na terenie wytwórni w Toruniu oraz monitorować stan placów po opadach deszczu. Zapewnić spływ wód opadowych w ramach użytkowanej działki, - na terenie wytwórni w Toruniu nie należy dokonywać mycia kół pojazdów, - utilizacja powstałych odpadów przez uprawniony podmiot, - przywrócenie gruntu do stanu poprzedniego, - umowa na wywóz ścieków ze zbiornika na WMB w Toruniu przez uprawniony podmiot, - podłączenie do kanalizacji na terenie wytwórni w Koszalinie i bazy/serwisie w Toruniu,
13.	Stosowanie substancji niebezpiecznych w wyrobach budowlanych	farby, lakiery, smary, środki czyszczące, uszczelniacze i inne materiały budowlane mogące stanowić zagrożenie dla człowieka i środowiska	NIE	negatywny wpływ na zdrowie człowieka i na środowisko	- stosowanie materiałów i substancji posiadających Karty charakterystyki, aprobaty techniczne, certyfikaty - kontrola dostaw materiałów
14.	Zużycie wody	- zużycie wody w jednostkach stacjonarnych - zużycie wody do celów produkcyjnych - zużycie wody na zapleczach socjalnych	NIE	zmniejszenie zasobów naturalnych	- racjonalne korzystanie z wód - monitorowanie zużycia wody

Tabela nr 3. Wykaz aspektów bezpośrednich dla wytwórni mas bitumicznych oraz serwisu i bazy remontowo-magazynowej

4.3 Aspekty pośrednie

Przegląd środowiskowy uwzględnia również oddziaływanie na środowisko wyrobów, usług dostawców i podwykonawców. Uznano je za pośrednie aspekty środowiskowe. Korzystając podczas procesu budowlanego z kilkudziesięciu firm podwykonawczych i dostawców materiałów, ONDE SA prowadzi systematyczne działania w celu ich kwalifikowania, aby zminimalizować szkodliwe wpływy ich działalności na środowisko.

Działania te polegają na:

- sprawdzaniu, czy potencjalny dostawca/usługodawca posiada odpowiednie dla oferowanej usługi decyzje organów administracyjnych,
- wprowadzaniu stosownych zapisów w umowach,
- szkoleniu wszystkich pracowników przed przystąpieniem do wykonywania pracy na terenach jednostek produkcyjnych.

Aspekty pośrednie dla realizacji budów, wytwórni mas bitumicznych oraz bazy remontowo-magazynowej					
Działalność	Pośredni aspekt środowiskowy	Opis wpływu aspektu na środowisko	Lokalizacja	Aspekt znaczący (TAK/NIE)	Działania
Zużywanie mediów (energia elektryczna, woda) przez firmy podwykonawcze /dostawców/ serwisantów	▪ Zużycie zasobów naturalnych	Zmniejszenie zasobów naturalnych	Wszystkie lokalizacje	NIE	▪ Kontrola i monitorowanie pracy podwykonawców zgodnie z instrukcją 2/2 - Monitorowanie
Zużycie paliw przez firmy podwykonawcze i transportowe/ dostawców	▪ Emisje do powietrza	Zanieczyszczenia powietrza	Wszystkie lokalizacje	NIE	▪ Kontrola pracy sprzętu, ▪ Weryfikacja sprawności sprzętu zgodnie z zasadami codziennej kontroli na podstawie list kontrolnych sprzętu
Wytwarzanie odpadów komunalnych przez firmy podwykonawcze wykonujące prace na budowie/ jednostce produkcyjnej	▪ Zanieczyszczenia gruntów i wód	Możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód	Budowy	NIE	▪ Kontrole koordynatora na budowie, ▪ Narady z PDW, ▪ Monitorowanie codzienne na budowie/jednostce produkcyjnej
Wytwarzanie odpadów budowlanych przez firmy podwykonawcze wykonujące prace na budowie/ jednostce produkcyjnej	▪ Emisje do wód i do ziemi	Możliwość zanieczyszczenia gruntów, migracja zanieczyszczeń do wód	Budowy	NIE	▪ Kontrole koordynatora na budowie, ▪ Narady z PDW, ▪ Monitorowanie codzienne na budowie/jednostce produkcyjnej

Podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska – komunikacja ze społecznością lokalną	Wpływy środowiskowe podwykonawców i innych zainteresowanych stron	Poprawa stanu środowiska naturalnego	Wszystkie lokalizacje	NIE	- Szkolenia informacyjne na budowach dla PDW i nadzoru, - Szkolenia z postępowania przy incydentach środowiskowych, - Kontrole i bieżące monitorowanie na budowach, - Komunikacja ze społecznością lokalną, - Odpowiednie oznakowanie placu budowy, - Akcje edukacyjne ze szkołami, - Nasadzenia drzew w gminach, - Komunikacja z gminą i jej społecznością lokalną
Transport dostawców na budowy – sprzętu, materiałów, wyżywienia itd	- Emisje do powietrza, - Emisje nieorganizowane	Zanieczyszczenie powietrza	Wszystkie lokalizacje	NIE	- Wybór lokalnych dostawców i PDW w celu ograniczenia ilości kilometrów związanych z dostawą sprzętu i materiałów, - Dbanie o sprawność samochodów i spełnienia odpowiednich poziomów emisji do środowiska, - Transport materiałów sypkich z plandekami, - Ograniczenie prędkości wewnątrz budów

Tabela nr 4. Wykaz aspektów pośrednich dla realizacji budów, wytwórni mas bitumicznych oraz bazy remontowo-magazynowej

W tabelach nr 2, 3 i 4 pokazano wykaz wszystkich aspektów bezpośrednich i pośrednich zdefiniowanych w spółce. Po przeprowadzonej analizie i ocenie znaczenia aspektów na poziomie całej organizacji za bezpośrednie aspekty znaczące uznano:

- zużycie paliw,
- bioróżnorodność,
- zanieczyszczenie gruntu spowodowane m.in. przez przedostanie się do gruntu paliw lub innych substancji stosowanych na budowie,
- odpady inne niż niebezpieczne,
- odpady niebezpieczne,
- zużycie energii elektrycznej,
- emisje do powietrza spowodowane procesem technologicznym wytwórni mas bitumicznych
- zużycie materiałów/zasobów.

Aspekty uznano za znaczące zgodnie z Instrukcją 3/1 Postępowanie przy identyfikacji aspektów środowiskowych i są na bieżąco monitorowane w jednostkach produkcyjnych. Mają one swoje udokumentowanie w Formularzu 3/2 Program środowiskowy.

Przy ocenie znaczenia aspektów środowiskowych uwzględniono m.in: potencjalne korzyści lub szkody dla środowiska naturalnego, stan środowiska i uwarunkowania lokalne, rozmiar, liczbę, częstotliwość i odwracalność aspektu lub oddziaływania, wymagania prawne w tym akty prawa miejscowego, opinie pracowników spółki i zainteresowanych stron.

Wpływ najważniejszych aspektów na środowisko opisano w pkt 6 niniejszej Deklaracji.

5 CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE ONDE SA ORAZ OPIS ICH REALIZACJI W ODNIESIENIU DO WPŁYWU NA ŚRODOWISKO

W ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania, Najwyższe Kierownictwo, przy udziale Pełnomocnika – Dyrektora Działu BHP, co roku opracowuje cele i zadania środowiskowe, które spółka ma do zrealizowania w ciągu roku. Planowane inicjatywy mają na celu ciągłe doskonalenie działalności w obszarze ochrony środowiska naturalnego. Podczas ustanawiania i przeglądu celów w ONDE SA uwzględniane są m.in. wymagania prawne i inne, znaczące aspekty środowiskowe, zagadnienia technologiczne, możliwości finansowe i operacyjne, interes spółki oraz punkt widzenia zainteresowanych stron.

Podsumowanie z realizacji celów i zadań za bieżący rok dokonywane jest w raporcie z przeglądu systemu zarządzania.

Kierując się powyższymi zasadami, w ramach przeglądu wstępnego i wniosków z wdrożenia EMAS oraz ciągłego doskonalenia ISO 14001, wyznaczając cele na rok 2022, wzięto pod uwagę następujące kwestie:

- emisje bezpośrednie i pośrednie w związku z prowadzoną działalnością i konieczność

usystematyzowania zbierania danych związanych z tymi aspektami,

- ustalenie wskaźników dla najważniejszych aspektów oraz ich monitorowanie w celu wdrażania odpowiednich działań skutkujących zmniejszeniem wpływu na klimat,
- w związku z dynamicznym rozwojem firmy, zapewnienie ciągłego procesu edukacyjnego dotyczącego tematyki środowiskowej w celu zapewnienia identyfikacji, zaangażowania i współodpowiedzialności wszystkich pracowników,
- zwiększenie komunikacji zewnętrznej, w tym ze społecznością lokalną w zakresie kształtowania świadomości środowiskowej,
- nadzorowanie emisji CO₂ w wytwórniach mas bitumicznych,
- spełnienie wymagań prawnych i innych.

Zidentyfikowane aspekty środowiskowe w jednostkach produkcyjnych zgodnie z Formularzem 3/1, po analizie jako znaczące uwzględniane są w programach środowiskowych oraz są przedmiotem ustalania celów (Tabela nr 5) na poziomie organizacji.

Cele środowiskowe do realizacji w roku 2022 w ONDE SA						
Lp	Cel	Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Adresaci/uczestnicy	Odpowiedzialny
1.	Poprawa zagospodarowania mas ziemnych na prowadzonych inwestycjach – 30% ponownie wykorzystanych lub przekazanych mas ziemnych w stosunku do ilości wytworzonych mas ziemnych	Monitorowanie % ilości mas ziemnych ponownie wbudowanych lub przekazanych osobom fizycznym	Stosunek % ilości mas ponownie wykorzystanych lub przekazanych osobom fizycznym/ilość wywiezionych jako odpad	cały rok	Kierownicy kontraktów/budów	Nadzór centralny – dział bhp, Na budowach Kierownik kontraktu i budowy

2.	Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej w jednostkach produkcji mas mineralno-asfaltowych	Monitorowanie zużycia energii elektrycznej w jednostkach produkcji mas mineralno-asfaltowych	Zmniejszenie ilości zużytej energii w roku 2022 w stosunku do 2021 roku o 1%	cały rok	Kierownicy Wytwórni Mas Bitumicznych	Specjalista ds. ochrony środowiska
3.	Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w procentowym ujęciu zużytej energii elektrycznej o 10%	Monitorowanie zużycia energii elektrycznej i OZE w całej organizacji	Stosunek % całkowitej zużytej energii elektrycznej do energii zapewnionej z OZE	cały rok	Kierownicy jednostek organizacyjnych	Specjalista ds. ochrony środowiska
4.	Poprawa funkcjonowania i doskonalenie systemu zarządzania środowiskowego prowadzące do poprawy efektów środowiskowych	1) Wdrożenie narzędzia pozwalającego na usprawnienie zbierania i komunikowania danych dla pełnego śladu węglowego zgodnie z wymogami dyrektyw europejskich 2) Zmiana zapisów w umowach z wykonawcami robót/dostawcami 3) Zmiana wzoru protokołu zaawansowania robót oraz zapisów w dokumentacji ZSZ 4) Opracowanie wytycznych/ instrukcji dla zbierania danych do śladu węglowego w zakresie 3	Wskaźniki w zakresie śladu węglowego SCOPE 1,2,3	01.06.2022	Dyrektorzy poszczególnych Działów, Kierownicy Projektów, Kierownicy Budów	1) Prezes ONDE SA 2) Dział prawny, Dział handlowy 3) Dział BHP, Dział audytu i kontroli wewnętrznej 4) Dział BHP Wdrożenie na budowach – Kierownik Kontraktu, Kierownik Budowy
5.	Poprawa stanu środowiska (m.in. zagospodarowanie odpadów, emisja wtórna, hałas) dla aspektów środowiskowych związanych z realizacją budów	Włączenie do szkoleń informacyjnych na budowach tematyki środowiskowej	100% przeszkolonych informacyjnie pracowników na budowach	cały rok	Pracownicy, w tym podwykonawcy ONDE SA	Kierownicy kontraktów i budów

6.	Poprawa stanu środowiska poprzez podniesienie środowiskowej i ekologicznej świadomości pracowników i podwykonawców	Cykliczne szkolenia onboardingowe podnoszące świadomość kadry nadzorującej ONDE SA z zarządzania OŚ na kontraktach	Liczba przeszkolonych pracowników w ramach onboardingów	cały rok	Nowo zatrudnieni pracownicy ONDE SA (kadra nadzorująca)	Specjalista ds. ochrony środowiska
		Wizualizacja, oznakowanie, tablice informacyjne BHP/OŚ	100 % budów z zamontowanymi tablicami, wizualizacjami	cały rok	Kierownicy kontraktów/ Kierownicy budów	Dyrektorzy Działów realizacyjnych
		Realizacja aktywności ekologicznych dla poszczególnych działów realizacyjnych	zrealizowanie min. 1 aktywności ekologicznej przez każdy dział realizacyjny	cały rok	Wszyscy pracownicy Działów realizacyjnych	Dyrektorzy Działów realizacyjnych
7.	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza na WMB Toruń i Koszalin o min 1%	Utrzymanie parametrów pracy instalacji i zużycia surowców, materiałów i energii poniżej poziomu deklarowanego w decyzji na emisję gazów	Porównanie wskaźnika rzeczywistej emisji w roku 2022 do roku 2021	cały rok	Kierownik WMB	Kierownik WMB/ Specjalista ds. OŚ
8	Ograniczenie zużycia zasobów naturalnych poprzez zwiększenie ilości przetworzonych i ponownie wykorzystanych odpadów	Przetworzenie większej ilości odpadów (17 01 08, 17 01 01 na WMB w stosunku do poprzedniego roku)	Ilość przetworzonych odpadów/max ilość odpadów dopuszczonych do odzysku zgodnie z decyzją. Wzrost ilości przetworzonych odpadów do 30% wynikających z decyzji	cały rok	Kierownicy jednostek produkcyjnych/ kierownicy budów	Kierownicy jednostek produkcyjnych/ Kierownicy budów

Tabela nr 5. Cele środowiskowe do realizacji w 2022 r. w ONDE SA

Wynikiem powyższych działań jest ciągłe doskonalenie procesów wewnętrznych ONDE SA, służące do realizacji celów środowiskowych, związanych z obniżaniem wpływu spółki na środowisko. Obraz tych działań dla lat 2018-2021 został przedsta-

wiony w kolejnych częściach niniejszej deklaracji. Oparto się w nich na celach środowiskowych przedsiębiorstwa, a także kierunkach, sposobach oraz wynikach ich realizacji.

6 ŚRODOWISKOWE EFEKTY DZIAŁALNOŚCI W ODNIESIENIU DO ASPEKTÓW ZNACZĄCYCH

Na podstawie Załącznika IV (Decyzja Komisji z dnia 19.12.2018, Dz. U. UE 2018/2026) w ONDE SA wyznaczono kluczowe obszary dla bezpośrednich aspektów środowiskowych w organizacji. W sporządzonej tabeli zestawiono wskaźniki zużycia w po-

szczególnych obszarach oraz wskaźniki całkowitego przychodu i produkcji, które stanowiły podstawę do obliczenia poszczególnych wskaźników efektywności środowiskowej.

Energia	Jednostka	Wskaźnik A		Wskaźnik B		R=A/B		Zmiana 2021-2020 [%]
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	
Zużycie energii elektrycznej	MWh	2775,95	1541,4	586,3	1217,4	4,73	1,27	-73,26
Zużycie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	MWh	777,27	1260,03	586,3	1217,4	1,33	1,04	-21,93
Energia wytworzona ze spalania paliw w samochodach, maszynach i urządzeniach	MWh	9287,01	11019,38	586,3	1217,4	15,84	9,05	-42,86
Energia wytworzona ze spalania gazu ziemnego	MWh	5316,41	5787,13	586,3	1217,4	9,07	4,75	-47,58
Energia wytworzona ze spalania oleju opałowego	MWh	442,29	348,63	586,3	1217,4	0,75	0,29	-62,04
Energia wytworzona ze spalania pyłu węglowego	MWh	6318,91	3069,41	586,3	1217,4	10,78	2,52	-76,61
Energia wytworzona z energii cieplnej	MWh	brak danych	542,06	586,3	1217,4	–	0,45	–
Całkowite zużycie energii	MWh	12437,33	22308,01	586,3	1217,4	41,17	18,32	-55,50
Odpady	Jednostka	Wskaźnik A – ilość wytworzonych odpadów		Wskaźnik B – przychody (w mln zł)		R=A/B		Zmiana 2021-2020 [%]
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	
Odpady niebezpieczne	Mg	2,49	313,82	586,3	1217,4	0,0042	0,26	6090,48
Odpady inne niż niebezpieczne	Mg	2072,87	39199,51	586,3	1217,4	3,53	32,2	812,18
Łączna ilość wytworzonych odpadów	Mg	2075,36	39513,33	586,3	1217,4	3,54	32,46	816,95

Użytkowanie gruntów w odniesieniu do bioróżnorodności	Jednostka	Wskaźnik A – powierzchnia zajmowanego terenu		Wskaźnik B – przychody (w mln zł)		R=A/B		Zmiana 2021-2020 [%]
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod fundamenty farm wiatrowych	m ²	129600	236800	586,3	1217,4	221,05	194,51	12,00
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod produkcję MMA	m ²	44885,81	44885,81	586,3	1217,4	76,56	36,87	-51,84
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod bazę remontowo-magazynową	m ²	19556	19556	586,3	1217,4	33,35	16,06	-51,84
Suma		194041,81	301241,81	586,3	1217,4	330,96	247,45	-25,23
Emisje	Jednostka	Wskaźnik A – ilość emisji		Wskaźnik B		R=A/B		Zmiana 2021-2020 [%]
Emisja CO ₂ ze spalania paliw (SCOPE 1)	Mg	6377,32	5199,16	586,3 (przychód w mln zł)	1217,4	10,88	4,27	-60,74
Emisja CO ₂ dla wytwórni mas bitumicznych (Koszalin + Toruń)	Mg	3218,07	2872,49	133397,48 (produkcja)	83331,05	0,024	0,034	42,89
Emisja CO ze spalania paliw	Mg	14720	16930	586,3 (przychód w mln zł)	1217,4	25,11	13,91	-44,61
Emisje NO _x ze spalania paliw	Mg	7040	7490	586,3 (przychód w mln zł)	1217,4	12,01	6,15	-48,76
Emisje PM ze spalania paliw	Mg	5910	6450	586,3 (przychód w mln zł)	1217,4	10,08	5,30	-47,44
Emisje SO ₂ ze spalania paliw	Mg	40	20	586,3 (przychód w mln zł)	1217,4	0,07	0,02	-75,92
Zużycie materiałów budowlanych	Jednostka	Wskaźnik A – zużycie		Wskaźnik B – przychody (w mln zł)		R=A/B		Zmiana 2021-2020 [%]
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	
Zużycie betonu	Mg	11772,86	90589,29	586,3	1217,4	20,08	74,41	270,58
Zużycie stali	Mg	414,32	3921,88	586,3	1217,4	0,71	3,22	355,87
Zużycie kruszywa	Mg	1798069,78	686557,56	586,3	1217,4	3066,81	563,95	-81,61
Całkowite zużycie materiałów (beton+stal+kruszywo)	Mg	1810256,96	781068,73	586,3	1217,4	3087,60	641,59	-79,22
Całkowite zużycie materiałów do produkcji MMA na WMB		136972,33	91479,00	133397,48	83331,05	1,03	1,10	6,91
				produkcja	produkcja			

Tabela nr 6.

Uzasadnienie do nieuwzględnienia w sprawozdawczości wody jako wskaźnika wskazanego w Załączniku IV (Decyzja Komisji z dnia 19.12.2018, Dz. U. UE 2018/2026).

ONDE na podstawie identyfikacji i oceny bezpośrednich aspektów środowiskowych uznała zużycie wody jako aspekt nieznaczący. Decyzja

podyktowana była charakterem prowadzonej działalności i niskim zużyciem wody po stronie ONDE w odniesieniu do skali działalności i wymiernych efektów działalności środowiskowej. Podsumowanie i analiza poszczególnych wskaźników opisana została w poszczególnych rozdziałach przedstawionych poniżej.

6.1 Emisje zanieczyszczeń do powietrza

Istotnym wskaźnikiem efektów działalności środowiskowej opisanym w niniejszej deklaracji środowiskowej są emisje pochodzące ze spalania paliw i emisje dla wytwórni mas bitumicznych w Toruniu i Koszalinie. Do emisji CO₂ ze spalania paliw (Scope 1) uwzględniono emisje pochodzące ze spalania: ON, PB, gazu ziemnego, oleju opałowego i pyłu węglowego.

Emisje ze spalania paliw wyniosły: 5199,16 Mg (wskaźnik A), po przeliczeniu przez wskaźnik B (przychody w mln zł), wskaźnik efektywności środowiskowej wynosi 4,27 Mg/mln zł., co stanowi redukcję 60% w stosunku do roku 2020. Emisje pochodzące z wytwórni mas bitumicznych wyniosły 2872,5 Mg, co jednostkowo stanowi obniżenie w stosunku do roku

2020 o około 400 ton, ale po przeliczeniu na jednostkę produkcyjną MMA nastąpił wzrost emisji o 42 %. Jest to spowodowane zmniejszeniem produkcji mas mineralno-asfaltowych oraz wynikającymi z tym potrzebami technologicznymi utrzymania instalacji.

Do ustalenia wielkości emisji CO, NO_x, PM, SO₂ przyjęto zużycie paliwa pochodzące ze spalania w samochodach osobowych i dostawczych, w pojazdach wolnobieżnych, maszynach i urządzeniach oraz oleju opałowego (zasilanie instalacji WMB Toruń) i gazu ziemnego (zasilanie instalacji WMB Koszalin). Wskaźnik efektywności środowiskowej dla ww. rodzajów emisji w odniesieniu do przychodów kształtuje się wciąż na bardzo niskim poziomie. Zmiana w stosunku do 2020r. wyniosła 86,27%.

Emisje	Jednostka	Wskaźnik A – ilość emisji		Wskaźnik B		R=A/B		Zmiana 2021-2020 [%]
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	
Emisja CO ₂ ze spalania paliw (SCOPE 1)	Mg	6377,32	5199,16	586,3 (przychód w mln zł)	1217,4	10,88	4,27	-60,74
Emisja CO ₂ dla wytwórni mas bitumicznych (Koszalin + Toruń)	Mg	3218,07	2872,49	133397,48 (produkcja)	83331,05	0,024	0,034	42,89
Emisja CO ze spalania paliw	Mg	14720	16930	586,3 (przychód w mln zł)	1217,4	25,11	13,91	-44,61
Emisje NO _x ze spalania paliw	Mg	7040	7490	586,3 (przychód w mln zł)	1217,4	12,01	6,15	-48,76
Emisje PM ze spalania paliw	Mg	5910	6450	586,3 (przychód w mln zł)	1217,4	10,08	5,30	-47,44
Emisje SO ₂ ze spalania paliw	Mg	40	20	586,3	1217,4	0,07	0,02	-75,92

Tabela nr 7.

ONDE SA posiada wszystkie decyzje administracyjne pozwalające na emitowanie zanieczyszczeń. W przypadku spółki głównym, a biorąc pod uwagę skalę, można wskazać, że praktycznie jedynym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza, są wytwórnie mas bitumicznych (dalej nazywane w skrócie WMB), a emisje, o których mowa, wiążą się z produkcją mieszanek mineralno-asfaltowych

(dalej nazywane w skrócie MMA). ONDE SA posiada aktualne pozwolenia administracyjne dotyczące emisji zanieczyszczeń do powietrza wydane dla obydwu lokalizacji wytwórni mas bitumicznych, tj. WMB w Toruniu (WŚiZ.6225.03.2016 z dnia 09.05.2016 r.) oraz WMB w Koszalinie (WS-II-2.6225.1.2022.AS z dnia 13.01.2022 r.).

Emisja z produkcji mieszanki mineralno-asfaltowej (MMA)

Spółka ONDE SA objęta została obowiązkiem wykonywania okresowych pomiarów wielkości emisji do powietrza na instalacjach WMB w Toruniu. Taki obowiązek nie został nałożony na WMB w Koszalinie. Z troski o stan środowiska spółka monitoruje procesy technologiczne poprzez prowadzenie ścisłej ewidencji ilości wytworzonej mieszanki mineralno-asfaltowej oraz zleca okresowo niezależnym jednostkom pomiarowym prowadzenie pomiarów emisji zanieczyszczeń.

Zgodnie z nałożonym obowiązkiem, w WMB w Toruniu przeprowadzane są pomiary wielkości emisji z częstotliwością raz do roku. Wielkość emisji monitorowana jest przez dokonywanie pomiarów przez akredytowane laboratorium.

W tabelach nr 8, 9, 10 i 11 oraz na wykresach nr 1, 2 i 3 przedstawiono zestawienia zanieczyszczeń wyemitowanych przez WMB w Toruniu oraz w Koszalinie w okresie, odpowiednio, 2018-2021 oraz 2019-2021. Odnoszono się do nich tak w zakresie bezwzględny (sumaryczny), jak i względny (w odniesieniu do wielkości produkcji), by wyznaczyć całościowe oraz jednostkowe poziomy emisji zanieczyszczeń.

W sprawozdawczości dotyczącej emisji zanieczyszczeń do powietrza jako wartość odniesienia dla działalności związanej z produkcją MMA przyjęto:

- czas pracy WMB,
- roczną wielkość produkcji WMB.

L.p.	Nazwa substancji	Wielkość emisji [Mg]			
		2018	2019	2020	2021
1.	SO ₂	4,29	5,08	0,27	0,24
2.	CO ₂	1704,6	2130,45	2453,69	1477,24
3.	Pyły pozostałe	1,99	3,47	4,83	2,05
4.	CO	21,05	16,68	23,00	16,54
5.	NO _x (w przelicz. na NO ₂)	4,02	3,99	5,99	2,88
SUMA		1731,66	2159,67	2487,78	1498,95

Tabela nr 8. Zestawienie ilości zanieczyszczeń wyemitowanych przez WMB w Toruniu w okresie 2018-2021

L.p.	Nazwa substancji	Wielkość emisji [Mg]		
		2019	2020	2021
1.	SO ₂	0,02	0,02	0,08
2.	CO ₂	2397,3	764,38	1395,25
3.	Pyły pozostałe	0,68	0,36	0,60
4.	CO	4,54	3,51	1,0
5.	NO _x (w przelicz. na NO ₂)	1,06	0,43	0,45
SUMA		2403,6	768,7	1397,38

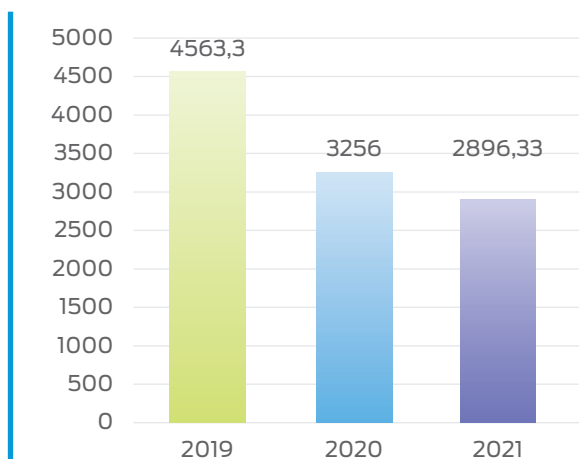
Tabela nr 9. Zestawienie ilości zanieczyszczeń wyemitowanych przez WMB w Koszalinie w okresie 2019-2021

	2018	2019	2020	2021
Ilość wyprodukowanej MMA [Mg] przez WMB Toruń	70360,15	74274,86	79 397,23	34091,09
Ilość wyprodukowanej MMA [Mg] przez WMB Koszalin	–	88703,35	54000,25	49239,96

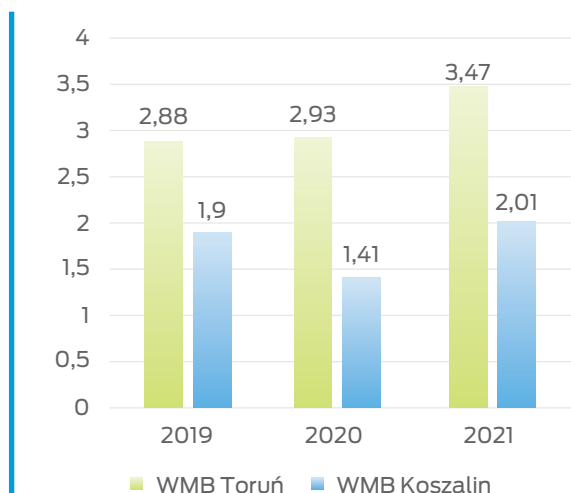
Tabela nr 10. Ilość masy mineralno-asfaltowej wyprodukowanej w latach 2018–2021 przez WMB w Toruniu i WMB w Koszalinie

	2019	2020	2021
Wielkość emisji [Mg]	4563,3	3256,0	2896,33
Czas pracy WMB [h]	2017,0	1395,5	1126
Wskaźnik emisji jednostkowej na czas pracy (wielkość emisji/czas pracy WMB)	2,62	2,33	2,57
Wskaźnik emisji jednostkowej na wielkość produkcji (wielkość emisji/wielkość produkcji WMB)	0,03	0,02	0,03

Tabela nr 11. Zbiorcze zestawienie zanieczyszczeń wyemitowanych, w tym w zakresie jednostkowym, przez WMB Toruń i WMB Koszalin w okresie 2019–2021

Wykres nr 1. Zbiorcze zestawienie wyemitowanych zanieczyszczeń dla WMB Toruń i WMB Koszalin [Mg]

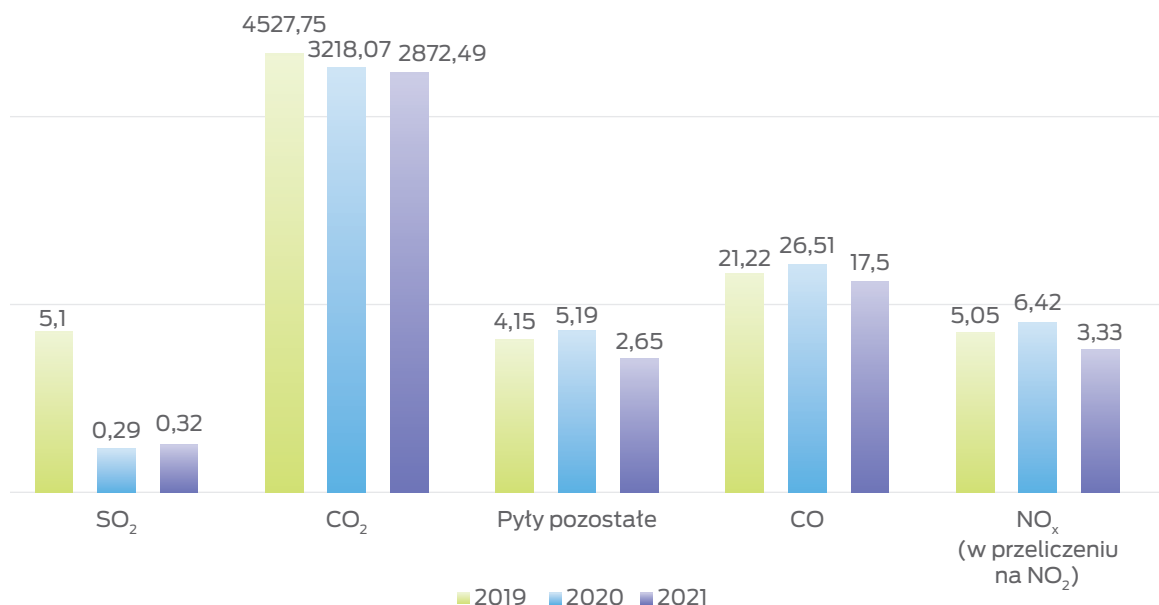

Wykres nr 2. Porównanie całkowitej emisji zanieczyszczeń do powietrza do czasu pracy wytwórni mas bitumicznych w latach 2019–2021 [Mg]

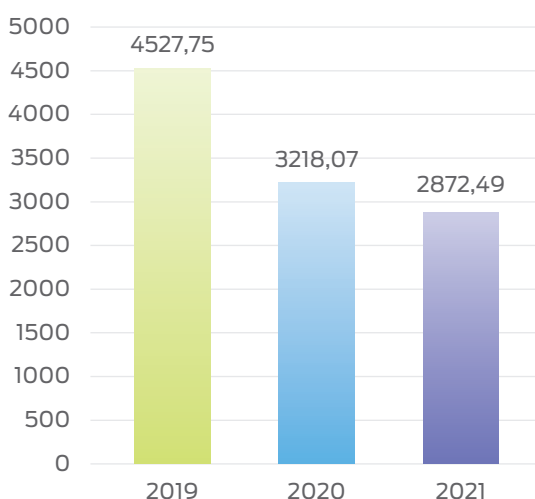
Analiza tabel nr 8 i 9 oraz wykresu nr 3 pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, że poziom zanieczyszczeń emitowanych do powietrza przez ONDE SA zmalał w okresie 2019–2021 o 11,06%. Dotyczy to głównie emisji CO₂, stanowiącego 99% zanieczyszczeń emitowanych przez WMB do powietrza (vide wykres nr 4). W kwestii tego spadku emisji GHG należy zwrócić głównie uwagę na WMB Toruń. Poziom emisji CO₂ ograniczono tam bowiem w okresie 2020–2021 o 40%. Pomimo faktu, że na

ten wynik wpłynęło na pewno także zmniejszenie ilości pracy wytwórni, spowodowane spadkiem produkcji mieszanki mineralno-asfaltowej.

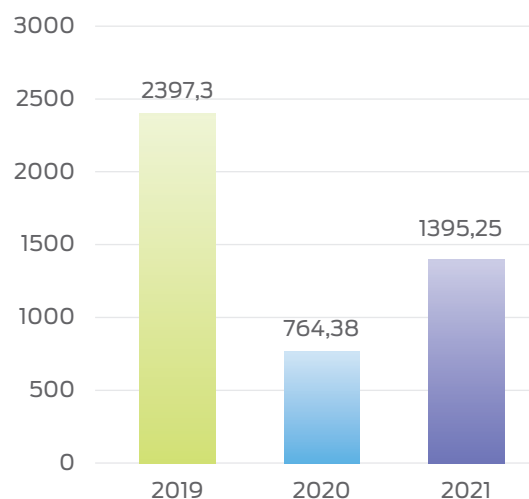
Jest to kolejny mocny dowód na realizację przez ONDE SA swych celów środowiskowych, w tym klimatycznych, zgodnie z zapisami Polityki ZSZ i wynikających z niej celów. Pokazuje to także na zgodność działań z celami Europejskiego Zielonego Ładu.

Wykres nr 3. Zbiorcze zestawienie zanieczyszczeń wyemitowanych przez WMB w okresie 2019-2021 [Mg]

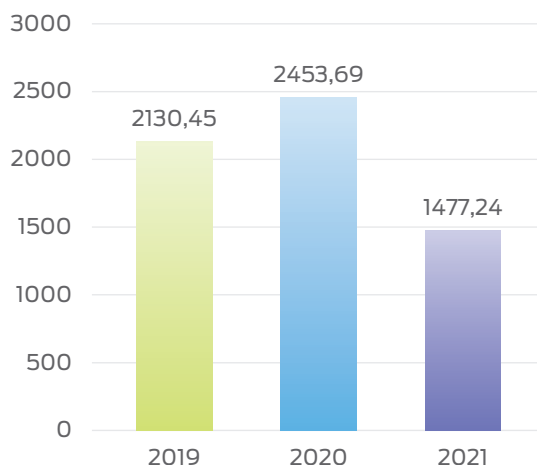

Wykres nr 4. Zestawienie emisji CO₂ dla WMB w latach 2019-2021 [Mg]

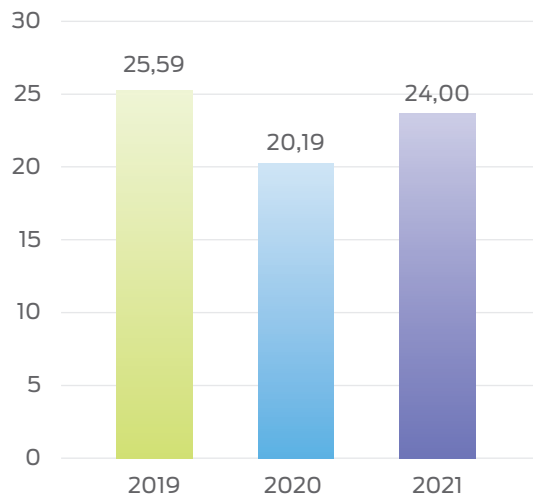

Wykres nr 5. Zestawienie poziomu emisji CO₂ dla WMB Koszalin w latach 2019-2021 [Mg]

W powyższym pozytywnym układzie faktów uważa się, że poziom emisji CO₂ dla WMB Koszalin wzrósł w okresie 2020-2021, co pokazano na wykresie nr 5. Wiazało się to ze zmianą dostawcy kruszyw posiadających podwyższoną wilgotność.

Wykres nr 6. Zestawienie poziomu emisji CO₂ dla WMB Toruń w latach 2019-2021 [Mg]

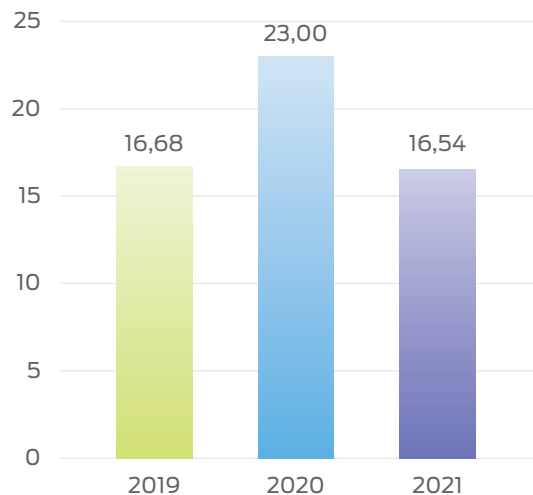

Wykres nr 7. Zbiorcze zestawienie poziomu emisji CO dla WMB w latach 2019-2021 [Mg]

Jak wskazano powyżej, emisje innych zanieczyszczeń niż CO₂ stanowią około 1% wszystkich zanieczyszczeń do powietrza emitowanych przez ONDE SA. Zostały one pokazane osobno w powyższych tabelach nr 8 i 9. Ze względu natomiast na ich niewielki udział bezwzględny oraz względny w sumie i wadze jakościowej zanieczyszczeń, nie stanowiły celu szczegółowego wnioskowania. Oparto się ono głównie na stwierdzeniu zgodności ich poziomów z uwarunkowaniami prawnymi, w tym na nieprzekraczaniu dopuszczalnych ich poziomów, posiadaniu pozwoleń na emisje oraz dążeniu do zmniejszania wartości emisji.

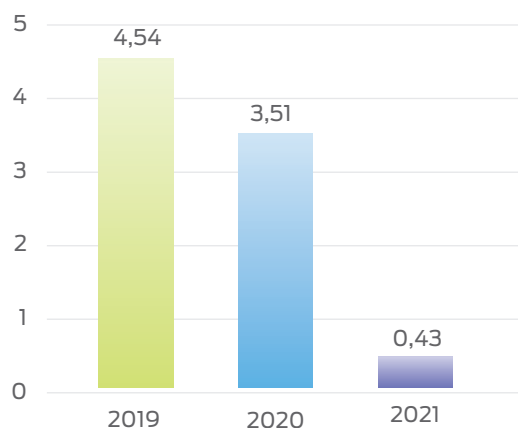
W związku ze zmniejszeniem czasu pracy, a także produkcji w WMB, zaobserwowano w roku 2021 spadek zanieczyszczeń w stosunku do 2020r. (za wyjątkiem SO₂). Korelacja poziomu zanieczyszczeń obserwowana w poniższych tabelach z poziomem produkcji MMA pokazuje w przypadku każdego z nich bardzo podobne wartości, co świadczy o jej bardzo wysokim i względnie stałym poziomie.

Opisywana powyżej sytuacja dotycząca kształtowania się trendów obserwowana była w ONDE SA w przypadku CO, co pokazano w poniższych wykresach. Bezwzględna wielkość emisji CO dla WMB Koszalin jak i WMB Toruń zmalała. Spadek emisji CO spowodowany był zmniejszeniem ilości pracy wytwórni oraz produkcji mieszanki mineralno-asfaltowej.

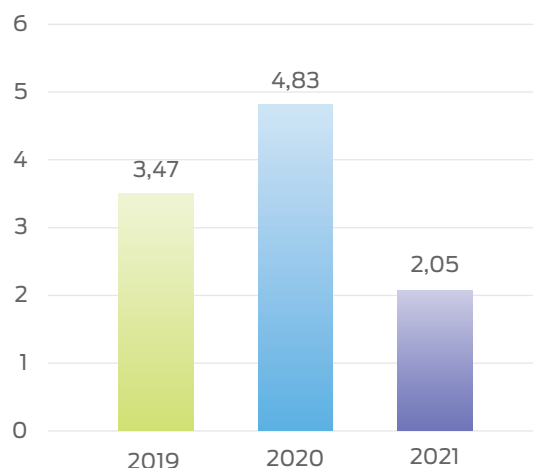
Wykres nr 8. Zbiorcze zestawienie poziomu emisji CO dla WMB Toruń w latach 2018-2021 [Mg]

ONDE SA zamierza dążyć do ograniczania emisji CO na tonę MMA, zwracając jednakże uwagę, że już teraz wartości te są bardzo niskie i mieszczą się oczywiście w zakresie dopuszczalnych norm.

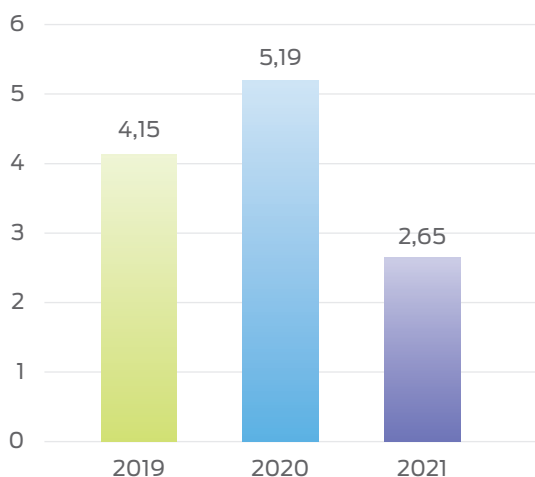
Wykres nr 9. Zbiorcze zestawienie poziomu emisji CO dla WMB Koszalin w latach 2019-2021 [Mg]

Analogiczną do CO sytuację można zauważyć w przypadku pyłów, co pokazano na wykresach nr 10, 11 i 12. Widoczny jest bowiem spadek poziomu emisji pyłów, który głównie wiąże się ze zmniejszeniem czasu pracy i działalnością wytwórni w 2021 r. Zauważyć jednak należy, że na WMB Koszalin emisja pyłów wzrosła do poziomu 0,60 Mg. Wzrost o 0,25 Mg spowodowany był zmianą dostawcy kruszyw.

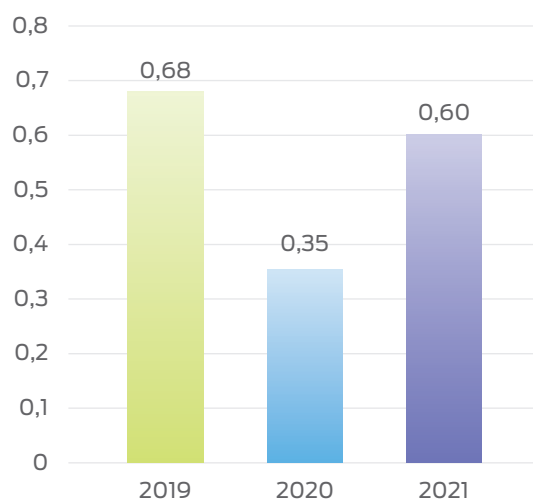

Wykres nr 11. Zbiorcze zestawienie poziomu emisji pyłów dla WMB Toruń w latach 2019-2021 [Mg]

Bezwzględna wielkość emisji pyłów dla WMB Toruń zmalała aż o 2,78Mg. ONDE SA zamierza dążyć do ograniczania emisji pyłów na tonę MMA, zwracając jednakże uwagę, że już teraz wartości te są bardzo niskie i mieszczą się oczywiście w zakresie dopuszczalnych norm.

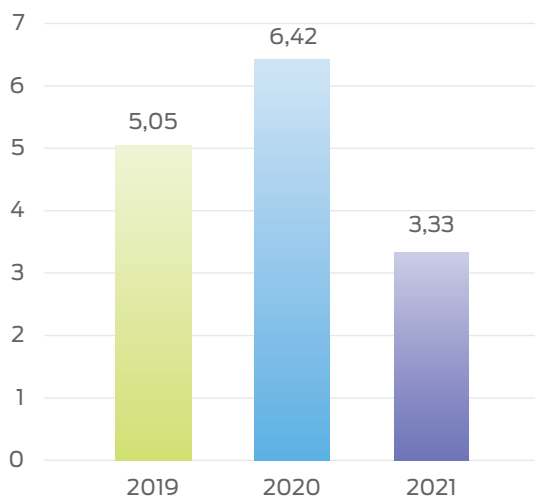

Wykres nr 10. Zbiorcze zestawienie poziomu emisji pyłów dla WMB w latach 2019-2021 [Mg]

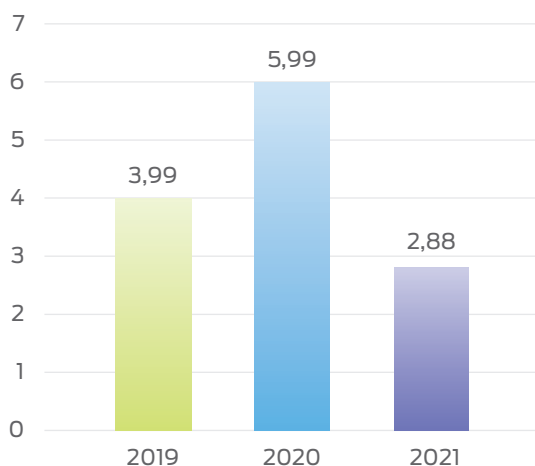

Wykres nr 12. Zbiorcze zestawienie poziomu emisji pyłów dla WMB Koszalin w latach 2019-2021 [Mg]

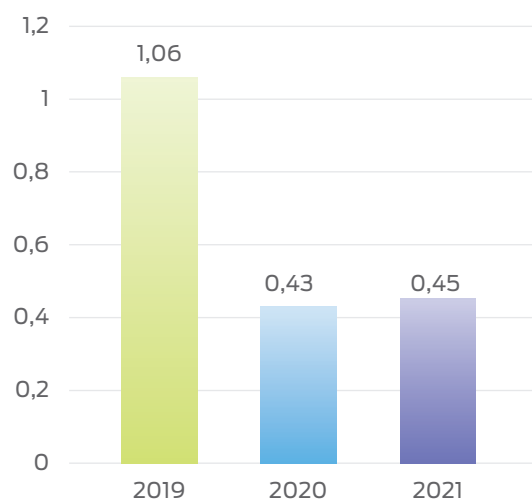
Analogiczną do CO oraz pyłów sytuację można zauważyć w przypadku NO_x , w przeliczeniu na NO_2 co pokazano na wykresach 13, 14 i 15. Obniżenie poziomu emisji NO_x w porównaniu do ubiegłego roku wyniosło na WMB Toruń 3,11 Mg natomiast na WMB Koszalin poziom emisji NO_x wzrósł nieznacznie o 0,02 Mg. Suma emisji NO_x w rozpatrywanych Wytwórniach zmalała.

Wykres nr 13. Zbiorcze zestawienie poziomu emisji NO_x dla WMB w latach 2019-2021 [Mg]

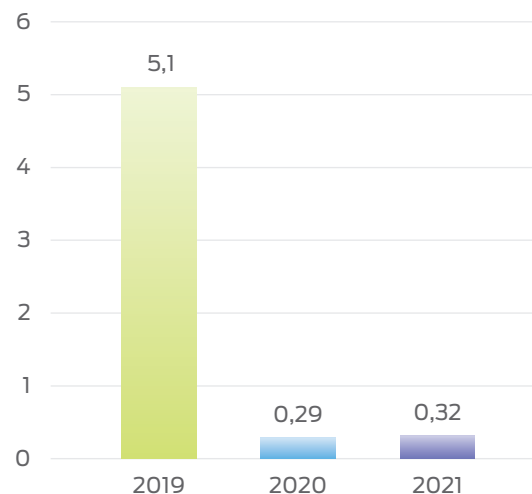

Wykres nr 14. Zbiorcze zestawienie poziomu emisji NO_x dla WMB Toruń w latach 2019-2021 [Mg]

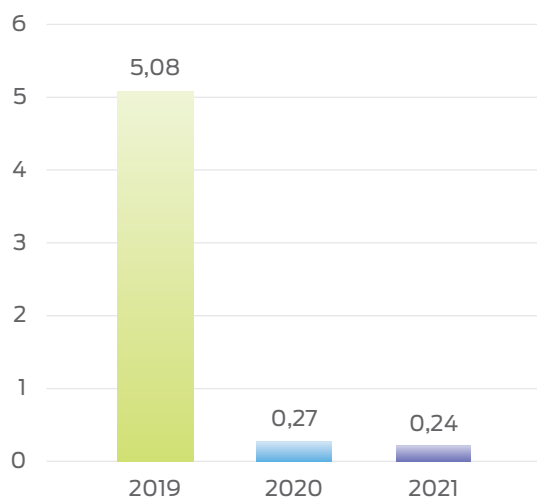

Wykres nr 15. Zbiorcze zestawienie poziomu emisji NO_x dla WMB Koszalin w latach 2019-2021 [Mg]

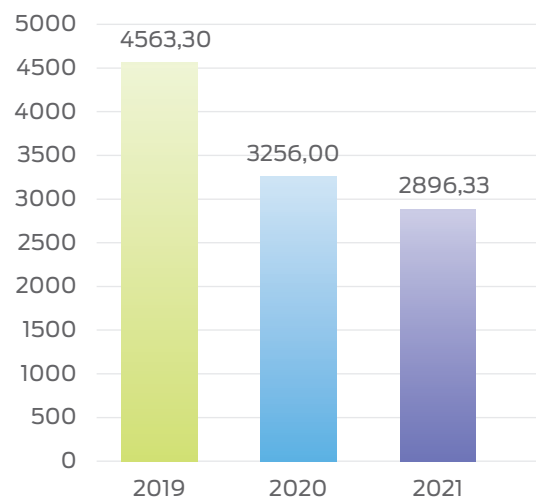
Inną niż w przypadku CO, pyłów oraz NO_x sytuację zaobserwowano w stosunku do emisji dwutlenku siarki. Zaobserwowano bowiem minimalny, wzrost emisji SO_2 w latach 2020-2021. Dokładne wyniki tego faktu pokazano na wykresach nr 16, 17 i 18.

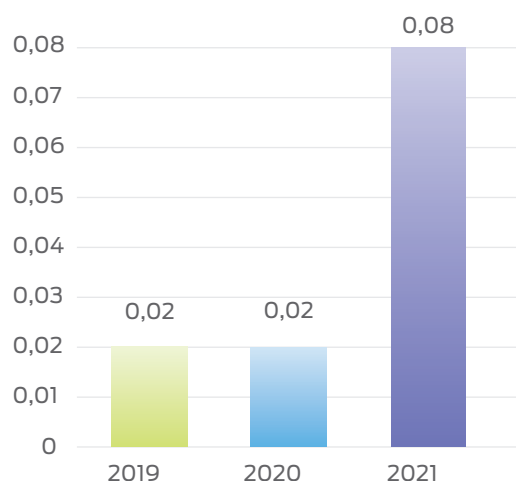
Wykres nr 16. Zbiorcze zestawienie poziomu emisji SO_2 dla WMB w latach 2019-2021 [Mg]

Wykres nr 17. Zbiorne zestawienie poziomu emisji SO₂ dla WMB Toruń w latach 2019-2021 [Mg]

Wykres nr 19. Zbiorne zestawienie emisji zanieczyszczeń dla WMB Toruń i Koszalin [Mg]

Wykres nr 18. Zbiorne zestawienie poziomu emisji SO₂ dla WMB Koszalin w latach 2019-2021 [Mg]

Zestawienie chwilowych i rocznych wyników pomiarów emisji dla Wytwórni Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie.

Przedstawione tabele obrazują chwilowe i roczne wartości uzyskanych pomiarów substancji emitowanych do atmosfery określonych w pozwoleniu na emisję. Analizując poniższe wyniki w każdym z nich wartości zawierają się w dopuszczalnych parametrach zgodnie z wartościami określonymi

przez pozwolenia na emisję pyłów i gazów w konkretnych lokalizacjach. Emisja roczna obliczona została na podstawie zaewidencjonowanego czasu pracy instalacji. Otrzymane rzeczywiste roczne wartości emisji poszczególnych rodzajów substancji także mieszczą się w wymaganych normach.

Rodzaj substancji	Jednostka	2020			2021			Wartość dopuszczalna – Pozwolenie na emisję pyłów i gazów [kg/h]
		Wyniki pomiarów		Średnia	Wyniki pomiarów		Średnia	
pył ^A	kg/h	5,8481	5,5229	5,6855	4,8057	4,7043	4,755	5,894
pył zawieszony PM10 [#]	kg/h	4,0703	3,8716	3,9709	4,6134	4,5349	4,5742	4,715
pył zawieszony PM2,5 [#]	kg/h	1,5965	1,447	1,5218	2,2971	2,2675	2,2823	2,357
SO ₂ ^A	kg/h	<0,2526	0,3789	<0,3157	0,6429	0,4636	0,5533	20,722
NO ₂ (NO _x w przeliczeniu na NO ₂) ^A	kg/h	6,8247	7,2743	7,0495	6,8337	6,5264	6,68	7,292
CO ^A	kg/h	27,6188	26,5207	27,0698	43,23	33,4422	38,3361	nie określono

Tabela nr 12. WMB Toruń – Emisja chwilowa

Rodzaj substancji	Jednostka	2020			2021			Wartość dopuszczalna – Pozwolenie na emisję pyłów i gazów [kg/h]
		Wyniki pomiarów		Średnia	Wyniki pomiarów		Średnia	
pył ^A	kg/h	0,7341	0,593	0,6636	0,9435	0,895	0,9192	1,032
SO ₂ ^A	kg/h	0,0309	0,0403	0,0356	<0,1168	<0,1158	<0,1163	0,12
NO ₂ (NO _x w przeliczeniu na NO ₂) ^A	kg/h	0,7485	0,8196	0,784	0,6522	0,643	0,6476	2,796
CO ^A	kg/h	9,1673	3,6948	6,431	1,3849	1,5057	1,4453	nie określono

Tabela nr 13. WMB Koszalin – Emisja chwilowa

Rodzaj substancji	Wynik pomiaru [kg/h]		Czas pracy WMB [h]		Rzeczywista emisja [Mg/rok]		Wartość dopuszczalna emisji pyłów i gazów w ciągu roku [Mg/rok]
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	
pył ^A	5,6855	4,755	850	431,5	4,83	2,05	7,773
pył zawieszony PM10 [#]	3,9709	4,5742	850	431,5	3,38	1,97	5,659
pył zawieszony PM2,5 [#]	1,5218	2,2823	850	431,5	1,3	0,98	2,829
SO ₂ ^A	<0,3157	0,5533	850	431,5	0,3	0,24	24,866
NO ₂ (NO _x w przeliczeniu na NO ₂) ^A	7,0495	6,68	850	431,5	6	2,88	8,75
CO ^A	27,0698	38,3361	850	431,5	23	16,54	nie określono

Tabela nr 14. WMB Toruń – emisja roczna

Rodzaj substancji	Wynik pomiaru [kg/h]		Czas pracy WMB [h]		Rzeczywista emisja [Mg/rok]		Wartość dopuszczalna emisji pyłów i gazów w ciągu roku [Mg/rok]
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	
pył ^A	0,6636	0,9192	545,5	694,5	0,36	0,64	0,413
SO ₂ ^A	0,0356	<0,1163	545,5	694,5	0,019	0,08	0,048
NO ₂ (NO _x w przeliczeniu na NO ₂) ^A	0,784	0,6476	545,5	694,5	0,43	0,45	1,118
CO ^A	6,431	1,4453	545,5	694,5	3,5	1	nie określono

Tabela nr 15. WMB Koszalin – emisja roczna

6.1.1 Emisja zanieczyszczeń ze spalania paliw w procesie budowlanym

Emisje ze spalania paliw i związane z tym wskaźniki w zakresie CO₂, CO, SO₂, NO_x, PM opisane zostały w pkt. 6.1.1.

W ramach swojej działalności ONDE SA wykonuje zadania obejmujące m.in. budowę, modernizację i remonty dróg, budowę farm wiatrowych oraz farm fotowoltaicznych. Źródłem emisji do powietrza w tym zakresie jest praca maszyn, sprzętu i samochodów pracujących na budowach zlokalizowanych na terenie całego kraju. Zakres i podział tej emisji przedstawiono w podrozdziale 3.1.1. Zużycie paliw jest rejestrowane przez ONDE SA poprzez

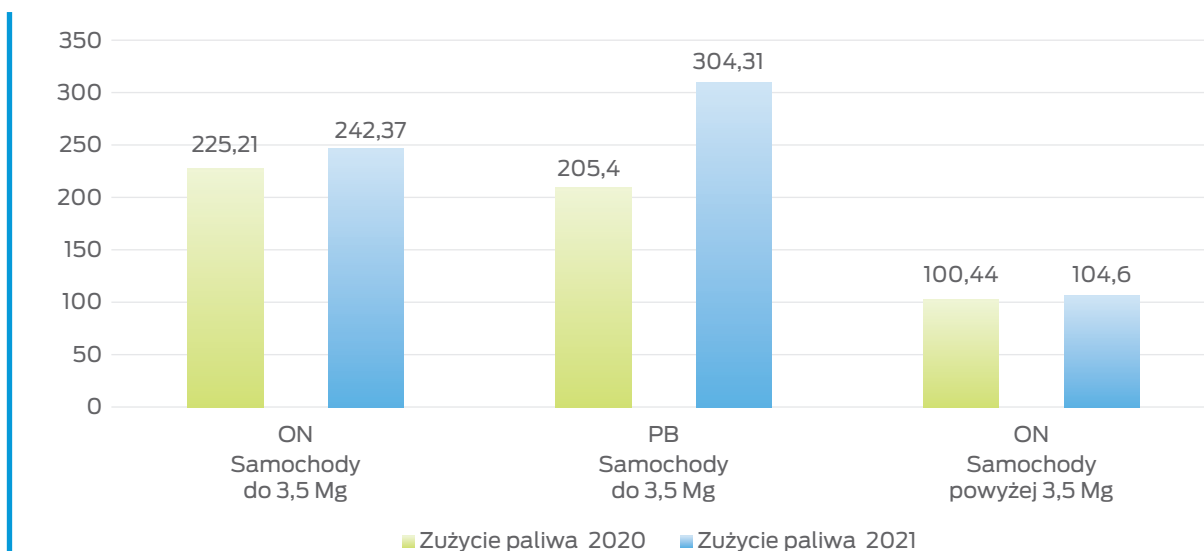
zbieranie danych gromadzonych w specjalnych formularzach systemowych, zgodnie z Instrukcją nr 3/4 Przygotowanie dokumentacji z tytułu korzystania ze środowiska, a od 2022 r. poprzez aplikację HYDRA. W poniższych tabelach nr 16, 17 i 18 oraz na wykresach 20 i 21 przedstawiono podstawowe dane z tego zakresu dla lat 2019-2021.

W analizie dotyczącej emisji zanieczyszczeń ze spalania paliw w procesie budowlanym jako wartość odniesienia przyjęto:

- liczbę przepracowanych roboczogodzin w maszynach i urządzeniach.

SAMOCHODY		ZUŻYCIE PALIWA [Mg]	
RODZAJ	Rodzaj paliwa	2020	2021
Samochody do 3,5 Mg	ON	225,21	242,37
Samochody do 3,5 Mg	PB	205,4	304,31
Samochody powyżej 3,5 Mg	ON	100,44	104,6
SUMA		531,05	651,32

Tabela nr 16. Zużycie poszczególnych rodzajów paliw w głównych grupach samochodów ONDE SA w latach 2020-2021

Wykres nr 20. Zużycie poszczególnych rodzajów paliw w głównych grupach samochodów ONDE SA w latach 2020-2021

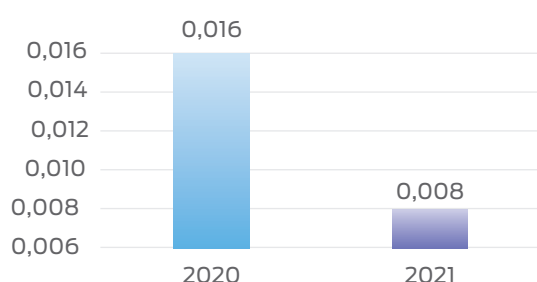
Komentarz: Zużycie paliwa w autach osobowych wzrosło w 2021 r. ze względu na powiększenie floty o 113 nowych aut. Wzrost natomiast nastąpił szczególnie w zakresie zużycia paliw PB zmieniając stosunek wykorzystania PB do ON w ujęciu działalności ONDE. Na pewno związane jest to z polityką długofalową ONDE stopniowego redukcji floty samochodowej zasilanej olejem napędowym.

MASZYNY I URZĄDZENIA			
RODZAJ	Rodzaj paliwa	2020	2021
Paliwa zużyte w maszynach i urządzeniach	ON	183,91	263,12
	PB	–	–

Tabela nr 17. Zużycie poszczególnych rodzajów paliw w maszynach i urządzeniach ONDE SA w latach 2020-2021

	2020	2021
Liczba przepracowanych roboczogodzin	11245	33738,5

Tabela nr 18. Liczba przepracowanych roboczogodzin przez maszyny i urządzenia ONDE SA w latach 2020-2021

Wykres nr 21. Porównanie ilości zużytego paliwa [ON] do liczby przepracowanych roboczogodzin w maszynach i urządzeniach w latach 2020-2021

Komentarz: Przedstawiony współczynnik obliczono na podstawie całkowitego zużycia paliwa do liczby przepracowanych roboczogodzin w maszynach i urządzeniach w ciągu roku. Mimo znacznego zwiększenia zużycia paliwa oraz liczby przepracowanych roboczogodzin, spowodowanych realizacją budowy trasy S3, obliczony współczynnik utrzymuje się na podobnym poziomie.

6.2 Efektywność energetyczna

Energia	Jednostka	Wskaźnik A		Wskaźnik B		R=A/B		Zmiana 2021-2020 [%]
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	
Zużycie energii elektrycznej	MWh	2775,95	1541,4	586,3	1217,4	4,73	1,27	-73,26
Zużycie energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	MWh	777,27	1260,03	586,3	1217,4	1,33	1,04	-21,93
Zużycie energii ze spalania paliw w samochodach, maszynach i urządzeniach	MWh	9287,01	11019,38	586,3	1217,4	15,84	9,05	-42,86
Zużycie energii ze spalania gazu ziemnego	MWh	5316,41	5787,13	586,3	1217,4	9,07	4,75	-47,58
Zużycie energii ze spalania oleju opałowego	MWh	442,29	348,63	586,3	1217,4	0,75	0,29	-62,04
Zużycie energii ze spalania pyłu węglowego	MWh	6318,91	3069,41	586,3	1217,4	10,78	2,52	-76,61
Energia wytworzona z energii cieplnej	MWh	brak danych	542,06	586,3	1217,4	–	0,45	–
Całkowite zużycie energii	MWh	24140,57	22308,01	586,3	1217,4	41,17	18,32	-55,50

Tabela nr 19.

Środowiskowe efekty działalności w odniesieniu do energii obliczone zostały na podstawie składowych:

- energii elektrycznej zużytej na budowach i w jednostkach stacjonarnych (biura, baza sprzętu, wytwórnia mas bitumicznych w Toruniu i Koszalinie);
- energii wytworzonej z ilości spalanych paliw (ON, PB) w samochodach, maszynach i urządzeniach;
- energii wytworzonej z ilości zużytego gazu ziemnego wykorzystywanego podczas produkcji mieszanki mineralno-asfaltowych na Wytwórni mas bitumicznych w Koszalinie;
- energii wytworzonej z ilości zużytego oleju opałowego wykorzystywanego podczas produkcji mieszanki mineralno-asfaltowych na Wytwórni mas bitumicznych w Toruniu.

W raportowanym okresie ONDE uzyskała bardzo dobre wyniki w aspekcie poprawy miks energetycznego w kierunku zwiększenia udziału źródeł odnawialnych, a także w ujęciu obniżenia konsumpcji energii w zakresie całkowitym – i to w sytuacji zwiększenia swej aktywności rynkowej oraz rozwoju Firmy. Całkowite zużycie energii elektrycznej i ciepłej ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych przez ONDE w 2021 r. wyniosło 22 308,01 MWh, co oznacza spadek o jedną czwartą w stosunku do poprzedniego roku. Zużycie samej energii elektrycznej w 2021 r. wyniosło 1 541 MWh, co oznacza spadek o 44,5% w stosunku do poprzedniego roku. Równolegle ze wskazywanym spadkiem zużycia energii, ONDE znacząco zwiększyło wykorzystanie energii odnawialnej. W raportowanym okresie wzrosło ono o 62,1% (do 1 260,03 MWh) – przede wszystkim za sprawą zakupu 1000 MWh energii z elektrowni wodnej. W tym samym czasie udział energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii w miksie energetycznym Polski w 2021 r. wzrósł o zaledwie 0,2% r/r. Stosunek procentowy

odnawialnych źródeł energii odniesiony do całkowitej energii zużytej przez ONDE wynosi 5,64%. Przy ujęciu zużycia 1000 MWh energii ze źródeł odnawialnych (a bez ujmowania zużycia energii odnawialnej będącej częścią miksu energetycznego Polski), wskaźnik zużycia energii z OZE wyniósł 4,48%. Fakt, że w 2021 r. większość wykorzystanej przez Grupę ONDE energii (ponad 60%) pochodziła ze źródeł odnawialnych, wskazuje na szybką drogę ONDE w kierunku osiągnięcia neutralności klimatycznej.

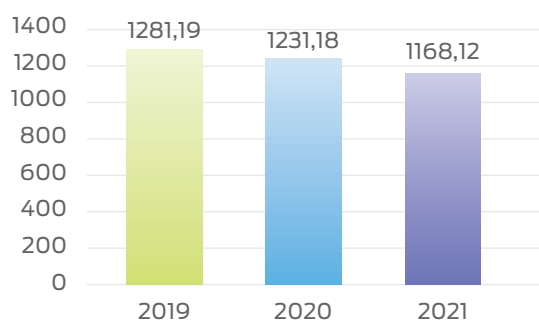
W odniesieniu do przychodów Firmy wskaźnik zużycia energii elektrycznej to 18,32 MWh/mln zł. Wskaźnik efektywności energetycznej zmniejszył się w stosunku do 2020 r. o 55,5%.

ONDE SA dąży do ciągłej poprawy swej efektywności energetycznej, określając wskaźniki dotyczące zużycia energii jako jedne ze swoich głównych elementów wskaźnikowych w sferze nie tylko ekonomicznej, ale również środowiskowej. Działania te dotyczą wszystkich lokalizacji spółki, a więc WMB w Toruniu oraz w Koszalinie oraz bazy serwisowej przy ul. Polnej w Toruniu oraz biurowca przy ul. Wapiennej w Toruniu. ONDE SA korzysta z energii elektrycznej i ciepłej, nie będąc klientem w zakresie energii chłodu. Poziom zużycia energii elektrycznej jest owskaźnikowany oraz na bieżąco monitorowany.

W tabeli nr 20 oraz na wykresach nr 22-27 przedstawiono zestawienia zużycia energii elektrycznej dla jednostek stacjonarnych w okresie 2019-2021. Odnoszono się do nich tak w zakresie bezwzględnym (sumarycznym), natomiast w przypadku WMB także względnym (w odniesieniu do wielkości produkcji), by wyznaczyć także jednostkowe poziomy efektywności energetycznej – w ujęciu energochłonności.

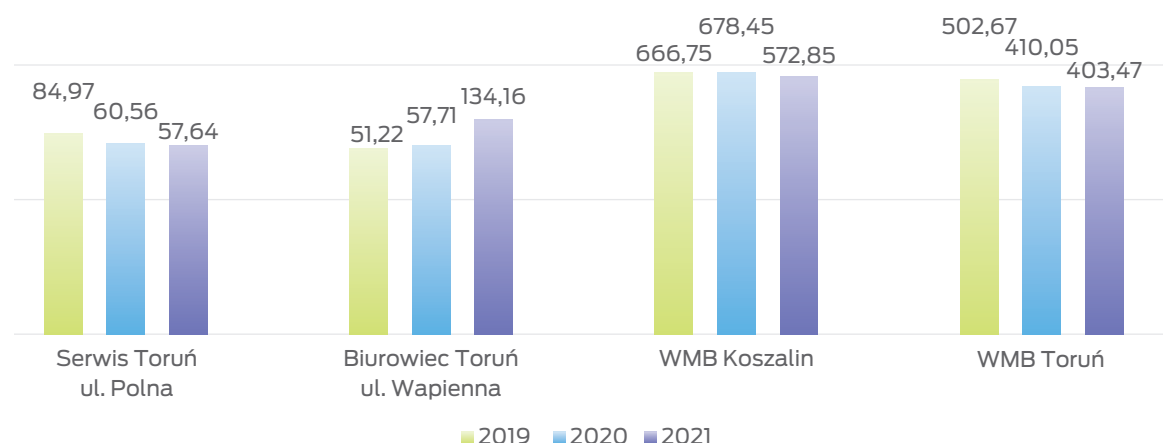
	2019	2020	2021
Serwis Toruń ul. Polna	60,56	84,97	57,64
Biurowiec Toruń ul. Wapienna	51,22	57,71	134,16 (biurowiec ul. Wapienna + kontenery biurowe)
WMB Toruń	666,75	678,45	572,85
WMB Koszalin	502,67	410,05	403,47
SUMA	1281,19	1231,18	1168,12

Tabela nr 20. Zestawienie zużycia energii elektrycznej w okresie 2019-2021 [MWh]

Wykres nr 22. Poziom zużycia energii elektrycznej w okresie 2019-2021 [MWh]

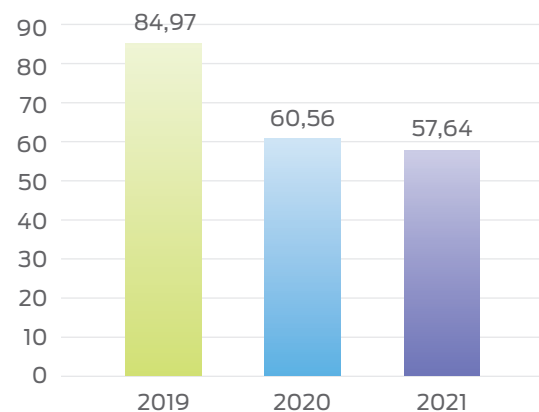
Obserwacja poziomu zużycia energii elektrycznej przez ONDE SA w jednostkach stacjonarnych w latach 2020-2021 wskazuje na spadek jego wartości pomiędzy rokiem 2020 a 2021 o 5,12%. Tak z punktu widzenia ekonomicznego (odnosząc tę wartość do wyższej wytworzonej produkcji), jak i środowiskowego (mniejszy negatywny wpływ na środowisko w związku z poborem energii), można traktować ten wynik jako bardzo dobry.

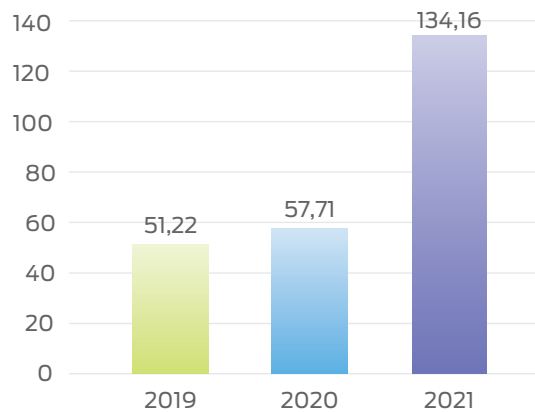
Wykres nr 23. Porównanie poziomu zużycia energii elektrycznej w okresie 2019-2021 [MWh] w jednostkach stacjonarnych

Największymi konsumentami energii w ramach jednostek stacjonarnych ONDE SA są WMB Toruń oraz WMB Koszalin, które w obu analizowanych latach stanowiły o zużyciu ponad 80% energii elektrycznej spółki. Największym odbiorcą energii elektrycznej w ramach spółki jest WMB Toruń (prawie 50% zużycia). W roku 2021 zakład zmniejszył o 15,6% spożycie energii elektrycznej

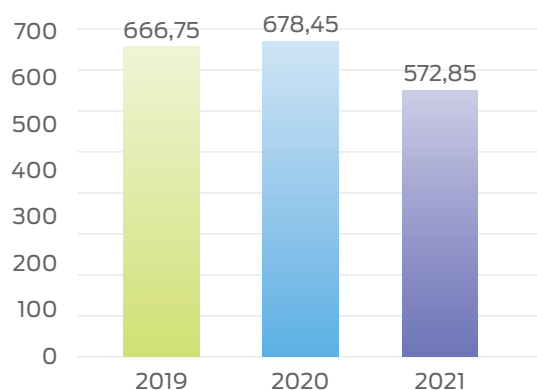
w stosunku do roku 2020. Zużycie zmniejszyły także dwie pozostałe lokalizacje ONDE SA, czyli WMB w Koszalinie oraz serwis przy ul. Polnej w Toruniu. Były to spadki odpowiednio o 1,6% oraz 32,2%. Zaobserwowany znaczny wzrost zużycia prądu w lokalizacji Biurowiec Wapienna spowodowany jest rozbudowaniem biura o zaplecze kontenerowe.

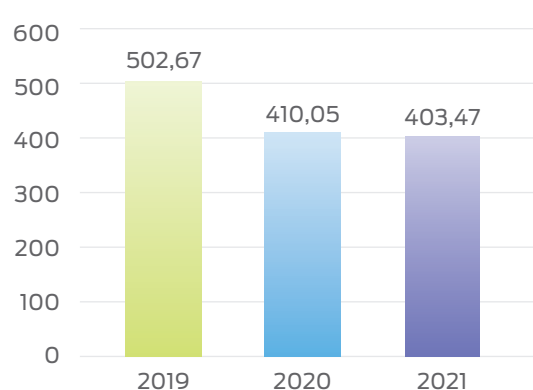
Wykres nr 24. Zestawienie zużycia energii elektrycznej przez Serwis przy ul. Polnej w Toruniu w latach 2019-2021 [MWh]

Wykres nr 25. Zestawienie zużycia energii elektrycznej w biurze przy ul. Wapiennej w Toruniu w latach 2019-2021 [MWh]

Wykres nr 26. Zestawienie zużycia energii elektrycznej przez WMB Toruń w latach 2019-2021 [MWh]

Wykres nr 27. Zestawienie zużycia energii elektrycznej przez WMB Koszalin w latach 2019-2021 [MWh]

Z punktu widzenia efektywności energetycznej, w jej rozumieniu tak ekonomicznym, jak i środowiskowym, a więc w odniesieniu jednostkowym, wartym zauważenia jest fakt utrzymania w latach

2020-2021 przez WMB Koszalin na podobnym poziomie (około 0,008 MWh/tonę produktu) energochłonności wytwarzanych wyrobów bitumicznych.

6.3 Zużycie materiałów

Rok 2020 przyjęto jako bazowy do monitorowania ilości zużytych materiałów na budowach i jednostkach produkcyjnych ONDE (wytwórnia mas bitumicznych w Toruniu i Koszalinie). Na budowach jako najistotniejsze materiały uznano beton, kruszywa wykorzystywane do budowy dróg i zsumowane ich wartości wyrażone w tonach (wskaźnik A), a przy produkcji mas mineralno-asfaltowych mączkę wapienną, kruszywa i asfalt, po zsumowaniu wskaźnik B.

Zużycie materiałów na Wytwórniach Mas Bitumicznych odniesiono do ilości wyprodukowanej masy mineralno-asfaltowej (wskaźnik B), a na budowach do przychodów w mln zł (wskaźnik B).

Zaobserwowany znaczący wzrost zużycia betonu oraz stali podyktowany był wykorzystaniem ww. produktów do budowy obiektów mostowych przy realizacji znaczącej inwestycji drogowej.

Zużycie materiałów budowlanych	Jednostka	Wskaźnik A – zużycie		Wskaźnik B – przychody (w mln zł)		R=A/B		Zmiana 2021-2020 [%]
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	
Zużycie betonu	Mg	11772,86	90589,29	586,3	1217,4	20,08	74,41	270,58
Zużycie stali	Mg	414,32	3921,88	586,3	1217,4	0,71	3,22	353,74
Zużycie kruszywa	Mg	1798069,78	686557,56	586,3	1217,4	3066,81	563,95	-81,61
Całkowite zużycie materiałów	Mg	1810256,96	781068,73	586,3	1217,4	3087,59	641,59	-79,22

Materiały	Jednostka	Wskaźnik A – zużycie		Wskaźnik B – produkcja		R=A/B		Zmiana 2021-2020 [%]
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	
Całkowite zużycie materiałów do produkcji mas mineralno-asfaltowych na Wytwórni Mas Bitumicznych	Mg	136972,33	91479,00	133397,48	83331,05	1,03	1,10	6,91

Tabela nr 21.

ONDE ściśle nadzoruje proces produkcyjny na Wytwórni Mas Bitumicznych wykonując ją zgodnie z ustalonymi recepturami i przyjętymi reżimami technologicznymi określonymi w zakładowej kontroli produkcji.

Na realizacjach Farm Wiatrowych i fotowoltaicznych ONDE realizuje swoje prace głównie wspie-

rając się swoimi podwykonawcami, którzy mają w zakresie wykonanie prac wraz z materiałem określonym w dokumentacji projektowej.

Większość budów ONDE w roku 2021 wykonywało na projektach powierzonych od inwestora.

6.4 Odpady

W 2021 r. ilość wytworzonych odpadów w ONDE innych niż niebezpieczne oraz odpadów niebezpiecznych wyniosła 39513,33 Mg (wskaźnik A).

Źródła danych do uzyskania informacji o ilości wytworzonych odpadów pochodzą z ministerialnej bazy BDO. W zestawieniu do przychodów (wskaź-

nik B), wskaźnik z wytworzonych odpadów wyniósł 32,46 Mg/mln zł. Tak znaczący wzrost wskaźnika w stosunku do ubiegłego roku spowodowany jest zwiększoną ilością wytworzonych odpadów powstałych z większej ilości inwestycji realizowanych w 2021 r.

Odpady	Jednostka	Wskaźnik A – ilość wytworzonych odpadów		Wskaźnik B – przychody (w mln zł)		R=A/B		Zmiana 2021-2020 [%]
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	
Odpady niebezpieczne	Mg	2,49	313,82	586,3	1217,4	0,004	0,26	6090,48
Odpady inne niż niebezpieczne	Mg	2072,87	39199,51	586,3	1217,4	3,53	32,2	812,18

Tabela nr 22.

Gospodarka odpadami w ONDE SA w latach 2019-2021 prowadzona była w oparciu o obowiązujące przepisy Ustawy o odpadach (z dnia 14 grudnia 2012 r.) oraz wydaną decyzję administracyjną na przetwarzanie odpadów (WGK.6233.GO.16.2015. RT z dnia 16.02.2015 r. wraz z Decyzjami zmieniającymi z dnia 20.12.2019 r. WGK.GO.6233.23.2019.RT oraz WGK.GO.6233.7.2022.RT z dnia 22.02.2022 r.). Odpady w ONDE SA powstają w wyniku prowadzonych robót budowlanych, działania instalacji

wytwórni mas bitumicznych w Toruniu i w Koszalinie a także konserwacji oraz naprawy pojazdów i sprzętu w serwisie i bazie sprzętu.

W 2021 roku w ONDE SA wytworzonych zostało łącznie 39513,33 Mg odpadów. Ponad 99,9% z nich (39199,5 Mg) to odpady inne niż niebezpieczne. Najwięcej z nich zostało zaklasyfikowanych do grupy 17 – odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej.

Odpady niebezpieczne stanowią jedynie 0,8% (313,82 Mg) wszystkich odpadów wytwarzanych w spółce. Należy zwrócić uwagę, że powstała duża masa odpadów niebezpiecznych pochodziła z frezowania starej nawierzchni bitumicznej na budowie drogi S3.

ONDE SA prowadzi działania mające na celu minimalizację ilości wytwarzanych odpadów oraz re-

alizuje cykliczne szkolenia kształtujące świadomość środowiskową pracowników oraz podwykonawców.

Dążymy w Spółce do zwiększenia stopnia segregacji odpadów budowlanych do 60%. W tym celu powstają odpowiednie rozwiązania infrastrukturalne. Na zdjęciu nr 1 pokazano sposób organizacji miejsc do segregacji odpadów – przykład z budowy Farmy Wiatrowej Chojnice.

Zdjęcie nr 1. Segregacja odpadów na przykładzie budowy Farmy Wiatrowej Chojnice

BDO MANAGER

W ONDE SA do ewidencji odpadów wykorzystywana jest dodatkowa aplikacja BDO MANAGER. Rozwiązania funkcjonalne zaprojektowane w aplikacji redukują do minimum zaangażowanie użytkowników (w tym kierowników budów) w procesie zarządzania kartami przekazania odpadów.

Aplikacja umożliwia generowanie nowych kart w sposób szybki i prosty oraz posiada wygodne zarządzanie ich statusami. Automatyczne powiadomienia umożliwiają monitorowanie procesu przekazania odpadów, a w przypadku odrzucenia karty szybką ko-

rektę, bez konieczności wstrzymywania tego procesu.

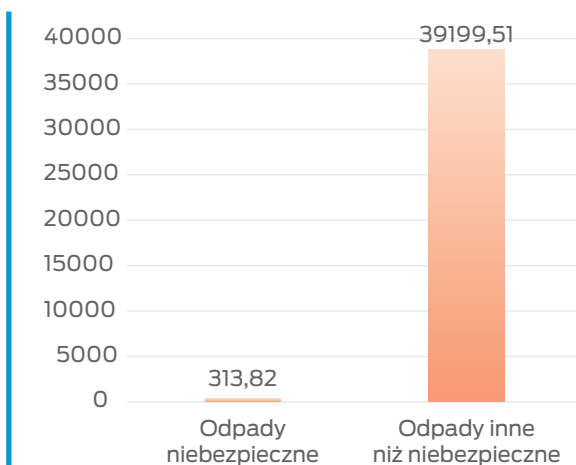
Dodatkową zaletą aplikacji jest automatyczne generowanie Kart Ewidencji odpadów na podstawie zatwierdzonych Kart Przekazania odpadów. Aplikacja automatycznie przekazuje informacje do Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO).

W poniższych Tabeli nr 23 oraz Wykresie nr 28 przedstawiono dane dotyczące ilości odpadów wytworzonych przez ONDE SA w 2021 roku.

Kod podgrupy odpadów	Nazwa podgrupy odpadów	Masa odpadów [Mg]	
		2020	2021
01 04	Odpady z fizycznej i chemicznej przeróbki kopalin innych niż rudy metali	452,16	526,540
07 02	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania tworzyw sztucznych oraz kauczuków i włókien syntetycznych	0	0,520

08 01	Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania oraz usuwania farb i lakierów	0,004	0,000
13 01	Odpadowe oleje hydrauliczne	0,003	0,000
13 02	Odpadowe oleje silnikowe, przekładniowe i smarowe	1,39	3,440
14 06	Inne chlorowcoorganiczne rozpuszczalniki i mieszaniny rozpuszczalników	0	0,300
15 01	Odpady opakowaniowe (włącznie z selektywnie gromadzonymi komunalnymi odpadami opakowaniowymi)	2,038	22,778
15 02	Sorbenty, materiały filtracyjne, tkaniny do wycierania i ubrania ochronne	1,83	2,582
16 01	Zużyte lub nienadające się do użytkowania pojazdy (włączając maszyny pozadrogowe), odpady z demontażu, przeglądu i konserwacji pojazdów (z wyłączeniem grup 13 i 14 oraz podgrup 16 06 i 16 08)	0,89	8,160
16 02	Odpady urządzeń elektrycznych i elektronicznych	0	0,100
16 05	Gazy w pojemnikach ciśnieniowych i zużyte chemikalia	0	0,180
17 01	Odpady materiałów i elementów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (np. beton, cegły, płyty, ceramika)	1501,68	4775,599
17 02	Drewno	0	19,710
17 03	Mieszanki bitumiczne zawierające smołę	0	806,220
17 04	Żelazo i stal	33,623	10,310
17 05	Gleba i ziemia, w tym kamienie, inne niż wymienione w 17 05 03	0	33087,000
17 06	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	0	0,500
17 09	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	81,7403	249,390
SUMA		2075,36	39513,33

Tabela nr 23, Masa odpadów wytworzonych przez ONDE SA w latach 2020-2021.

Wykres nr 28. Masa odpadów wytworzonych przez ONDE SA w 2021 roku [Mg]

Odpady pochodzące z remontów, budowy obiektów drogowych i utrzymania dróg są poddawane odzyskowi poprzez kruszenie. Następnie wykorzystuje się je przy budowie i remontach dróg, realizując w ten sposób zasady gospodarki o obiegu zamkniętym, wpisujące się, jak wspomiano wcześniej, jako jedna z grup celowych Europejskiego Zielonego Ładu. W ramach prowadzonej gospodarki odpadami ONDE SA prowadzi również odzysk odpadów o kodach 17 01 01 oraz 17 01 81 poprzez przetworzenie ich w procesie R5. Spółka dąży do przetwarzania odpadów do ilości maksymalnych dopuszczalnych w posiadanym pozwoleniu. Ze względu na znaczne masy składowanego materiału na terenie WMB Toruń w 2021 r. nie prowadzono procesu przetwarzania (kruszenia).

6.5 Bioróżnorodność biologiczna

Wskaźnik użytkowania gruntów w odniesieniu do bioróżnorodności.

Użytkowanie gruntów w odniesieniu do bioróżnorodności	Jednostka	Wskaźnik A – powierzchnia zajmowanego terenu		Wskaźnik B – przychody (w mln zł)		R=A/B		Zmiana 2021-2020 [%]
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod fundamenty farm wiatrowych	m ²	129600	236800	586,3	1217,4	221,05	194,51	-12,00
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod produkcję MMA	m ²	44885,81	44885,81	586,3	1217,4	76,56	36,87	-51,84
Całkowita powierzchnia użytkowanych gruntów pod serwis/bazę sprzętu	m ²	19556	19556	586,3	1217,4	33,35	16,06	-51,84
Suma		194041,81	301241,81	586,3	1217,4	330,96	247,45	-25,23

Tabela nr 24

Wskaźnik dotyczący efektywności środowiskowej gruntów w odniesieniu do bioróżnorodności został określony na podstawie sumy zajmowanej powierzchni terenu na Wytwórniach Mas Bitumicznych w Toruniu i Koszalinie, całkowitej powierzchni gruntów pod budowę fundamentów turbin wiatrowych oraz gruntów zajmowanych przez bazę remontowo-magazynową. W powyższym zestawieniu nie ujęto obszaru wykorzystanego pod montaż paneli fotowoltaicznych ponieważ teren pozostaje w stanie naturalnym.

Wskaźnik użytkowania gruntów (wskaźnik A) w odniesieniu do przychodów (wskaźnik B) kształtuje się na poziomie 247,35 m²/mln zł. i jest mniejszy w stosunku do roku 2020 o 25,23%.

ONDE SA ma minimalny wpływ na gleby, a także na zmniejszenie bioróżnorodności biologicznej, mimo to stara się uczestniczyć w pracach nad podnoszeniem obecnego poziomu bioróżnorodności, co pokazano poniżej.

Podczas realizacji budów minimalizacja oddziaływania spółki na bioróżnorodność przejawia się poprzez:

- lokalizację zapleczy budowy, magazynów itp. w pierwszej kolejności na terenach już zagospodarowanych i przekształconych,
- przywrócenie terenu prac do stanu sprzed budowy,
- przenoszenie roślin w inne miejsca i realizowanie nasadzeń kompensacyjnych,
- ograniczenie do minimum wycinki drzew,
- zabezpieczanie przed uszkodzeniem mechanicznym drzew, znajdujących się w strefie oddziaływania budowy,
- przenoszenie na nowe stanowiska ptaków i gadów ze zbiorników wodnych kolidujących z prowadzonymi robotami,
- transportowanie materiałów i surowców przede wszystkim z wykorzystaniem wyznaczonych już pasów drogowych,
- zatrzymywanie robót budowlanych w przypadku pojawienia się zwierząt w strefie inwestycji,
- dostosowania harmonogramu prowadzenia prac do cyklu przyrodniczego.

Spółka posiada zbiornik oleju opałowego wykorzystywanego do zasilania otaczarki na WMB w Toruniu. Na terenie ww. jednostki produkcyjnej spółka w 2021 r. zrealizowała posadowienie zbiornika naziemnego na olej opałowy. W związku z pojemnością nieprzekraczającą 5 m³ zbiornik nie wymaga pozwolenia na budowę, ale został zgłoszony do odpowiedniego organu administracyjnego.

W bazie sprzętu i serwisu przy ul. Polnej w Toruniu wszelkie prace naprawcze i konserwacyjne pojazdów, maszyn, a także magazynowanie preparatów i substancji niebezpiecznych prowadzone są w sposób możliwie maksymalny pozwalający ochronić glebę i ekosystemy wodne przed zanieczyszczeniem. W przypadku awarii maszyn na placach budów prowadzonych przez spółkę, konieczne prace prowadzone są przy stosowaniu mat sorpcyjnych, zabezpieczających grunt przed dostaniem się do niego substancji niebezpiecznych. W ma-

gazynach substancji niebezpiecznych i odpadów stasowane są tace i wanny ochronne. We wszystkich jednostkach organizacyjnych i produkcyjnych firmy ONDE SA obowiązuje instrukcja na wypadek stwierdzenia wycieku substancji niebezpiecznej.

Podczas prowadzonych robót, zgodnie z obowiązkami nakładanymi w Decyzjach środowiskowych, jak również coraz częstszymi wymogami Inwestorów, spółka zagospodarowuje ponownie na swoich placach budów masy ziemne powstające z robót ziemnych na poziomie pomiędzy 90-95%. Doskonałym przykładem dla wypełniania ww. obowiązku jest budowa sztandarowa ONDE SA – budowa drogi S3 Legnica-Lubawka, na której, zgodnie z wymaganiami kontraktowymi, spółka zadeklarowała zagospodarowanie na placu budowy gruntu rodzimego z wykopu wraz z humusem w ilości min. 95%.

Ochrona fauny i flory na budowach prowadzonych przez ONDE SA

- W celu zminimalizowania ewentualnych skutków wycieków substancji niebezpiecznych, na każdej budowie prowadzonej przez ONDE SA stosuje się apteczki ekologiczne zawierające sorbent oraz organizuje miejsca czyszczenia urządzeń zanieczyszczonych betonem, mieszankami cementowo-wapiennymi lub gipsowymi.

Przykład organizacji miejsca do mycia betonowozów

Miejsce do tankowania paliwa z uszczelnionym podłożem oraz sorbentem na wypadek wycieku

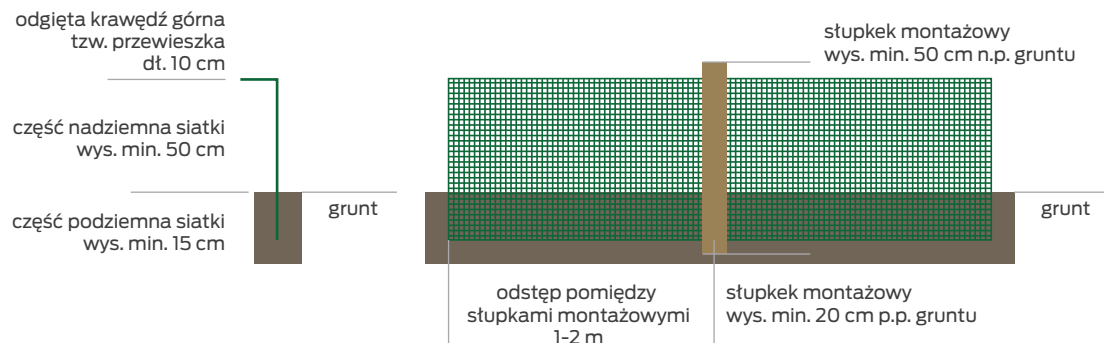
■ Zapewnienie ochrony drzew i krzewów według poniższych sposobów:

- drzewa i krzewy rosnące w skupiskach – stosowanie wygradzenia zbiorowego (obierowanie systemowe, wygradzenia panelowe, wygradzenia siatkowe),
- drzewa i krzewy rosnące pojedynczo – stosowanie zabezpieczeń przypniowych (ostry przypniowe drewniane lub gumowe).

Ostry przypniowe drzew na budowie na przykładzie „Przebudowy Bulwaru Filadelfijskiego w Toruniu”

- Zapewnienie ochrony płazów podczas prac budowlanych oraz minimalizacja strat w populacji podczas prac budowlanych poprzez stosowanie wygradzeń, uniemożliwiających wtargnięcie płazów na plac budowy.

Zastosowanie wygradzeń z siatki PCV na budowie trasy tramwajowej w Bydgoszczy

Zastosowanie wygradzeń z siatki PCV na budowie FW Rąbino

- Ochrona siedlisk ptaków poprzez podejmowanie działań prewencyjnych uniemożliwiających zagnieżdżanie się ptaków (głównie jaskótek brzegówek) na terenie prowadzonych robót:
 - niepozostawianie stromych ścian w skarpach wykopów, składowanych urobkach,
 - w przypadku zagnieżdżenia się ptaków – ogrodzenie i oznaczenie siedliska, zaprzestanie prowadzenia prac w danym miejscu do momentu opuszczenia gniazd przez młode osobniki.

- Działania kompensacyjne na inwestycjach. W ramach działań kompensacyjnych na budowie FW Dębisk zamontowano 27 szt. karmników dla ptaków oraz stworzono żerowiska dla płazów i gadów.

Żerowiska dla żab, jaszczurek, traszek i innych płazów i gadów. Na budowie FW Dębsk odbywają się systematyczne konsultacje przedstawicieli nadzoru budowy z ekspertem środowiskowym nadzoru przyrodniczego

Odtawianie i przenoszenie płazów przez pracowników nadzoru budowy na FW Rąbino

POŚREDNI POZYTYWNY WPŁYW DZIAŁALNOŚCI ONDE SA NA ŚRODOWISKO

Niewątpliwym i niezwykle ważnym jest fakt zaangażowania inwestycji oraz biorących w nich udział usług i produktów, stanowiących cel i przedmiot funkcjonowania przedsiębiorstwa ONDE SA, w działalność na rzecz ochrony i odbudowy środowiska naturalnego. W latach 2019-2020 spółka, jak i cała Grupa ERBUD, podjęła działania służące realizacji procesu zmniejszania tempa negatywnych zmian klimatycznych. Włączyła się tym samym w globalne działania (postanowienia kolejnych Światowych Szczytów Klimatycznych) Unii Europejskiej (bycie światowym liderem w ograniczaniu emisji GHG aż do uzyskania pełnej neutralności klimatycznej, co zapisano w strategii Europejski Zielony Ład), Polski (zmiana miksu energetycznego kraju i budowa gospodarki niskoemisyjnej, zapisane w Polityce energetycznej Polski do 2040 roku, a także rozwój budownictwa pasywnego) oraz poszczególnych przedsiębiorstw zagranicznych i polskich, realizujących finalnie cele zrównoważonego rozwoju ONZ, zapisane w tzw. Agendzie 2030.

Działania te zostały poprowadzone przez ONDE SA, jak i całą Grupę ERBUD, w układzie systemowym. W roku 2019, w oparciu o Komunikat Komisji Europejskiej, stanowiący wytyczne dotyczące sprawozdawczości w zakresie informacji niefinansowych: Suplement dotyczący zgłaszania informacji związanych z klimatem (2019/C209/01), wraz z załącznikiem w postaci Zaleceń Grupy Zadaniowej ds. Ujawniania Informacji Finansowych Związanych z Klimatem (TCFD) – w części dotyczącej Materials and Buildings Group i czytając powyższe dokumenty jako rozszerzenie zapisów wprowadzonej z dniem 1.01.2017 roku na terenie Polski (poprzez zmiany zapisów Ustawy o rachunkowości) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (2014/95/UE) dotyczącej sprawozdawczości niefinansowej, doszło w ramach grupy kapitałowej oraz spółki do usystematyzowania podejścia oraz sposobu kwalifikowania działań związanych z produkcją czystej

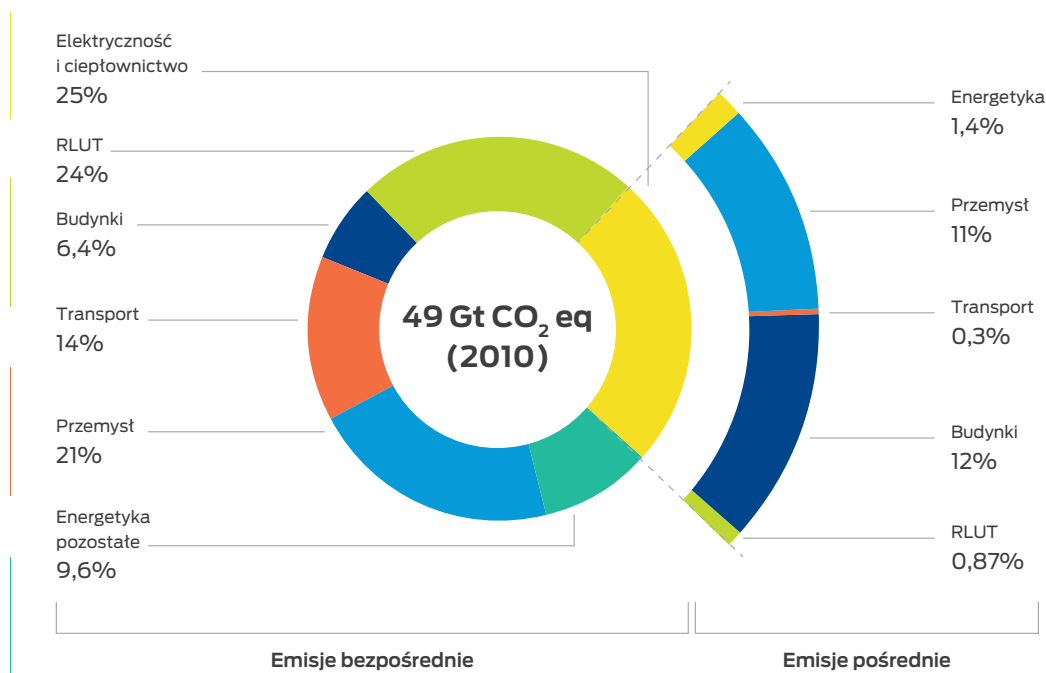
energii, a także do spisania i przyjęcia polityki klimatycznej oraz ryzyk i szans klimatycznych Grupy ERBUD, w tym systemu zarządzania nimi.

W roku 2020 rozpoczęto natomiast prace służące docelowej implementacji w ONDE SA (jeszcze wówczas jako PBDI) oraz w Grupie ERBUD zapisów wprowadzanego do legislacji Unii Europejskiej, w tym Polski, Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2020/852, służącego wdrożeniu zasad definiowania oraz wdrażania zrównoważonych środowiskowo inwestycji, w oparciu o zapisy ich taksonomii.

Właśnie ten ostatni element jest niezwykle istotny dla ONDE SA, wskazując na to, że spółka w sposób świadomy i w bardzo szerokim zakresie oferuje i wdraża rozwiązania służące ochronie środowiska oraz klimatu. Warto bowiem zauważyć, że podstawowymi usługami oferowanymi przez przedsiębiorstwo jest budowa oraz obsługa farm i innych rodzajów instalacji wiatrowych, farm i pokrewnych instalacji fotowoltaicznych, a także ich infrastruktury. Rozwiązania te w sposób bezpośredni wiążą się z dwoma głównymi kierunkami celów zapisanych w strategii Europejskiego Zielonego Ładu Unii Europejskiej, którymi są:

- ograniczanie śladu węglowego (carbon footprint) w kierunku pozostania przez Europę kontynentem neutralnym klimatycznie,
- ograniczanie śladu środowiskowego (life cycle assessment), w kierunku realizacji idei zasobowości, poprzez wdrożenie zasad gospodarki w obiegu zamkniętym.

Pierwszy z tych elementów wiąże się z niebezpiecznymi zmianami klimatycznymi, kreującymi efekt cieplarniany, wynikającymi ze zwiększania się stężenia gazów cieplarnianych (tzw. greenhouse gases) w atmosferze. Zjawisko to jest związane również z działalnością człowieka. Dokładny rozdział źródeł tej emisji, wyrażonej w ekwiwalentnym CO₂, w podziale na branże przemysłowe pokazuje wykres nr 29.

Wykres nr 29. Branże przemysłowe stanowiące główne źródła emisji gazów cieplarnianych przez człowieka

To właśnie te branże stały się miejscem podstawowych działań związanych z działaniami proklimatycznymi Unii Europejskiej, koncentrującymi

się na zmniejszaniu emisji GHG, w kierunku neutralności klimatycznej. Kierunek i podejście do jej osiągnięcia przedstawiono na wykresie nr 30.

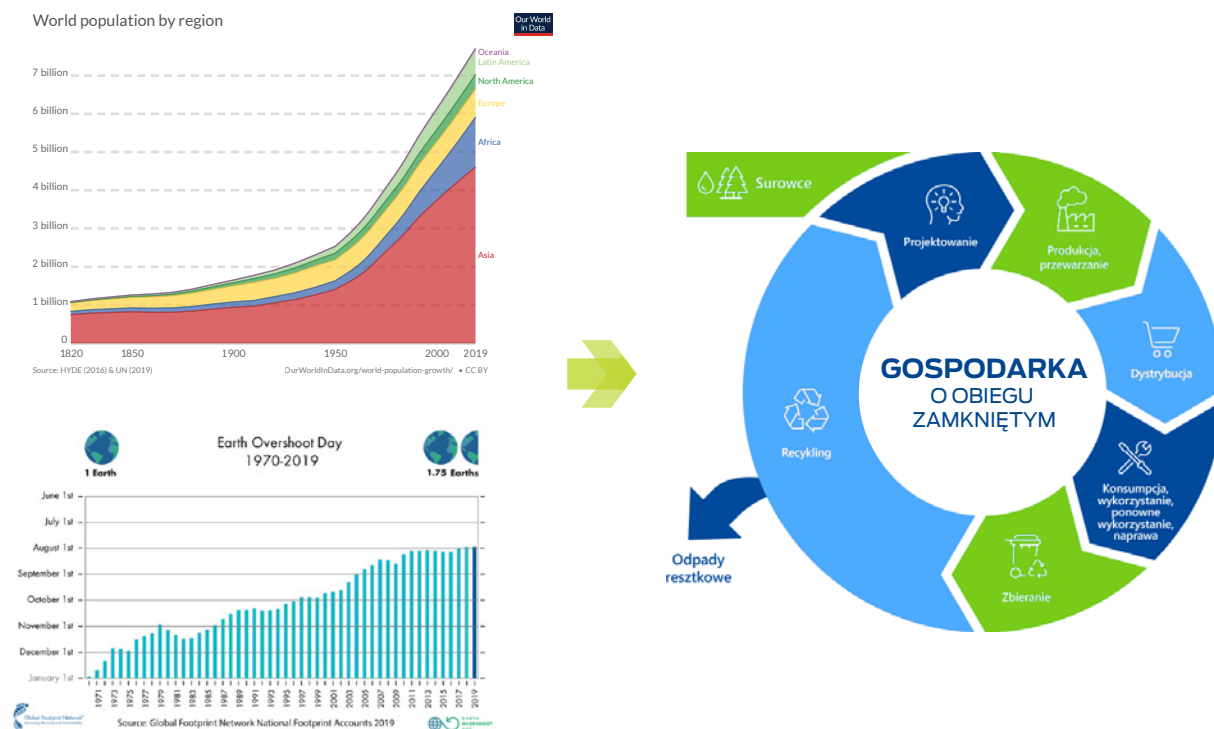

Wykres nr 30. Sposoby i kierunki zmniejszania emisji gazów cieplarnianych zapisane w Europejskim Zielonym Ładzie

Przedstawione powyżej wykresy jasno wskazują, że energetyka, budownictwo oraz transport to jedno z głównych branż będących miejscem ograniczania emisji gazów cieplarnianych. Usługi, jakie oferuje dla nich ONDE SA, wpisują się w sposób bezpośredni i podstawowy w powyższe cele klimatyczne, co zostanie przedstawione szczegółowo poniżej.

Drugim z kierunków strategicznych Europejskiego Zielonego Ładu są cele i działania związane

z zasobooszczędnością. Wynikają one z ograniczoności zasobów, a w konsekwencji z wdrażania rozwiązań optymalizujących gospodarkę nimi, a także z potrzeby dbania o środowisko naturalne poprzez ograniczanie zanieczyszczeń i odpadów, sprowadzających je do docelowo do tzw. odpadów resztkowych. Głównym wprowadzanym w tej kwestii mechanizmem są zasady gospodarki o obiegu zamkniętym (circular economy). Determinanty i zasady jej prowadzenia pokazano na wykresie nr 31.

Wykres nr 31. Przyczyny i sposoby wprowadzania zasobooszczędności w układ gospodarki o obiegu zamkniętym zapisane w Europejskim Zielonym Ładzie

Działania związane z wdrażaniem gospodarki o obiegu zamkniętym w zakres usług oferowanych przez ONDE SA oraz wewnętrznych procesów firmy stanowią kolejny fundamentalny element strategii spółki.

Uszczegóławiając zarysowane powyżej powiązania kontekstowe ze strategią, ofertą i działaniami wewnątrzpociesowymi ONDE SA, możemy z całą mocą stwierdzić, że zapisana w Europejskim Zielonym Ładzie (uszczegółowiona w taksonomii zrównoważonych środowiskowo inwestycji) działalność służąca ograniczaniu negatywnych zmian klimatycznych, przeciwstawianiu się ich skutkom, walce z zanieczyszczeniami wody oraz powietrza, wdrażaniu gospodarki o obiegu zamkniętym, a także ochronie bioróżnorodności, stanowią kluczową część celów działań rynkowych i wewnętrznych spółki. Konkretyzacja powyższego wskazania znajduje po pierwsze swe zasadnicze miejsce w zapisach wieloletniej strategii rozwoju przedsiębiorstwa. Odzwierciedla się także w nowej nazwie firmy, która funkcjonuje od 9.03.2021 roku. ONDE SA z włoskiego oznacza bowiem fale, a te symbolizują energię, siłę natury,

witalność i moc. To także fala słoneczna czy siła wiatru oraz „nowa fala”, czyli coś świeżego, młodego, nowatorskiego. Najważniejszym natomiast faktem potwierdzającym zgodność kierunków raportowania, a wcześniej oczywiście realizowanych kierunków działania, wskazywanych w powyższych zapisach o dokumentach legislacyjnych, jest fakt, że ponad 80% obecnego portfela zamówień spółki stanowią projekty dotyczące rozwoju energetyki odnawialnej, stanowiąc tym samym pełną zgodność z następującymi grupami taksonomicznymi: Manufacture of Low carbon technologies, Production of Electricity from Solar PV, Production of Electricity from Concentrates Solar Power, Production of Electricity from Wind Power, Transmission and Distribution of Electricity Storage of Energy, Production of Heat/Cool from Concentrated Solar Power, Production of Heat, Capture of Antropogenic Emissions, zapisanymi w dokumencie określającym zrównoważone środowiskowo inwestycje Unii Europejskiej, wydanym 20.06.2019 roku. Dowodem szerokich, realnych działań ONDE SA w tej kwestii są dane zawarte w tabelach nr 25 i 26.

Projekty	FW		PV		Razem
	Turbiny [szt.]	Moc [MW]	Lokalizacje [szt.]	Moc [MW]	Moc [MW]
Razem	1158	2906,1	294	491	3397,1
w tym:					
Zakończone	734	1760,2	168	182	1942,2
W realizacji	424	1145,9	126	309	1454,9
z czego:					
Zakończone w 2018	0	0,0	12	22	22,0
Zakończone w 2019	0	0,0	26	26	26,0
Zakończone w 2020	122	327,7	43	47	374,7
Zakończone w 2021	148	386,0	85	85	471,0
Zakończone w 2022	58	180,1	2	2	182,1

Tabela nr 25. Zbiorcze zestawienie realizowanych kontraktów z produkcją czystej energii w latach 2018-2022

Województwo	Projekty	Turbiny [szt.]	Moc [MW]
	Zakończone i w realizacji		
Dolnośląskie	2	20	64
Kujawsko-Pomorskie	11	90	213
Lubelskie	3	33	87
Lubuskie	4	72	151
Łódzkie	8	58	140
Małopolskie	0	0	0
Mazowieckie	3	98	228
Opolskie	1	17	51
Podkarpackie	2	27	54
Podlaskie	1	11	25
Pomorskie	8	95	256
Śląskie	1	3	9
Świętokrzyskie	0	0	0
Warmińsko-Mazurskie	10	151	345
Wielkopolskie	16	131	363
Zachodniopomorskie	20	352	920
Razem	90	1158	2906

Tabela nr 26 Zbiorcze zestawienie realizowanych kontraktów z produkcją czystej energii z podziałem na województwa

Analiza powyższych tabel pokazuje, że ONDE SA pełni rolę lidera w zakresie budowy i instalacji turbin wiatrowych w Polsce. W latach 2018-2021 prowadziła budowy instalacji z turbinami wiatrowymi o mocy ponad 2,9 GW, co nadal kontynuuje. Należy zwrócić także uwagę na rosnącą liczbę realizowanych kontraktów w kolejnych latach czasookresu 2018-2021, co jasno wskazuje na ugruntowywanie w tym czasie roli lidera ONDE SA

w tym zakresie. Elektrownie wiatrowe budowane przez spółkę lokowane są głównie w północnych częściach Polski, co wynikając w głównej mierze z lepszych warunków wietrznych, pokazuje, że spółka ma możliwość realizacji swych kontraktów w najbardziej atrakcyjnych miejscach lokalizacyjnych, tak od strony efektywności produkcji, a także efektywności środowiskowej, liczonej obniżeniem poziomu emisji GHG.

7.1 Inwestycje prośrodowiskowe ONDE SA

W celu ciągłego ograniczania oddziaływania ONDE SA na środowisko, w spółce realizowane są obecnie kolejne liczne projekty modernizacyjne i inwestycyjne, podnoszące system zarządzania środowiskowego w przedsiębiorstwie na coraz wyższe celowo poziomy. Największe i najciekawsze z nich zostały przedstawione poniżej.

Filtrator atmosferyczny ATANOX

Spółka ONDE SA w porozumieniu z władzami Miasta Torunia zainstalowała na Placu Rapackiego w dniu 26 maja 2021 roku filtrator atmosferyczny ATANOX. Przeznaczeniem urządzenia jest oczyszczanie powietrza w przestrzeniach miejskich, w celu redukcji stężenia pyłów zawieszonych PM. W ciągu 12 miesięcy funkcjonowania filtratora, urządzenie oczyściło 17 mln m³ powietrza.

Urządzenie jest wyposażone w specjalnie skonstruowany filtr, który wychwyci z powietrza nawet 5 kg zanieczyszczeń rocznie filtrując w tym okresie ponad 17 200 000 m³ powietrza (dziennie pracując 12/24: 4000 m³/h) co daje 17 280 000 m³ rocznie, a to odpowiada 345 600 kontenerom morskim (przyjęto 67 m³ pojemności kontenera – CBM). Poniżej przedstawiono wyniki ekspertyzy potwierdzające efektywność oczyszczania powietrza z cząstek smogu atmosferycznego.

Filtr użyty w filtratorze ATANOX jest w 100% biodegradowalny a przez to przyjazny dla środowiska i nie stanowi odpadu trwałego po okresie użytkowania.

W poprzednich rozdziałach opracowania pokazywano natomiast przykłady i wyniki wdrożenia rozwiązań o charakterze systemowym, stanowiących obowiązujące i udoskonalane obecnie wedle układu SDCA standardy, wdrożone niegdyś dzięki PDCA.

Filtr jest zabezpieczony przed rozwojem w jego strukturze grzybów i pleśni które mogą być niebezpieczne.

POLITECHNIKA WARSZAWSKA
Wydział Inżynierii Chemicznej i Procesowej
Katedra Inżynierii Procesów Zintegrowanych
Laboratorium Mechaniki Aerozoli
ul. Waryńskiego 1
00-645 Warszawa

EKSPERTYZA BADAWCZO – ROZWOJOWA – wnioski

Temat i zakres ekspertyzy: Określenie potencjalnej efektywności oczyszczania powietrza z cząstek smogu atmosferycznego za pomocą włókninowych warstw filtracyjnych domieszkowanych nanowłokami, wraz z badaniem spadków ciśnienia i sprawności separacji włókien w wielowarstwowych układach kompozytowych (zlecenie z dn.5.10.2020)

KOŃCOWY WNIOSEK BADAWCZO-NAUKOWY dla Zadania 1 (filtracja nanocząsteczkowa)

Przeprowadzone badania wykazały, że:

- Warstwa włókninowa zbudowana z podkładu z dostarczonych włókien biodegradowalnych (bawełna, włókna organiczne) oraz naniesionej warstwy włókien powstałych z rozdmuchu roztworu materiału polipropylenowego charakteryzuje się dużą zawartością nanowłókien z przedziału średnic od 100 do 500 nm.
- Przebadane struktury filtracyjne charakteryzują się zwiększoną sprawnością frakcyjną w stosunku do czystego podkładu wykonanego z włókien biodegradowalnych (dostarczone przez zamawiającego)
- Przebadane struktury filtracyjne charakteryzują się stosunkowo niskim spadkiem ciśnienia.

Uzyskane wyniki podczas badań wykonanych na potrzeby niniejszej ekspertyzy (załącznik badania i wykresy) wskazują na to, że proces nakładania włókien nanometrycznych z roztworów polipropylenowych może gwarantować powstanie struktur filtracyjnych mających wysokie sprawności filtracji smogu przy stosunkowo niskich spadkach ciśnienia.

W związku z powyższym można stwierdzić, że przebadane struktury filtracyjne powstałe przez nanoszenie nanowłókien polipropylenowych na podkłady z włókien biodegradowalnych (dostarczone przez zamawiającego) mogą stanowić podstawę do konstrukcji wysokosprawnych układów filtracyjnych przeznaczonych do filtracji powietrza z cząstek smogu atmosferycznego.

Kierownik Laboratorium Mechaniki Aerozoli w
Katedrze Inżynierii Procesów Zintegrowanych na
Wydziale Inżynierii Chemicznej i Procesowej

WYKONAWCA:

prof. dr hab. inż. Arkadiusz Moskal

str. 68
Wydział Inżynierii Chemicznej i Procesowej

Laboratorium Mechaniki Aerozoli

Cele strategiczne instalacji filtrujących ATANOX:

- urządzenia ATANOX są przeznaczone do oczyszczania powietrza atmosferycznego poprzez filtrację lotnych zanieczyszczeń cywilizacyjnych w szczególności spalin pochodzenia mechanicznego (silniki napędowe samochodów, pociągów, samolotów, statków) oraz gazów i dymów przemysłowych pochodzących z kominów i kolektorów uwalnianych do powietrza atmosferycznego,
- tworzenie kurtyn powietrznych które mogą oddzielać strefą czystego powietrza tereny mieszkalne od przemysłowych,
- usuwanie z przestrzeni miejskich zanieczyszczeń lotnych typu PM od 0,3 do PM10 jako zagrożące życiu ludzkiemu
- wsparcie programów infrastrukturalnych, np. „Wymień Kopciucha”, „Czyste Powietrze”.

Urządzenie filtracyjne FILTRATOR ATANOX jest przystosowane do pracy środowisku naturalnym na wolnym powietrzu np. w przestrzeni miejskiej. Głównym zadaniem urządzenia jest redukcja zanieczyszczeń stałych wchodzących w skład tzw. smogu. Urządzenie na zasadzie filtracji wgłębnej na warstwie włókninowej usuwa ze strumienia zasysanego powietrza cząstki zawieszone stałe z przedziału wielkości poniżej od PM1 poprzez PM2,5 i PM10 ze sprawnością liczbową od 85% do 95%. Urządzenie zostało zoptymalizowane do usuwania szczególnie niebezpiecznych cząstek DEP (Diesel Exhaust Particles) emitowanych z samochodów napędzanych silnikami Diesla o rozmiarach submikronowych ($<1\mu\text{m}$) uznawanych za najbardziej szkodliwe dla życia i zdrowia ludzi i zwierząt. Dodatkowo zakres filtracji urządzenia obejmuje również zakresy mikronowe cząstek smogu z przedziału powyżej 1 micrometra.

Konferencja OZE Nowe Trendy

Konferencja „OZE. NOWE TRENDY”, odbyła się 26 maja 2021 r. w godzinach 11:45-15:30 w Centrum Kulturalno-Kongresowym Jordanki w Toruniu.

Podczas konferencji z udziałem przedstawicieli Politechniki Warszawskiej, Akademii Górniczo-Hutniczej, Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej oraz Urzędu Miasta Toruń zaprezentowane zostały najnowsze trendy branży Odnawialnych Źródeł Energii. Dodatkowym elementem wydarzenia było uruchomienie filtratora powietrza dla miasta Toruń. Urządzenie jest pierwszym w Toruniu wysokowydajnym filtrem oczyszczającym powietrze z lotnych zanieczyszczeń cywilizacyjnych.

Było to pierwsze takie wydarzenie, organizowane w Toruniu od czasu pandemii. Wydarzenie odbyło się z uwzględnieniem zasad reżimu sanitarnego.

Program wydarzenia:

- Historia i plany rozwoju Spółki
- Debata ekspertów – OZE. Nowe trendy
- Uruchomienie filtratora powietrza dla miasta Toruń
- Projekt edukacyjny ONDE FLOW z udziałem Mateusza Kusznierewicz
- Transmisja koncertu Smolik & Kev Fox z farmy wiatrowej Szymankowo

Instalacja fotowoltaiczna na dachu Serwisu/Bazy sprzętu przy ul. Polnej 113 w Toruniu

Instalacja fotowoltaiczna o mocy 45,57 kWp zbudowana została w oparciu o moduły monokrystaliczne o mocy jednostkowej 310 Wp.

Energia produkowana z instalacji fotowoltaicznej w pierwszej kolejności zużywana jest na potrzeby własne, a ewentualne nadwyżki wprowadzane są do zewnętrznej sieci elektroenergetycznej.

W instalacji wykorzystano optymalizery mocy zamontowane na każdym module, co sprawia, że zacinienie pojedynczego modułu nie wpływa na pracę całego łańcucha.

Moc	Energia dzień	Energia mies.	Całkowita energia
14,7 kW	7,08 kWh	1,21 MWh	26,59 MWh

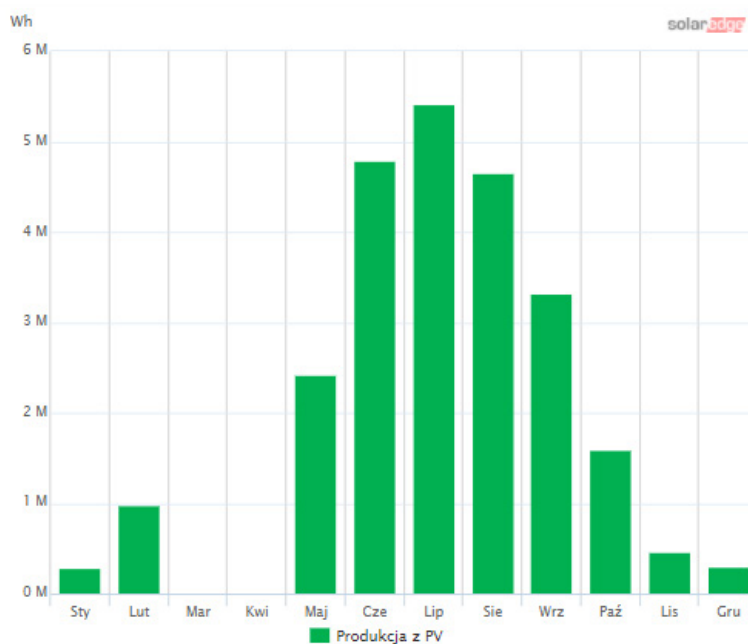

Moc i energia

Dzień Tydzień Miesiąc Cykl rozliczeniowy **Rok**

01.01.2020 - 31.12.2020

Produkcja systemu w Portalu Monitoringu: **24.23 MWh**

2020

◀ Poprzedni rok | Następny rok ▶

Porównawcza wartość energii

Miesiąc Kwartal Rok

Wh 2020 2021

Status instalacji:

Identyfikator 1427952

Nazwa Baza Sprzętu

Adres Polna 113,
Toruń, Kuyavian-Pomeranian ...

Zainstalowano 20.12.2019

Ostatnia 18.03.2021 08:28

Szczytowa wartość 45,57 kWp

Częściowe zachmurzenie
-1 °C
Odczucie -1 °C
Wiatr W, 4 km/h
Wilgotność 95 %
Wschód o 05:53
Zachód o 17:56

czwartek

4 - -2 °C
Częściowe zachmurzenie

piątek

2 - -6 °C
40% możliwy opad mroźnego

sobota

2 - -4 °C
Częściowe zachmurzenie

Korzyści dla środowiska

Redukcja emisji CO2
26 594,28 kg

Ekwiwalent posadzonych drzew
311,15

Wymiana filtrów kominowych na WMB w Toruniu

W wytwórni mas bitumicznych INTRAME RM 260 w Toruniu w 2020 r. wymieniono 462 sztuk kompletów worków filtracyjnych. Worki te zostały wykonane z aramidu 400 gr, są wodoro- i olejoodporne, a także odporne na działanie hydrolizy i kwasów, posiadają

odporność temperaturową pracy stałej do 200°C i pracy chwilowej do 220°C. Worki zostały wykonane przez firmę ORWAT – filter technik.

Decyzja o wymianie filtrów podyktowana była dążeniem do zmniejszenia emisji pyłów do powietrza.

Modernizacje na WMB w Toruniu

- Zmodernizowano przyłącze przy zbiorniku pyłów produkcyjnych uniemożliwiające emisję do powietrza.
- Wykonano wannę wychwytową zbiorników magazynowych asfaltu – wanna ma możliwość przyjęcia asfaltu w razie potencjalnej awarii z trzech zbiorników magazynowych o łącznej pojemności 190 Mg.
- Wykonano termomodernizację nagrzewnicy poprzez ocieplenie rur przyłączeniowych oraz zamontowanie skrzynek z zaworami grzewczymi wchodzącymi w skład linii instalacji grzewczej.
- Wykonano termomodernizację pompy grzewczej – poprzez wykonanie ocieplenia przyłącza pompy do rozładunku asfaltu, wprowadzono również modyfikację całego układu grzewczego.
- Zmodernizowano stare zbiorniki magazynowe paliwa – dokonano czyszczenia i przerobiono zbiorniki na zbiorniki p.poż.
- Wymieniono lampy sodowe na lampy LED na placu składowym.

Zakup 114 nowych aut flotowych oraz 8 koparkoładówek

ONDE SA w latach 2020-2022 zakupiła 110 nowych aut flotowych z silnikami spełniającymi najnowsze europejskie normy emisji spalin EURO 6 oraz 1 samochód osobowy zasilany w pełni silnikiem elektrycznym i 3 samochody z napędem hybrydowym plug-in. W ostatnim okresie spółka także nabyła 8 koparkoładówek z systemami AdBlue poprawiającymi jakość spalania paliwa w układzie wydechowym.

8 WYMAGANIA PRAWNE I INNE DOTYCZĄCE ŚRODOWISKA W ONDE SA

Poza szerokim zaangażowaniem asortymentowym ONDE SA w działania zgodne z kierunkami zmian prośrodowiskowych i proklimatycznych, realizowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Zielonego Ładu oraz zgodnością produktów spółki z wytycznymi taksonomicznymi zrównoważonych środowiskowo inwestycji, dzięki czemu spółka odgrywa ważną rolę w transformacji energetycznej Polski oraz rozwojowi gospodarki obiegu zamkniętego, istniejący w spółce certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zakłada zgodność prowadzonych w ONDE SA procesów z pozostałymi, wykonawczymi, operacyjnymi środowiskowymi wymaganiami prawnymi, obowiązującymi na obszarze działania przedsiębiorstwa. W ONDE SA dokonano identyfikacji mających zastosowanie wymagań prawnych i innych dotyczących ochrony środowiska. Zapewnia się zgodność z prawem, w tym dotyczących decyzji (pozwolenia na emisję gazów do powietrza, decyzja na przetwarzanie odpadów, decyzje środowiskowe i uwarunkowania wynikające ze specyfiki budów). W spółce identyfikacja wymagań prawnych opiera się na zapisach Księgi ZSZ oraz w procedurze nr 3 „Zarządzanie Środowiskowe”. Z tego względu procesy produkcyjne oraz prowadzone przez ONDE SA działania o charakterze projektowym wykonywane są z uwzględnieniem wszystkich obowiązujących w Polsce i Wspólnocie Europejskiej przepisów prawnych z zakresu ochrony środowiska. Weryfikacja powyższego stwierdzenia została przeprowadzona w spółce w odniesieniu do całej działalności

firmy, tj. prowadzenia robót związanych z budową dróg, farm fotowoltaicznych i wiatrowych, produkcji mieszanek mineralno-asfaltowych oraz działalności serwisu i bazy sprzętu. Ustalona została procedura okresowej oceny spełniania wymagań prawnych oraz określono kryteria operacyjne działalności ONDE SA. **Zgodnie z przeprowadzoną oceną zgodności z zakresu ochrony środowiska za 2021 nie stwierdzono niezgodności.** W przeprowadzonej ocenie zgodności z zakresu ochrony środowiska przeanalizowano zagadnienia dotyczące emisji do powietrza, wody, gleby z procesów produkcyjnych, emisję hałasu, bioróżnorodność (ochrona roślin i zwierząt), preparaty i substancje chemiczne, zużycie materiałów i zasobów, gospodarkę odpadami, produkty zawierające azbest.

Stwierdzono, że ONDE SA ma w pełni uregulowany stan formalno-prawny. Firma posiada wszystkie wymagane prawem decyzje administracyjne i dotrzymuje zawartych w niej wymogów. Nowelizacja przepisów ustawy o odpadach z dnia 14.12.2012 roku, która miała miejsce w 2018 roku, zobowiązała spółkę do aktualizacji treści pozwolenia na przetwarzanie odpadów w Wytwórni Mas Bitumicznych w Toruniu. ONDE SA w 2022 r. rozszerzyło posiadaną decyzję na przetwarzanie odpadów o możliwość przetwarzania dodatkowego rodzaju odpadów o kodzie 17 03 02 Mieszanek bitumicznych inne niż wymienione w 17 01 01. W związku z wygaśnięciem ważności decyzji na emisję pyłów i gazów do powietrza Spółka uzyskała w 2022 r. nową decyzję na emisję dla WMB Koszalin.

Kompletna lista pozwoleń z zakresu ochrony środowiska na prowadzenie działalności w ONDE SA przedstawia się następująco:

- Pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wydane przez Prezydenta Miasta Torunia, WŚiZ 6225.03.2016 z dnia 09.05.2016 r. Termin ważności decyzji do dnia 09.05.2026 r.
- Pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wydane przez Prezydenta Miasta Koszalina, WS-2.6225.1.2022 AS z dnia 13.01.2022 r. Termin ważności decyzji do dnia 05.12.2030 r.
- Pozwolenie na przetwarzanie odpadów, wydane przez Prezydenta Miasta Torunia, WGK.6223.7.2022.RT z dnia 22.02.2022 r. Termin ważności decyzji do dnia 16.02.2025 r.

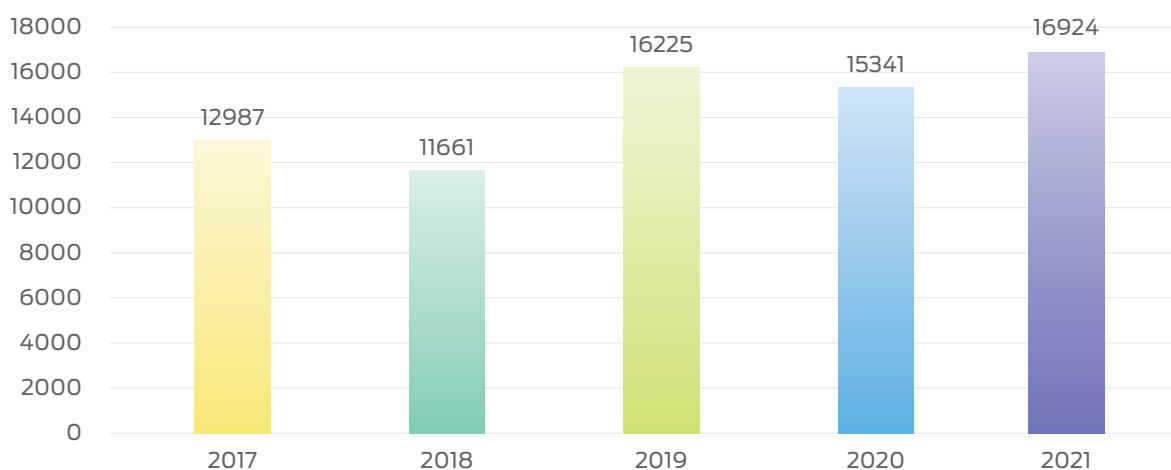
Odbiór odpadów z ONDE SA odbywa się wyłącznie przez firmy posiadające stosowne uprawnienia. Magazynowanie substancji i odpadów niebezpiecznych prowadzone jest w sposób zapewniający bezpieczeństwo ekosystemów wodnych i gruntowych. Materiały kamienne, takie jak kruszywa, piaski, itd. nabywane są wyłącznie od dostawców spełniają-

cych wymagania Prawa geologicznego i górniczego (Dz.U. 2011 Nr 163 oz. 981 z późniejszymi zmianami). Firmy podwykonawcze świadczące usługi dla ONDE SA zobowiązane są do spełniania przyjętych w spółce zasad ochrony środowiska, zgodnie z załącznikiem do Umów oraz Instrukcją systemową 3/2B Wymagania środowiskowe dla Podwykonawców.

Przy ocenie zgodności wymagań prawnych brane są pod uwagę wszystkie inne wymagania w tym m.in.:

- wymagania decyzji środowiskowych wydanych do realizacji budowy,
- postanowienia pozwoleń na budowę,
- wymagania klienta odnośnie ochrony środowiska,
- decyzje władz lokalnych,
- wytyczne nadzoru przyrodniczego,
- wytyczne organów nadzoru powołane do kontroli ochrony środowiska,
- wytyczne wynikające z obowiązujących w spółce systemów zarządzania środowiskowego i ustalonej w tym zakresie polityki.

ONDE potwierdza zgodność działania ze wszystkimi ww. wymaganiami.

Wykres nr 32. Wysokość opłat wniesionych z tytułu korzystania ze środowiska przez ONDE SA w latach 2017-2021 (PLN)

ONDE SA systematycznie wnosi opłaty z tytułu korzystania ze środowiska. W 2021 roku wniesiono łącznie 16 924,00 zł tytułem opłaty za gospodarcze korzystanie ze środowiska, wynikające z emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Obraz wartości tych opłat dla lat 2017-2021 pokazano na powyższym wykresie.

OŚWIADCZENIE WERYFIKATORA ŚRODOWISKOWEGO W SPRAWIE CZYNNOŚCI WERYFIKACYJNYCH I WALIDACYJNYCH

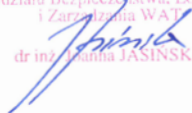
Centrum Certyfikacji Jakości Wojskowej Akademii Technicznej reprezentowane przez Dyrektora Joannę Jasińską (nazwisko), o numerze rejestracji weryfikatora środowiskowego EMAS PL-V-0002 akredytowany(-a) lub licencjonowany(-a) w odniesieniu do zakresu 41, 42, 43 (kod NACE) oświadcza, że przeprowadził(-a) weryfikację, czy obiekt(-y) lub cała organizacja, o których mowa w deklaracji-środowiskowej/uaktualnionej deklaracji środowiskowej(*) organizacji ONDE S.A. (nazwa) o numerze rejestracji (jeśli jest dostępny) PL 2.04-005-90 spełnia wszystkie wymagania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. dotyczące dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekzarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS).

Podpisując niniejszą deklarację oświadczam, że:

- weryfikacja i walidacja zostały przeprowadzone w pełnej zgodności z wymogami rozporządzenia (WE) nr 1221/2009,
- wyniki weryfikacji i walidacji potwierdzają, że nie ma dowodów na brak zgodności z mającymi zastosowanie wymaganiami prawnymi dotyczącymi środowiska,
- dane i informacje zawarte w deklaracji-środowiskowej/zaktualizowanej deklaracji środowiskowej(*) organizacji/obiektu(*) dają rzetelny, wiarygodny i prawdziwy obraz całej działalności organizacji/obiektu (*) w zakresie podanym w deklaracji środowiskowej.

Niniejszy dokument nie jest równoważny z rejestracją w EMAS. Rejestracja w EMAS może być dokonana wyłącznie przez organ właściwy na mocy rozporządzenia (WE) nr 1221/2009. Niniejszego dokumentu nie należy wykorzystywać jako oddzielnej informacji udostępnianej do wiadomości publicznej.

Sporządzono w Warszawie dnia 01.08.2022 r.

DYREKTOR
Centrum Certyfikacji Jakości
Wydziału Bezpieczeństwa, Logistyki
i Zarządzania WAT

dr inż. Joanna JASIŃSKA

www.onde.pl

ONDE SA

ul. Wapienna 40

87-100 Toruń

t. +48 56 612 25 10-11

f. +48 56 612 25 12

sekretariat@onde.pl